

Arbeidsdepartementet.

Bilag til st. prp. nr. 1, 1928.

Kap. 3004.

MEDELTE VASSDRAGKONSESJONER

(ERHVERVS-, REGULERINGS- OG KRAFTLEIETILLATELSER)

XIV. TILLATELSER MEDELTE I 1927.

Innholdsfortegnelse.

	Side
1. Sande Træsliperi A/S. (Leie fra Vestfold Kraftselskap av 1 000 el. HK. primakraft og inntil 6 000 el. HK. spillkraft). Kgl. resol. av 8de juli 1927	3
2. Christiania Spigerverk. (Leie fra Akers elektrisitetsverk av inntil 5 000 kW.). Kgl. resol. av 8de juli 1927	7
3. A/S Kjaardavassdraget. (Erhverv og regulering av Kjårdavassdraget m. v. i Ankenes). Kgl. resol. av 12te august 1927	10
4. Norsk Hydro-Elektrisk Kvælstofaktieselskap. (Forhøielse av aktiekapitalen). Kgl. resol. av 30te september 1927. Jfr. bind I side 184, bind II side 12, 43 og 117, bind III side 31, bind XIII side 63	16
5. A/S Granfos Bruk Ltd. (Leie fra A/S Glommens Træsliperi av inntil 600 el. HK. + 550 kW.). Kgl. resol. av 21de oktober 1927	22
6. Sangbrugsforeningen. (Endring vedr. kraftleiekonsesjon). Kgl. resol. av 21de oktober 1927. Jfr. bind XIII, side 116	25
7. Stavanger kommune. (Benyttelse av den A/S Flørli Kraft- og Elektrosmelteverk meddelte konsesjon til erhverv og regulering av Flørlivassdraget m. v.). Kgl. resol. av 21de oktober 1927. Jfr. bind IV, side 218	28
8. Mesna Kraftselskap. (Regulering av Næren samt benyttelse av den Moelven Cellulosefabrik meddelte konsesjon). Kgl. resol. av 11te november 1927. Jfr. bind I side 159	30
9. A/S Bremanger Kraftselskap. (Forhøielse av aktiekapitalen samt erhverv av aktiemajoriteten). Kgl. resol. av 2den desember 1927. Jfr. bind III side 12, bind VII side 114, bind XI side 20, bind XII side 28, bind XIII side 51	56
10. A/S Osa Fossekompagni. (Fristforlengelse). Kgl. resol. av 9de desember 1927. Jfr. bind III side 22, bind V side 29, bind IX side 99	58
11. Titan Co. A/S. (Leie av inntil 1 000 el. HK. fra A/S Hafslund). Kgl. resol. av 23de desember 1927. Jfr. bind VII side 62	61

1. Sande Træsliperi A/S.

(Leie av Vestfold Kraftselskap av 1000 el. HK. primakraft og inntil 6000 el. HK. spillkraft).

Kgl. resol. av 8de juli 1927.

Med skrivelse fra Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet av 6te april 1927 har man mottatt et andragende fra Sande Træsliperi A/S av 12te august 1926 om konsesjon på leie av kraft fra Vestfold Kraftselskap.

Hovedstyrets skrivelse er sålydende:

«Vedr. Sande Træsliperi A/S.

Fra Sande Træsliperi A/S har man mottatt et andragende av 12te august 1926 om konsesjon på leie av kraft fra Vestfold Kraftselskap.

Dette andragende er sålydende:

«Refererende til det ærede Hovedstyres skrivelse av 16de f. m. tillater vi os herved at andrage om koncessjon paa vore kraftleiekontrakter med Vestfold Kraftselskap av 29de marts 1921 og 11te marts 1926, hvorav gjenparter følger hoslagt.

Som bilag følger endvidere et eksemplar av selskapets love samt erklæring fra vort styre om, at der ikke foreligger nogen avtale sigtende til at overdække det virkelige forhold med hensyn til selskapets bestyrelse, jfr. § 24 i lov av 14de december 1917 nr. 16.»

Man vedlegger gjenpart av de i andragendet påberopte kraftleiekontrakter samt et eksemplar av selskapets vedtekter. Ennvidere vedlegger man en av selskapets styre, i henhold til erhvervslovens § 24, 2net ledd, avgitt erklæring av 12te august 1926.

Den førstnevnte kontrakt av 29de mars 1921 gjelder leie av 1000 el. HK. prima kraft og inntil 1500 el. HK. spillkraft (kontraktens § 1).

Den sistnevnte kontrakt gjelder leie av ytterligere spillkraft uten nogen bestemt begrensning (kontraktens § 1).

Sande herredstyre har i møte den 4de oktober 1926 anbefalt andragendet innvilget.

Overingeniøren for Vestfold Elektrisitetsforsyning har i skrivelse av 6te oktober 1926 til fylkesmannen i Vestfold fylke anført følgende:

«Tilbakesendes hr. Fylkesmannen, idet koncessjonen anbefales git.

De i spildkraftkontrakten anførte priser er fra kraftselskapets side trykket ned saa langt som mulig for at kunne bli tjenlige for bedriften.

Det vil være direkte til skade for et leveranceforhold som det under spildkraftkontrakten omhandlede, hvis der blir avkrævet nogen væsentlig eller overhodet nogen koncessjonsavgift, ti det vil let kunne bringe kraftprisen over hvad bedriften kan betale for spildkraft og den omhandlede elastiske kraftuttagning fra kraftselskapet derved reduceres.»

Fylkesmannen har i skrivelse av 9de oktober 1926 hertil anbefalt andragendet innvilget.

Under 18de oktober 1926 oversendte man selskapet et utkast til konsesjonsbetingelser idet man bad meddelt om det måtte ha noget å bemerke ved utkastet.

Dette utkast inneholdt bl. a. en betingelse om at der fra 1ste juli 1920 (da den første kraftleiekontrakt trådte i kraft) skulde erlegges en årlig avgift til staten av kr.

1,00 pr. kW. Enn videre inneholdt utkastet betingelser om fattigfond og sikkerhetsstil-
 lelse.

Fra selskapet har man derefter mottatt en skrivelse av 6te januar 1927 sålydende:

«Refererende til det ærede Hovedstyres skrivelse av 18de oktober d. a. med utkast til koncessionsbetingelser for Sande Træsli-
 peris krafleiekontrakt tillater vi os under henvisning til mundtlig konferance at be-
 merke følgende angaaende hovedbetingel-
 serne:

Som det fremgaar av vedlagte skrivelse av 15de ds. fra vort styres formand, herr Advokat Christiansen, gik vort selskap i 1920 ut fra, at der ikke trængtes nogen til-
 latelse til at fortsætte driften med elektrisk kraft fra Gravenfos som tidligere. Herom konfererte undertegnede med herr Fylkes-
 mann Berge, der førte salgsforhandlingerne paa sælgernes vegne, og som helt beroliget os paa dette punkt. Naar spørsmålet ikke senere har været reist, har vi forsaavidt væ-
 ret i god tro og tør vel derfor ogsaa forut-
 sætte, at det ærede Hovedstyre ved nær-
 mere overveielse vil kunne gaa med paa, at koncessionsavgiften først træer ikraft fra den dag koncessionen meddeles.

Med hensyn til avgiftens størrelse, tillater vi os i henhold til mundtlig konferance at henstille, at denne ikke maa bli sat større end til 25 øre pr. kW.-aar i betragtning av de momenter, som herr Advokat Christian-
 sen har fremholdt i sin skrivelse med hen-
 syn til spildkraftens mindreværdighet. De sliperier som i de senere aar har akseptert en kraftavgift av kr. 1,00, har da ogsaa for den alt overveiende del været sikret prima-
 kraft og har kunnet træffe ganske anderle-
 des sikre dispositioner med hensyn til ind-
 kjøp av raavarer og salg av de færdige pro-
 dukter. Hvor det dreier sig om en ren spild-
 kraftdrift vil lønsomheten selvfølgelig være yders problematisk og de ekstraordinært vanskelige tider som vor trømaseindustri nu gaar imøte skulde ogsaa tilsi, at man fra det offentliges side saavidt mulig lettet in-
 dustriens vanskelige kaar.

Den foreslaatte betingelse om opprettelse av fattigfond maa vi ogsaa anmode om at faa

strøket, idet, saavidt vites, ingen av de træ-
 sliperier, som i de senere aar har faat lig-
 nende koncessioner, er blit paalagt en saa-
 dan pligt. Forholdet i Sande er desuten i denne henseende det allerbedste, idet kom-
 munen er en av de bedst situerte kommuner i Vestfold Fylke og arbeidsforholdene ved Sande Træsliperi har bedret sig i høi grad siden vort selskap overtok sliperiets drift i 1920. Skatterestancer er blit betalt, arbeiderne har været jevnt beskjæftiget i de senere aar, opprettelse av egne hjem har skudd fart, tildels med støtte fra vor bedrift, og den almindelige velstand blandt vore arbeidsfolk har gaat jevnt fremover.

Vi har i nærværende skrivelse kun be-
 rørt hovedpunkterne og maa derfor be om at faa anledning til nærmere at gjennemgaa detaljbetingelserne under en senere mundtlig konferance, forinden der fattes nogen endelig beslutning.»

Efterat der hadde funnet sted en muntlig konferanse med selskapets disponent har man mottatt en skrivelse av 26de januar 1927 fra selskapet sålydende:

«Refererende til konferance igaar tillater vi os at bekræfte, at der er avtalt med Vestfold Kraftselskap, at den hittil gjæl-
 dende grundkraftkontrakt paa 1000 HK. skal ophøre 1ste juli d. a. samtidig med opprettelse av ny kontrakt fra nævnte tids-
 punkt.

Det har videre været vor forutsætning, at der ikke vil kunne bli tale om fortsatt leie av primakraft, idet det vanskelig kan tænkes, at Vestfold Kraftselskap kan sælge primakraft til priser, som kan være akseptable for et træsliperi. Vi har derfor ment at maatte gaa helt over til uprioritert kraft, ledig kraft eller spildkraft.

Med hensyn til koncessionens varighet vilde vi gjerne faa anledning til at forelægge dette spørsmåal for vort styre, forinden vi tar nærmere standpunkt hertil.

Vi vil være forbunden for at faa os oversendt et nyt utkast overensstemmende med, hvad der under konferance igaar blev nævnt.»

Man oversendte derefter den 1ste februar 1927 selskapet et nytt foreløbig ut-

kast til konsesjonsbetingelser i hvilket der forutsettes en konsesjonstid av 10 år regnet fra 27de mars 1926 o: fra det tidspunkt da selskapet blev gjort oppmerksom på at konsesjon var nødvendig. Avgiften vilde efter utkastet bli foreslått erlagt av primakraft fra 27de mars 1926 å regne. Betingelser om fattigfond og sikkerhetsstillelse vilde efter utkastet bli foreslått sløifet.

Fra selskapet har man derefter mottatt en skrivelse av 10de mars 1927 sålydende:

«I anledning av det ærede Hovedstyres skrivelse av 1ste f. m., hvormed fulgte utkast til koncessionsbetingelser for leie av kraft fra Vestfold Kraftselskap, tillater vi os at bemærke følgende:

1. *Leietid.* Vi skal høfligst anmode om, at koncessionen maa bli gjort gjældende for et tidsrum av 40 aar fra 27de mars 1926 at regne.
8. *Kraftavstaaelse.* Henholdende til givne tilsagn under mundtlige konferanser har vi gaat ut fra, at denne paragrafs bestemmelser kan praktiseres paa en saadan maate, at Vestfold Fylke selv blir fortrinsberettiget til at faa sig avstaaet indtil 10 pct. av den leiede kraft og saaledes, at denne kraft igjen kan reserveres for Sande Træsliperi efter avtale ved oprettelse av kraftkontrakt mellem Fylket og os. Vi har videre gaat ut fra, at bestemmelsen om opsigelse av koncessionskraft i denne paragrafs sidste led ingen indflydelse vil faa paa Sande Træsliperis ret til at utta eller la være at utta kraft i henhold til de til enhver tid bestaaende kraftkontrakter.

Istedetfor at maatte benytte foranævnte noget komplicerte fremgangsmaate maa vi atter høfligst anmode om, at bestemmelsen for kraftavstaaelse i nærværende tilfælde ganske enkelt blir sløifet.

Det blev saavidt erindres, under mundtlige konferanser fremholdt, at der ikke var anledning til at sløife bestemmelsen av hensyn til gjældende lovregler. Imidlertid blev der dog senest forrige aar, saavidt vi vet, git en

kraftleiekoncession til De No Fa, hvor man har sløifet bestemmelsen om plikt for kraftleieren til avstaaelse av kraft. Det synes altsaa dog, som om bestemmelsen k a n strykes, naar der er grunde som taler herfor.

I nærværende tilfælde vil en sløifning av bestemmelsen ganske enkelt spare alle vedkommende parter for forannævnte temmelig omstændelige omgaaelse av spørsmålet.

9. *Avgift.* Denne paragrafs bestemmelse forstaar vi saadan, at der ikke vil bli gjort krav paa avgift for spildkraft, uprioritert kraft eller overhodet kraft, som ikke kan betegnes som virkelig primakraft. Ut fra denne forutsetning forstaar vi da ogsaa, at de nærmere bestemmelser om avgiftens beregning blir at fastsætte.»

Hovedstyret vil anbefale at der meddeles Sande Træsliperi A/S tillatelse til å leie av Vestfold Kraftselskap 1000 el. HK. primakraft og inntil 6000 el. HK spillkraft på følgende betingelser:

1. *Leietid.*

Tillatelsen gjelder så lenge Sande Træsliperi A/S har overenskomst med Vestfold Kraftselskap om kraftleie, dog ikke utover 27de mars 1936.

2. *Styre og kapital.*

Selskapets styre skal ha sitt sete her i riket og skal til enhver tid utelukkende bestå av norske statsborgere.

Av selskapets aktier skal minst to tredjedeler til enhver tid befinne sig på norske hender.

3. *Overdragelse av kraft.*

Den kjøpte energi kan ikke overdras videre uten samtykke av vedkommende regjeringsdepartement eller for nogen del avgis til utlandet uten tillatelse av Kongen.

Handler selskapet herimot skal det for hver gang erlegge en konvensjonalbot av inntil kr. 1,00 — en krone — pr. kW. pr. døgn efter departementets nærmere bestemmelse.

4. Kraftens anvendelse.

Forsåvidt selskapet anvender energien til bedrift som ved røk, giftige gasser eller på annen måte virker skadelig på omgivelsene skal vedkommende regjeringsdepartement, såfremt det av almene hensyn finner føie til å gripe inn, anerkjennes som rett saksøker i anledning av mulige overtredelser av nabolovgivningen.

5. Norske arbeidere og funksjonærer.

Selskapet skal ved bygning og drift av anlegget såvidt mulig benytte arbeidere og funksjonærer som har norsk innfødsrett eller statsborgerrett. Dog kan tillates benyttet fremmede arbeidere og funksjonærer når de har hatt fast bopel her i riket det hele siste år likesom vedkommende departement kan tilstede undtagelser fra denne regel når spesiell fagkunnskap eller øvelse eller lignende hensyn gjør det nødvendig eller særlig ønskelig.

For hver dag nogen i strid med foranstående bestemmelser er i selskapets tjeneste erlegges til statskassen efter departementets nærmere bestemmelse en løpende mulkt stor inntil 50 — femti — kroner for hver person.

6. Norsk arbeide og materiell.

Selskapet skal ved bygning og drift av anlegget anvende norsk arbeide og materiell forsåvidt dette kan fåes like godt, tilstrekkelig hurtig og for en pris som ikke overstiger prisen på utenlandsk med mere enn 10 — ti — procent.

I tilfelle av tvist herom avgjøres spørsmålet av vedkommende departement.

Departementet kan tilstede undtagelser fra regelen om anvendelse av norsk arbeide og materiell, når særegne hensyn gjør det påkrevet.

For overtredelse av den i nærværende post omhandlede bestemmelse erlegges selskapet for hver gang efter avgjørelse av departementet en mulkt av inntil 15 — femten — procent av verdien. Mulkten tilfaller statskassen.

7. Forsikring.

Tegning av nye forsikringer skal fortrinnsvis skje i norske selskaper hvis disse byr like fordelaktige betingelser som utenlandske.

8. Kraftavståelse.

Selskapet er forpliktet til å avstå inntil 10 pct. av den leiede kraft til de kommuner, derunder også fylkeskommuner som Kongen bestemmer.

Kraften leveres til samme pris og på samme vilkår som efter leiekontrakten gjelder for selskapet og kan forlanges uttatt efter departementets bestemmelse i kraftstasjonen eller fra fjernledningen eller fra ledningsnettet enten dette tilhører selskapet eller vannfallets eier.

Forårsaker kraftens uttagelse økede utgifter, bæres disse av den som uttar kraften. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen som ikke skyldes vis major, streik eller lockout må ikke skje uten departementets samtykke.

Selskapet har rett til å forlange et varsel av ett år for hver gang kraft uttas.

Opsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel. Opsagt kraft kan ikke senere forlanges avgitt.

9. Avgift.

Fra 27de mars 1926 erlegges en årlig avgift til staten av kr. 1,00 pr. kW. av den primakraft hvorav der er betalt eller skal betales leie.

Avgiften forfaller til betaling ved årets utgang. Erlegges den ikke til forfallstid svares derefter 6 pct. årlig rente. Den kan inndrives ved utpantning.

De nærmere bestemmelser om avgiftens beregning og erleggelse fastsettes av vedkommende departement.

10. Kontroll.

Selskapet har å underkaste sig de bestemmelser som til kontroll med overholdelse av de foranstående betingelser måtte bli truffet av vedkommende departement.

De med kontrollen forbundne utgifter

erstattes det offentlige av selskapet etter nærmere bestemmelse av departementet.

11. *Overtredelse av konsesjonsbetingelsene.*

Overtredelse av postene 2 og 10 medfører tap av konsesjonen, hvis ikke forholdet blir bragt i orden etter reglene i lov om ervervelse av vannfall, bergverk og annen fast eiendom av 14de desember 1917 nr. 16 §§ 31 og 32.

De foreslåtte betingelser er overensstemmende med det utkast som blev oversendt selskapet den 1ste februar 1927.

Som det vil fremgå av selskapets foran nevnte skrivelse av 26de januar 1927 skal den nu gjeldende grunnkontrakt på 1000 el. HK. opphøre fra 1ste juli i år samtidig med opprettelse av en ny kontrakt fra dette tidspunkt.

Ifølge muntlig meddelelse fra selskapets disponent er den nye kontrakt ennå ikke bragt i orden. Under disse omstendigheter finner man ikke å kunne anbefale konsesjonstiden forlenget utover de tidligere foreslåtte 10 år.

Det er neppe grunn til å vente med utferdigelsen av konsesjonen til den nye kontrakt foreligger. Selskapets disponent har muntlig antydning at bedriften under de nuværende forhold kun kan avslutte midlertidige avtaler om kraftlevering for et år ad gangen. Det vil derfor neppe bli mulig å fastsette konsesjonstiden i forhold til den nye kontrakts varighet.

Forøvrig bemerkes at den foreslåtte tillatelse til å leie spillkraft er begrenset til 6 000 el. HK. etter muntlig konferanse med selskapets disponent.

Behandlet i hovedstyremøte den 6te april 1927.

Sakens øvrige dokumenter vedlegges.»

Man vedlegger de i Hovedstyrets skrivelse påberopte bilag, deriblandt en i henhold til konsesjonslovens § 24 avgitt erklæring fra selskapets styre om at der ikke foreligger nogen avtale siktende til å over-

dekke det virkelige forhold med hensyn til selskapets bestyrelse.

Departementet vil etter det oplyste anbefale at der i medhold av ovennevnte lovs kap. IV meddeles Sande Træsliperi A/S tillatelse til å leie 1000 el. HK. prima kraft og inntil 6000 el. HK. spillkraft av Vestfold Kraftselskap.

Som det vil sees har Hovedstyret foreslått betinget en avgift til staten. Hovedstyret har derimot i nærværende tilfelle ikke funnet at det bør pålegges selskapet å erlegge avgift til kommuner eller å opsamle fattigfond. Heller ikke er medtatt bestemmelse om sikkerhetsstillelse.

Departementet kan efter omstendighetene slutte sig hertil og vil anbefale tillatelsen meddelt på de av Hovedstyret foreslåtte vilkår.

Man tillater sig således å

i n n s t i l l e :

I henhold til lov av 14de desember 1917 nr. 16 kap. IV meddeles Sande Træsliperi A/S tillatelse til å leie av Vestfold Kraftselskap 1000 el. HK. prima kraft og inntil 6000 el. HK. spillkraft på de i Arbeidsdepartementets foredrag av 8de juli 1927 innatte betingelser.

2. Christiania Spigerverk.

(*Leie fra Akers elektrisitetsverk av inntil 5 000 kW.*)

Kgl. resol. av 8de juli 1927.

Med skrivelse fra Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet av 18de juni 1927 har man mottatt et andragende fra Christiania Spigerverk av 10de mai 1927 om konsesjon på leie av 5000 kW. spillkraft fra Akers elektrisitetsverk etter kontrakt av 24de november 1924 samt kontrakt mellom Akershus elektrisitetsverk og Akers elektrisitetsverk av s. d.

Hovedstyrets skrivelse er sålydende:

«Vedr. Christiania Spigerverk. Andragende om konsesjon på leie av 5000 kW. spillkraft fra Akers elektrisitetsverk.

I skrivelse hertil av 10de mai 1927 andrar Christiania spigerverk om konsesjon på leie av 5000 kW. spillkraft fra Akers elektrisitetsverk.

Dette andragende er sålydende:

«Vi tillater os herved at ansøke om konsesjon til leie av 5000 kW. elektrisk energi spildkraft av Akers Elektricitetsverk efter vedlagte kontrakt av 24de november 1924 samt kontrakt mellem Akershus Elektricitetsverk og Akers Elektricitetsverk av samme datum.

I den anledning opplyses at kraften helt ut skal anvendes til elektrotermisk bruk, hvorfor vi går ut fra at enhver avgift til stat eller kommune bortfalder.»

De i andragendet nevnte to kraftleiekontrakter av 24de november 1924 mellem Akers elektrisitetsverk og Christiania Spigerverk respektive Akershus elektrisitetsverk vedlegges. I henhold til disse kontrakter leverer Akers elektrisitetsverk til Christiania Spigerverk 5000 kW. som spillkraft til elektrotermisk bruk. Energien skal betales med kr. 0,0065 pr. kWh., dog skal der erlegges en minimums kraftleie på kr. 50 000,00 pr. år. Kraftforbruket måles i spigerverkets transformatorrum ved hjelp av en maksimalmåler med kWh. registrering.

Spillkraftleveringen skjer i minst 6 måneder av året (ca. 1ste mai—31te oktober) dog avhengig av Glommens vannføring. Utover nevnte tidsrum er spikerverket forbeholdt mest mulig av den efter elektrisitetsverkets skjønn til enhver tid disponible spillkraft.

Den spillkraft Akers elektrisitetsverk måtte tiltrengte for å dekke spikerverkets behov inntil maksimum 5000 kW. leveres av Akershus elektrisitetsverk dog således at dette har rett til helt eller delvis å redusere kraftleveringen til spikerverket hvis vannføringen i Glommen synker under 400 sm.³.

Kraftleiekontraktene gjelder for et tidsrum av 10 år regnet fra den dag Akers elektrisitetsverk stiller energien til disposisjon for spikerverket, dog senest fra 1ste juli 1925. Ifølge meddelelse fra Christiania Spigerverk begynte kraftleveringen den 7de juli 1925.

Med hensyn til fordelingen av selskapsaktier er opplyst at ca. 90 pct. av aktiene befinner sig på norske hender.

Angående selskapets styre bemerkes at dette utelukkende består av norske statsborgere.

Overingeniøren for elektrisitetsforsyningen i Akershus fylke har i skrivelse av 23de mai 1927 til fylkesmannen anbefalt andragendet innvilget.

Fylkesmannen i Akershus meddeler i skrivelse hertil av 24de mai 1927 at han anbefaler andragendet innvilget.

Hovedstyret skal bemerke at staten er interessert i at den elektriske jernsmeltning ved Spigerverket kan komme istand av hensyn til A/S Norsk Blikvalseverk som skal få sitt råstoff fra Spigerverket. Staten har som bekjent panterett i A/S Norsk Blikvalseverks eiendom for en fordring på 1,35 mill kr. som i de første 10 år ikke skal forrentes med mindre driften ved Valseverket viser sig lønnende.

Vesentlig fordi det dreier sig om spillkraftlevering antar man at der ikke bør innntas bestemmelse om avgift til staten i den eventuelle kraftleiekonsesjon for Spigerverket. Avgifter til kommuner skulde heller ikke være berettiget i nærværende tilfelle, da vedkommende kommunale elektrisitetsverk — og indirekte fylkesverket — er kraftleverandør.

Bestemmelser om fattigfond og sikkerhetsstillelse bør formentlig heller ikke oppstilles.

Hovedstyret vil anbefale at der meddeles Christiania Spigerverk tillatelse til å leie inntil 5000 kW. spillkraft fra Akers elektrisitetsverk på følgende betingelser:

1. *Leietid.*

Tillatelsen gjelder for den tid Christiana Spigerverk måtte leie inntil 5000 kW. spillkraft i henhold til kontrakt av 24de november 1924 med Akers elektrisitetsverk, dog ikke utover 1ste juli 1935.

2. *Styre og kapital.*

Selskapets styre skal ha sitt sete her i riket og skal til enhver tid utelukkende bestå av norske statsborgere.

Av selskapets aktier skal minst to tredjedeler til enhver tid befinne sig på norske hender.

3. *Overdragelse av energi.*

Den kjøpte energi kan ikke overdras videre uten samtykke fra vedkommende departement eller for nogen del avgis til utlandet uten tillatelse av Kongen.

Handler selskapet herimot skal det for hver gang erlegges en konvensjonalbot av inntil kr. 1,00 — en krone — pr. kW. pr. døgn efter departementets nærmere bestemmelse.

4. *Kraftens anvendelse.*

Forsåvidt selskapet anvender energien til bedrift som ved røk, giftige gasser eller på annen måte virker skadelig på omgivelsene skal vedkommende departement, såfremt det av almene hensyn finner grunn til å gripe inn anerkjennes som rett saksøker i anledning av mulige overtredelser av nabolovgivningen.

5. *Norske funksjonærer og arbeidere.*

Selskapet skal ved anleggets utførelse og drift såvidt mulig benytte funksjonærer og arbeidere som har norsk innfødsrett eller statsborgerrett, dog kan tillates benyttet fremmede funksjonærer og arbeidere når de har hatt fast bopel her i riket det hele siste år, likesom vedkommende departement kan tilstede undtagelser fra denne regel, når spesiell fagkunnskap eller øvelse eller lignende hensyn gjør det nødvendig eller særlig ønskelig.

For hver dag nogen i strid med foranstående bestemmelser er i selskapets tjene-

ste erlegges til statskassen en løpende mulkt stor inntil 50 — femti — kroner for hver person.

6. *Norsk arbeide og materiell.*

Selskapet skal ved bygning og drift av anlegget anvende norsk arbeide og norsk materiell forsåvidt dette kan fåes like godt, tilstrekkelig hurtig og for en pris som ikke overstiger prisen på utenlandsk med mere enn 10 — ti — procent.

I tilfelle av tvist herom avgjøres spørsmålet av vedkommende departement.

Departementet kan tilstede undtagelser fra regelen om anvendelse av norsk arbeide og materiell, når særegne hensyn gjør det påkrevet.

For overtredelse av den i nærværende post omhandlede bestemmelse erlegges selskapet for hver gang efter avgjørelse av departementet en mulkt av inntil 15 — femten — procent av verdien. Mulkten tilfaller statskassen.

7. *Forsikring.*

Tegning av nye forsikringer skal fortrinnsvis skje i norske selskaper, hvis disse byr like fordelaktige betingelser som utenlandske.

8. *Kraftavståelse.*

Selskapet er forpliktet til å avstå inntil 10 pct. av den leiede kraft til de kommuner, derunder også fylkeskommuner som Kongen bestemmer.

Kraften leveres til samme pris og på samme vilkår som efter leiekontrakten gjelder for selskapet og kan forlanges uttatt efter departementets bestemmelse i kraftstasjonen eller fra fjernledningen eller fra ledningsnettets enten dette tilhører selskabet eller vannfallets eier.

Forårsaker kraftens uttagelse økede utgifter, bæres disse av den som uttar kraften. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen som ikke skyldes vis major, streik eller lockout må ikke skje uten departementets samtykke.

Selskapet har rett til å forlange et varsel av ett år for hver gang kraft uttas.

9. Kontroll.

Selskapet har å underkaste sig de bestemmelser som til kontroll med overholdelsen av de foranstående betingelser måtte bli truffet av vedkommende departement.

De med kontrollen forbundne utgifter erstattes det offentlige av selskapet etter nærmere bestemmelse av departementet.

10. Overtredelse av konsesjonsbetingelsene.

Overtredelse av postene 2 og 9 medfører konsesjonens tap hvis ikke forholdet blir bragt i orden etter reglene i lov av 14de desember 1917 nr. 16 §§ 31 og 32.

Utover nevnte kraftleiekontrakter av 24de november 1924 vedlegges erklæring fra selskapets styre samt et eksemplar av selskapets vedtekter.

Behandlet i hovedstyremøte den 17de juni 1927.»

Man vedlegger de i andragendet påberopte kontrakter, et avtrykk av selskapets vedtekter samt en i henhold til konsesjonslovens § 24 avgitt erklæring fra selskapets styre om at der ikke foreligger nogen avtale siktende til å overdekke det virkelige forhold med hensyn til selskapets bestyrelse.

Departementet vil efter det foreliggende anbefale andragendet innvilget.

Man tiltrer de av hovedstyret foreslåtte betingelser, idet man dog i punkt 8 vil foreslå den vanlige tilføyelse: «Opsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel. Opsagt kraft kan ikke senere forlanges avgitt.»

Som det vil sees har man efter omstendighetene funnet å kunne undlate å betinge avgift til stat og kommuner. Der er heller ikke inntatt bestemmelser om fattigfond og sikkerhetsstillelse.

Man tillater sig således å

i n n s t i l l e :

I henhold til lov av 14de desember 1917 nr. 16 kap. IV meddeles Christiania Spigerverk tillatelse til å leie inntil 5000 kW. spill-

kraft fra Akers elektrisitetsverk på de i Arbeidsdepartementets foredrag av 8de juli 1927 inntatte betingelser.

3. A/S Kjaardavasdraget.

(*Erhverv og regulering av Kjårdavassdraget m. v. i Ankenes*).

Kgl. resol. av 12te august 1927.

Stortinget har under 4de juli 1927 ved behandling av innstilling fra skog- og vassdragskomiteen fattet følgende beslutning:

«Stortinget samtykker i at det tillates A/S Kjaardavasdraget å erverve og regulere Kjårdavassdraget m. v. i Ankenes herred, Nordland fylke, på de i St. prp. nr. 91 for 1927 nærmere inntatte bestemmelser.»

Om denne beslutning tillater man sig å henvise til St. prp. nr. 91, 1927, innst. S. nr. 175, 1927 og st.forh. for s. å., side 2534, hvorav avtrykk vedlegges.

Som det vil sees, er forelegget vedtatt uten bemerkninger av Stortinget efter enstemmig innstilling fra vedkommende fagkomite.

Man hitsetter de i forelegget opstilte konsesjonsbetingelser:

I.

1.

Selskapets styre (direksjon og representantskap) skal ha sitt sete her i riket og skal til enhver tid utelukkende bestå av norske statsborgere.

Selskapets aktier eller parter skal lyde på navn. De kan ikke med rettsvirkning tegnes, erhverves eller eies av eller pantsettes til andre enn staten, norske kommuner, norske statsborgere, Norges Bank eller med vedkommende regjeringsdepartements godkjennelse andre norske banker eller selskaper. Bestemmelse herom skal påføres aktie- eller partbrevene i de norske, engelske, franske og tyske sprog.

Selskapets grunnkapital skal i løpet av byggetiden økes således at den utgjør minst tredjeparten av de samlede omkostninger ved alle selskapets anlegg.

Majoriteten av selskapets aktier eller parter må ikke uten særlig kongelig tillatelse tilhøre nogen som eier, bruker eller leier kraft fra annet vannfall her i riket, eller som sitter inne med aktie- (part) majoriteten i noget annet selskap, som eier, bruker eller leier kraft fra vannfall her i riket. Selskapets vedtekter såvelsom senere forandringer i disse blir å forelegge vedkommende departement til godkjennelse. Likeledes blir beslutninger i generalforsamling, som fastsetter almindelige eller særlige innskrenkninger i styrets virksomhetsområde alene gyldige, når de godkjennes av departementet.

2.

Forsåvidt konsesjonæren anvender energien til bedrift som ved røk, giftige gasser eller på annen måte virker skadelig på omgivelsene, skal vedkommende departement såfremt det av almene hensyn finner føie til å gripe inn, anerkjennes som rett saksøker i anledning av mulige overtredelser av nabolovgivningen.

3.

Utbygning av vannfallet og den projekterte regulering må påbegynnes innen 2 — to — år fra konsesjonens datum og vannbygningsarbeidene og reguleringen må fullendes og anleggets drift påbegynnes innen en ytterligere frist av 5 — fem — år.

Driften må ikke uten Kongens samtykke i så lang tid som 3 år kontinuerlig stanses eller kontinuerlig innskrenkes til mindre enn en tredjepart av det i den forløpne tid innsatte, på regelmessig drift beregnede maskineris energi, heri ikke iberegnet hvad der måtte være avgitt til bruk for stat eller kommune efter post 14 og sådanne stansninger eller innskrenkninger må ikke nogen sinne i løpet av 10 år samlet finne sted i så meget som 5 år.

Ved tidsberegningene medregnes ikke den tid som på grunn av overordentlige tildragelser (vis major) streik eller lockout har vært umulig å utnytte.

For overtredelse av de i nærværende post omhandlede bestemmelser erlegger selskapet til statskassen en løpende mulkt stor

kr. 100 — et hundrede kroner — pr. dag hvori vedkommende frister oversittes.

4.

Konsesjonæren skal ved reguleringen av vedkommende vassdrag, ved vannfallets utbygning av kraftanleggets drift samt ved de bedrifter som tilhører konsesjonæren og forsynes med kraft fra anlegget, bare bruke arbeidere og funksjonærer som har norsk innfødsrett eller statsborgerrett.

Vedkommende departement kan tilstede undtagelse fra denne regel, når spesiell fagkunnskap eller øvelse eller lignende hensyn gjør det nødvendig eller særlig ønskelig.

For hver dag nogen i strid med foranstående bestemmelser er i konsesjonærens tjeneste, erlegges til statskassen en løpende mulkt stor inntil kr. 50 — femti kroner — for hver person.

Konsesjonæren er pliktig til å melde de til enhver tid ledige plasser til det nærmeste offentlige arbeidskontor.

5.

Konsesjonæren skal ved reguleringen av vedkommende vassdrag, ved vannfallets utbygning og kraftanleggets drift samt ved de bedrifter som tilhører konsesjonæren og forsynes med kraft fra anlegget, bruke norsk materiell, forsåvidt dette fåes like godt, tilstrekkelig hurtig og for en pris som ikke med mere enn 10 — ti — procent overstiger den pris, hvortil materiell kan fåes fra utlandet. I tilfelle av tvist herom avgjøres spørsmålet av departementet.

Vedkommende departement kan tilstede undtagelse fra regelen om bruken av norsk materiell, når særegne hensyn gjør det påkrevet.

For overtredelse av den i nærværende post omhandlede bestemmelse erlegger konsesjonæren for hver gang efter avgjørelse av departementet en mulkt av inntil 15 — femten — procent av verdien. Mulkten tilfaller statskassen.

6.

Forsikring tegnes fortrinsvis i norske selskaper, hvis disse byr like fordelaktige betingelser som utenlandske.

7.

Arbeiderne må ikke pålegges å motta varer istedenfor penger som vederlag for arbeide eller pålegges nogen forpliktelse med hensyn til innkjøp av varer (herunder dog ikke sprengstoff, verktøi og andre arbeidsmaterialer). Verktøi og andre arbeidsredskaper, som utleveres arbeiderne til benyttelse kan bare kreves erstattet, når de tooverskuddet etter revidert årsregnskap bortkastes eller ødelegges, og da bare med deres virkelige verdi beregnet etter hvad de har kostet konsesjonæren med rimelig fra- drag for slitasje. Hvis konsesjonæren holder handelsbod for sine arbeidere, skal net- anvendes til almennyttig øiemed for arbeiderne. Anvendelsen fastsettes etter samråd med et av arbeiderne opnevnt utvalg, som i tilfelle av tvist kan forlange saken forelagt for vedkommende regjeringsdepartement til avgjørelse.

Konsesjonæren skal være ansvarlig for at hans kontraktører oppfyller sine forpliktelser overfor arbeiderne ved anlegget.

8.

Konsesjonæren skal, når arbeidet på- begynnes, stille til rådighet for Kirke- departementet inntil kr. 10 000,00 til almen- dende virksomhet blandt arbeiderne og til geistlig betjening etter nevnte departements nærmere bestemmelse. I dette øiemed er konsesjonæren såfremt nevnte departement forlanger det og etter dettes nærmere be- stemmelse dessuten forpliktet til ved arbeidets påbegynnelse å sørge for midlertidig forsamlingslokale til bruk for arbeiderne og den øvrige til anlegget knyttede befolkning.

9.

Konsesjonæren er forpliktet til når ved- kommende departement forlanger det på den måte og på de vilkår som departemen- tet bestemmer å skaffe arbeiderne den til enhver tid nødvendige lægehjelp og å holde et for øiemedet tjenlig sykehus med isola- sjonslokale og tidsmessig utstyr.

Såfremt særskilt politiopsyn i anled- ning av arbeidenes utførelse av det offent-

lige finnes nødvendig plikter konsesjonæ- ren å utrede utgiftene derved.

10.

Konsesjonæren er i fornøden utstrek- ning forpliktet til på rimelige vilkår og uten beregning av nogen fortjeneste å skaffe ar- beiderne og funksjonærene sundt og tilstrek- kelig husrum etter nærmere bestemmelse av vedkommende regjeringsdepartement.

Konsesjonæren er ikke uten vedkom- mende regjeringsdepartements samtykke be- rettiget til i anledning av arbeidstvistigheter å opsi arbeiderne fra bekvemligheter eller hus leiet hos ham. Uenighet om hvorvidt opsigelse skyldes arbeidstvist, avgjøres med bindende virkning av departementet.

11.

Konsesjonæren er forpliktet til i den utstrekning som fylkesveistyret bestemmer å erstatte utgiftene til vedlikehold og istand- settelse av offentlige veier, broer og kai- er, hvor disse utgifter blir særlig øket ved an- leggsarbeidet og ved transporter til og fra de bedrifter som tilhører konsesjonæren og som forsynes med kraft fra anlegget. Veier, broer og kai- er, som konsesjonæren anleg- ger, skal stilles til fri avbenyttelse for al- menheten, forsåvidt departementet finner at dette kan skje uten vesentlige ulemper for anlegget og de bedrifter som erholder kraft fra dette.

12.

Konsesjonæren er forpliktet til for re- guleringsanleggene, kraftanleggene og de ham tilhørende bedrifter, som forsynes med kraft fra anlegget, å opsamle et fond til sik- ring for vedkommende fattigkommune over- ensstemmende med de regler som i lov om fattigvesenet av 19de mai 1900 kap. 4 er gitt om bergverker.

Likeledes er konsesjonæren forpliktet til etter vedkommende departements nær- mere bestemmelse å avsette et fond til sik- ring av vedkommende kommune (eller kom- muners) utgifter til understøttelse av de ved regulerings- og utbygningsarbeidene og op- førelse av kraftstasjon beskjeftigede arbei- dere og deres familier. Fondet forvaltes av

det offentlige. Den del av dette fond, som ikke medgår til dekning av kommunens utgifter til understøttelse av arbeidere ved de nevnte anlegg overgår til et for det hele land eller visse deler av landet felles fond, som fortrinsvis skal tjene til sikring for kommunene, men som også skal kunne benyttes til andre formål til beste for arbeiderne, alt etter nærmere regler som Kongen gir. På samme måte skal forholdes med det førstnevnte fond, hvis det senere ved lov blir bestemt.

13.

Anvendes vannkraften til produksjon av elektrisk energi, må konsesjonæren ikke uten samtykke fra vedkommende regjeringsdepartement inngå i nogen overenskomst til kunstig forhøielse av prisene her i riket på energi eller på de produkter som frembringes ved energien. Heller ikke må elektrisk energi avgis til utlandet uten tillatelse av Kongen.

14.

Konsesjonæren er forpliktet til å avgis inntil 10 pct. av den gjennomsnittlige kraftmengde som vannfallet eller den foretatte utbygning kan frembringe med den påregnelige vannføring år om annet til den kommune, hvor kraftanlegget er beliggende eller andre kommuner, derunder også fylkeskommuner, idet fordelingen bestemmes av vedkommende regjeringsdepartement. Staten forbeholdes rett til å erholde inntil 5 pct. av kraften.

Kraften avgis i den form hvori den produseres.

Elektrisk kraft uttas etter departementets bestemmelse i kraftstasjonen eller fra fjernledningen eller fra ledningsnett, hvad enten ledningene tilhører konsesjonæren eller andre. Forårsaker kraftens uttagelse av ledningene økede utgifter, bæres disse av den som uttar kraften, enten dette er staten eller en kommune. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen, som ikke skyldes vis major, streik eller lockout, må ikke skje uten departementets samtykke.

Kraften leveres etter en maksimalpris beregnet på å dekke produksjonsomkost-

ningene — deri innbefattet 6 pct. rente av anleggskapitalen — med tillegg av 20 pct. Hvis prisen beregnet på denne måte vil bli uforholdsmessig høi, fordi bare en mindre del av den kraft vannfallet kan gi er tatt i bruk, kan dog kraften isteden forlanges avgitt efter en maksimalpris, som svarer til den gjengse pris ved bortleie av kraft i distriktet.

Maksimalprisen fastsettes ved overenskomst mellem vedkommende departement og konsesjonæren eller i mangel av overenskomst ved skjønn. Denne fastsettelse kan såvel av departementet som av konsesjonæren forlanges revidert hvert 5 år. Hvis konsesjonæren leier ut kraft og kraften til kommune eller stat kan uttas fra kraftledning til nogen av leietagerne, kan kommunen eller staten i ethvert tilfelle forlange kraften avgitt til samme pris og på samme vilkår som leierne av lignende kraftmengder under samme forhold.

Konsesjonæren har rett til å forlange et varsel av ett år for hver gang kraft uttas.

Opsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel. Opsagt kraft kan ikke senere forlanges avgitt.

Undlater konsesjonæren å levere denne kraft utenat vis major, streik eller lockout hindrer leveransen, plikter han efter departementets bestemmelse å betale en mulkt til statskassen av kr. 1,00 pr. dag for hver kw. som urettelig ikke er levert. Det offentlige skal være berettiget til efter departementets bestemmelse å overta driften av anlegget for eierens regning og risiko såvidt nødvendig til levering av den betingede kraft.

15.

Konsesjonæren skal betale en årlig avgift til staten av kr. 0,75 pr. naturHK. beregnet efter den gjennomsnittlige kraftmengde, som vannfallet efter den foretatte utbygning kan frembringe med den påregnelige vannføring år om annet og en årlig avgift til de fylkes-, herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer av kr. 0,75 pr. naturHK. beregnet på samme måte.

Avgiften, hvorav svares 6 pct. rente efter forfall, har samme pantsikkerhet som

skatter på fast eiendom og kan inndrives på samme måte som disse.

16.

Konsesjonæren plikter før arbeidet påbegynnes å forelegge vedkommende departement detaljerte planer med fornødne opplysninger, beregninger og omkostningsoverslag vedkommende reguleringen og vannfallenes utbygning, således at arbeidet ikke kan iverksettes før planene er approbert av departementet. Anlegget skal utføres på en solid måte og skal til enhver tid holdes i fullt driftsmessig stand. Dets utførelse såvelsom dets senere vedlikehold og drift undergis offentlig tilsyn. De hermed forbundne utgifter utredes av anleggets eier.

17.

Når 60 år er forløpet fra konsesjonens datum, tilfaller vannfallet med alle de innretninger hvorigjennem vannets løp og leie forandres, såsom damanlegg, kanaler, tunneller, bassenger, rørledninger m. m., de til utbygningen og kraftanlegget erhvervede grunnstykker og rettigheter, kraftstasjon med tilhørende maskineri og annet tilbehør såvel som reguleringsanleggene med tilhørende grunn og øvrige rettigheter og de arbeiderboliger, bygninger og innretninger som hører med til reguleringen og kraftanlegget, staten med full eiendomsrett og uten vederlag. Hvilke bygninger og innretninger som hører med til reguleringen og kraftanlegget avgjøres i tilfelle av tvist ved skjønn. Det som ikke tilfaller staten kan den innløse for dets verdi etter skjønn på sin bekostning eller forlange fjernet innen en av departementet fastsatt frist.

Anleggene med installert maskineri skal ved konsesjonstidens utløp være i full driftsmessig stand. Hvorvidt så er tilfelle avgjøres ved skjønn av uvillige menn på konsesjonærens bekostning. Konsesjonæren plikter på egen bekostning å utføre hvad skjønnet i så henseende måtte bestemme.

18.

I det 40de år etterat konsesjonen er gitt skal staten kunne innløse det hele an-

legg i den utstrekning hvori det etter post 17 tilfaller staten ved konsesjonstidens utløp. Benytter staten sig ikke herav skal den i det 10de år derefter ha samme adgang. Bestemmelse om innløsning må være meldt konsesjonæren 5 år i forveien. Innløsningssummen skal bestemmes således at vannfallet med tilhørende reguleringer, grunnstykker og rettigheter samt vannbyggningsarbeider og hus betales med hvad de beviselig har kostet konsesjonæren med fra drag for amortisasjon i forhold til den forløpne del av konsesjonstiden, mens rørledninger, maskiner og annet tilbehør innløses for deres tekniske verdi etter skjønn på statens bekostning.

Såfremt anlegget innløses, plikter staten å overta de av konsesjonæren med offentlig tillatelse inngåtte kontrakter om bortleie av kraft for et tidsrum som ikke må strekke sig utover 5 år etter innløsningen. Staten har rett til for sådan bortleie av kraft å kreve en godtgjørelse som svarer til den gjennomsnittlig betalte pris på elektrisk kraft her i riket for lignende formål. I mangel av mindelig overenskomst herom fastsettes prisen ved et av Kongen opnevnt skjønn, hvis avgjørelse ikke kan påankes.

II.

1.

Reguleringskonsesjonen gis for et tidsrum av 60 år regnet fra konsesjonens meddelelse. Den kan ikke overdras. De utførte reguleringsanlegg eller andel deri kan ikke avhendes, pantsettes eller gjøres til gjenstand for arrest eller utlegg uten i forbindelse med vannfallene.

Anlegget må ikke nedlegges uten statsmyndighetenes samtykke.

2.

Nærmere bestemmelse om betalingen av avgifter etter I post 15 og kontroll med vannforbruket samt angående avgivelse av kraft, jfr. I post 14, skal forsåvidt de ikke er fastsatt av Kongen med bindende virkning for hvert enkelt tilfelle fastsettes av vedkommende regjeringsdepartement.

3.

Ved damanleggene skal det tillates truffet militære foranstaltninger for sprengning i krigstilfelle uten at anleggets eier har krav på godtgjørelse eller erstatning for de herav følgende ulemper eller innskrenkninger med hensyn til anlegget eller dets benyttelse. Anleggets eier må uten godtgjørelse finne sig i den bruk av anlegget som skjer i krigsøiemed.

4.

Vannslipningen skal foregå overensstemmende med et reglement, som Kongen på forhånd utferdiger. En norsk statsborger som vedkommende departement godtar, skal forestå manøvreringen. Ekspropriasjonsskjønn kan ikke påbegynnes før manøvreringsreglementet er fastsatt.

Forsåvidt dammen manøvreres i strid med reglementet kan konsesjonshaveren pålegges en tvangsmulkt til statskassen av inntil kr 1 000,00 for hver gang efter departementets nærmere bestemmelse.

5.

Reguleringsanleggenes eier skal efter nærmere bestemmelse av departementet utføre de hydrografiske iakttagelser, som i det offentlige interesse finnes påkrevet og stille det innvundne materiale til disposisjon for det offentlige. De tillatte opdemningshøider og de tillatte laveste tapningsgrenser betegnes ved faste og tydelige vannstandsmerker som det offentlige godkjenner.

Kopier av alle karter, som konsesjonæren måtte la opta i anledning av anlegget, skal tilstilles Norges Geografiske Opmåling med opplysning om hvordan målingene er utført.

III.

1.

For oppfyllelsen av de forpliktelser som ved anlegget eller dets drift pådras likeoverfor andre og for overholdelsen av de i konsesjonen fastsatte betingelser skal der stilles og til enhver tid opprettholdes sikkerhet for et beløp av kr. 50 000,00 efter nær-

mere bestemmelse av vedkommende regjeringsdepartement.

2.

Konsesjonæren underkaster sig de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet av vedkommende regjeringsdepartement til kontroll med overholdelsen av de opstilte betingelser. Departementet kan til utøvelsen av denne kontroll ansette en kontrollør, som overensstemmende med en av departementet utferdiget instruks skal ha adgang til de kontrollmidler som ansees nødvendige.

De med kontrollen forbundne utgifter erstattes det offentlige av konsesjonæren efter nærmere av vedkommende departement fastsatte regler.

3.

Forsåvidt der måtte påhvile de konsederte eiendommer eldre panteheftelser, servitutter av vesentlig betydning, leierettigheter og lignende heftelser, plikter konsesjonæren innen to år å fjerne disse eller sørge for at de viker prioritet for de i konsesjonen pålagte forpliktelser, derunder mulker som måtte pålegges i henhold til denne. Heftelser av mindre betydning kan av vedkommende departement tillates å forbli stående. Alle heftelser, som efter konsesjonens tinglysning (jfr. III post 5) er påført vedkommende eiendomme og gjenstande bortfaller når disse ifølge konsesjonen overgår til staten eller innløses av denne.

4.

Overtredelse av foranstående poster I pkt. 1, 13, II pkt. 1 og III pkt. 2 samt undlatelse av å stille de i postene I pkt. 8, 12 og III pkt. 1 omhandlede fonds medfører tap av konsesjonen, hvis forholdet ikke blir bragt i orden efter reglene i lov av 14de desember 1917 §§ 31 og 32.

5.

Idet konsesjonæren vedtar foranstående betingelser for konsesjon på vedkommende eiendomserhvervelser og reguleringsarbei-

der som forpliktende for sig og de konsederte eiendommer, inngår han på at nærværende konsesjon, som ikke kan overdras uten kongelig tillatelse, på konsesjonærens bekostning tinglyses ved hans verneting og innen de jurisdiksjoner, hvor de konsederte eiendommer og anlegg m. v. er beliggende.

Foranstående betingelsers I post 17 og 18 blir på samme måte å tinglyse vedkommende konsesjonærens øvrige eiendommer.

Til sikkerhet for de forpliktelser, som i henhold til nærværende reguleringstillatelse måtte påhvile eiendommer eller bruk i vassdraget blir derhos å foreta tinglysning til anførsel på vedkommende eiendommers eller bruks folier i panteregistret.

Konsesjonæren skal innen 2 år innsende til departementet konduktørkart over samtlige de av ham erhvervede eiendommer og rettigheter. Likeledes har konsesjonæren å avgi meddelelse om de eiendommer, som er eller senere måtte bli erhvervet, og for hvis vedkommende der skal skje tinglysning av I postene 17 og 18.»

Idet man henviser til utkastets post II, 4, bemerkes at utferdigelse av damreglement vil bli gjort til gjenstand for særskilt innstilling.

Man vil under henvisning til foranstående samt til hvad der vil sees anført i departementets foredrag, der ligger til grunn for den i saken fremsatte kgl. proposisjon, anbefale den ansøkte reguleringstillatelse meddelt på de i ovenstående utkast inn-
tatte betingelser.

Man tillater sig således å

innstille:

Det tillates i medhold av lov om erhvervelse av vannfall, bergverk og annen fast eiendom av 14de desember 1917 § 2 og lov om vassdragsreguleringer av s. d. A/S Kjaardavasdraget å erverve og regulere Kjaardavasdraget m. v. i Ankenes herred i det vesentlige overensstemmende med fremlagt plan og på de i fremlagte utkast opstilte betingelser.

4. Norsk Hydro-Elektrisk Kvælstofaktieselskap.

(Forhøielse av aktiekapitalen).

Jfr. bind I side 184, bind II side 12, 43 og 117, bind III side 31, bind XIII side 63.

Kgl. resol. av 30te september 1927.

Fra Norsk Hydro-Elektrisk Kvælstofaktieselskap har man mottatt følgende andragende, datert 10de september 1927, om tillatelse til å utvide selskapets grunnkapital:

«Vi tillater os herved at ansøke om tillatelse til at forhøie vor nuværende aktiekapital fra kr. 57 639 600,00 med kr. 19 213 200,00 til kr. 76 852 800,00 ved utstedelse av 106 740 nye ordinære aktier med et pålydende av kr. 180,00.

Vi tillater os til orientering at vedlægge avskrift av kontrakt mellem I. G. Farbenindustrie Aktiengesellschaft og Norsk Hydro-Elektrisk Kvælstofaktieselskap med datterselskaper.

Som det herav vil sees, er det vor hensikt at foreta en betydelig omlægning av vor bedrift ved overgang til nye og mere lønnende metoder for fremstilling av kvælstof. Den første del av ombygningen, som forutsættes foretat i løpet av de to førstkommande aar — og hvorved produktionen økes fra ca. 30 000 ton til ca. 83 000 ton pr. aar — medfører et øket kapitalbehov på 70 å 80 000 000 kroner. Vi har nu en obligationsgjæld på kr. 48 000 000 — og for at bringe aktiekapitalen i et rimeligere forhold til laanekapitalen, finder vi det hensiktsmessig at foreta ovennævnte forhøielse av vor nuværende aktiekapital. Samtidig oppnaar vi herved — som det vil sees av vedlagte kontrakt — at sikre os et intimere samarbeide med I. G. Farbenindustrie Aktiengesellschaft, hvilket selskap for tiden er det ledende paa kvælstoffremstillingens omraade.»

Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet har på foranledning avgitt følgende uttalelse, datert 27de september 1927:

«Den i andragendet nevnte kontrakt er efter underhånden mottatt opplysning ennå ikke avsluttet mellem partene, men der foreligger mellem deres forhandlere full enighet om de enkelte bestemmelser. Av disse hitsetter man følgende hovedpunkter:

Kontrakten skal sluttet mellem I. G. Farbenindustrie Aktiengesellschaft, Frankfurt a/Main på den ene side og Norsk Hydro med datterselskaper A/S Svælgfoss, A/S Rjukanfoss, Norsk Transportaktieselskab, A/S Tyinfaldene, A/S Norske Tjæreprodukter og A/S Labrador på den annen side. Nedenfor er det tyske selskap betegnet som I. G. og Norsk Hydro med datterselskaper med Hydro.

Norsk Hydro skal forhøie sin nuværende aktiekapital fra norske kr. 57 639 600,00 med norske kr. 19 213 200,00 til norske kr. 76 852 800,00 ved ustedelse av 106 740 nye ordinære aktier med et pålydende av norske kr. 180,00 i gull. Disse 106 740 nye aktier blir byttet med stamaktier i I. G. til et samlet beløp av 8 340 000 nominelle riksmark. Hver stamaktie pålydende 1000 riksmark. Det er underhånden opplyst at de 106 740 nye aktier i Norsk Hydro og de 8 340 stamaktier i I. G. svarer til hinannen i verdi, når man tar i betraktning aktienes børskurs og pengekursen. Utbytning foretas for å sikre en gjensidig interesse i begge parters foretagender og for å fremme det gjensidige samarbeide.

I. G. skal gi Hydro en ikke eksklusiv licens på sine nuværende og fremtidige norske patenter for fremstilling av syntetisk ammoniakk og andre nærmere i kontrakten angitte stoffer. Ved siden herav skal I. G. yde Hydro sin tekniske bistand. Som godtgjørelse herfor skal I. G. av Hydro fra 1ste juli 1929 ha en avgift av 3 pct. av nettoutbyttet på alle de av Hydro fremstilte produkter i et tidsrum av 25 år. Når denne tid er utløpet går de 3 pct. ned til 1½ pct. Partene skal gjensidig meddele hinannen sine nuværende og fremtidige erfaringer på området, dog ikke de som er beskyttet ved patenter. Efter utløpet av det 15de licensår regnet fra 1ste juli 1929 har hver av partene rett til med et års frist å erklære at så-

vel den nevnte betalingsplikt som den tekniske bistand fra I. G. samt den betingede utveksling av erfaringer m. v. skal opphøre.

Mellem partene er der påtenkt et nærmere fabrikasjonsprogram for Hydro. Hydro vil snarest mulig begynne med ombygningen av sine fabrikker i Telemark til innførelse av I. G.s metoder for inklusive den gamle fabrikasjon å opnå en kapasitet av ca. 83 000 tonn pr. år. Ombygningen skal være avsluttet innen 2 år efter kontraktens underskrift. I tilfelle av at partene ikke blir enige om noget annet kan de av Hydro efter lysbuetmetoden hittil benyttede ca. 112 000 kW. tidligst 7 år efter kontraktens opprettelse brukes til utnyttelse av en annen kvelstoffmetode. Foretrekker Hydro å øke kapasiteten gjennom utnyttelse av andre anlegg f. eks. Tyinfaldene, så har Hydro anledning til dette. Dog må den samlede kapasitet av alle Hydros anlegg ikke uten I. G.s samtykke innen en frist av 7 år efter kontraktens opprettelse overstige ca. 83 000 tonn. Efter utløpet av de 7 år består der ikke for Hydro nogen kontraktmessig innskrenkning med hensyn til fabrikasjonsprogrammet.

Partene skal treffe avtale med hverandre om salg av de kvelstoffholdige gjødningsmidler og kvelstoffprodukter for teknisk bruk. Efter disse avtaler skal salg innen Norge overlates Hydro, som har å sørge for at den solgte vare forblir i Norge. I. G. kan ikke selge til Norge uten Hydros samtykke. Forsåvidt de av Hydro fremstilte stoffer ikke blir avsatt til Norge og der ikke treffes annen avtale skal salg av stoffene i alle øvrige land skje gjennom I. G. Kvelstoffprodukter for tekniske øiemed skal dog Hydro ha anledning til å selge direkte i Frankrike til samme pris og betingelser som I. G.

I. G. skal fastsette prisen og betingelsene for salg av gjødningsstoffer likegyldig om der selges av egen eller av Hydros produksjon. Før fastsettelsen skal Hydros uttalelse innhentes.

I. G. kan ikke reise nogen innvending mot at Hydro selger kvelstoffholdige gjødningsmidler og kvelstoffprodukter for tek-

nisk bruk i Norge til sådanne priser som til enhver tid svarer til de billigste priser på verdensmarkedet. Etter underhåndsopplysning fra Hydros advokat Eriksen skal denne bestemmelse være således å forstå, at Hydro fritt kan fastsette priser ved salg av produkter i Norge.

Forsåvidt markedsforholdene gjør det påkrevet må begge parter lagre inntil 40 pct. av sin økede produksjon. Skulde det vise sig at markeds- eller andre forhold gjør det nødvendig å redusere produksjonen av et produkt som fremstilles av begge parter skal begge parter gjennomføre reduksjonen i samme forhold. Kontrakten skal utløpe den 30te juni 1952. Den forlenges dog hver gang med 5 år, hvis den ikke opsies senest 1/2 år før utløpet av kontraktstiden. Det er en betingelse for at kontrakten skal tre i kraft at den norske trustkontroll godkjenner overenskomsten. Trustkontrollkontoret har i skrivelse av 24de september 1927 meddelt at Kontrollrådet i møte den 19de s. m. har fattet følgende beslutning:

«I medhold av § 14 i lov av 12te mars 1926 om kontroll med konkurranseinnskrenkninger og om prismisbruk samtykker Kontrollrådet herved i at Norsk Hydro-Elektrisk Kvælstofaktieselskab inngår avtale med I. G. Farbenindustrie A/G overensstemmende med det utkast som er fremsendt av Norsk Hydro-Elektrisk Kvælstofaktieselskab til Kontrollrådet i skrivelse av 10de september 1927. Rådet forutsetter da at avtalen er å forstå slik at den ikke legger nogetsomhelst bånd på de priser Norsk Hydro-Elektrisk Kvælstofaktieselskab fastsetter for salg her i landet.»

På foranledning har advokat Eriksen i skrivelser av 17de og 19de september 1927 gitt følgende opplysninger angående Norsk Hydro og dettes datterselskaper samt angående I. G. og de nærmere forhold ved sammenslutningen:

«Norsk Hydro-Elektrisk Kvælstofaktieselskab.

Norsk Hydro:

Selskapets nuværende aktiekapital er kr. 57 639 600,00. Da selskapets aktier op-

rindelig var ihendehaveraktier og da videre utenlandske aksjonærer er fritatt for plikten til å la sine aktier overgå til navneaktier — kan der ikke med bestemthet uttales hvor meget av selskapets aktiekapital sitter på norske hender og hvor meget på utenlandske. Vi antar imidlertid at ca. 90 pct. av aktiekapitalen er på utenlandske hender.

Selskapet eier Svælgfoss Kraftstasjon i Tinnelven (hovedstasjon og reservestasjon). Begge stasjoner tilsammen er på ca. 28 000 kW. Dessuten eier selskapet fabrikanlegg på Notodden til fremstilling av kalksalpeter og andre kvelstoffholdige produkter.

A/S Svælgfoss.

Selskapets aktiekapital er kr. 800 000,00 hvorav Norsk Hydro eier aktier til samlet pålydende kr. 798 000,00 og to av Hydros styremedlemmer hver 1 aktie à kr. 1000,00.

Selskapet eier Lienfoss Kraftstasjon i Tinnelven med en ydelse av ca. 10 000 kW.

A/S Rjukanfoss.

Selskapets aktiekapital er kr. 60 000 000,00 hvorav Norsk Hydro eier aktier til samlet pålydende kr. 58 998 000,00 og to av Hydros styremedlemmer hver 1 aktie à kr. 1000,00.

Selskapet eier følgende kraftstasjoner i Maana:

Frøistul Kraftanlegg med en ydelse av ca. 20 000 kW.

Vemork Kraftstasjon » » » » »
105 000 kW.

Saaheim Kraftstasjon » » » » »
95 000 kW.

Dessuten eier selskapet fabrikker på Rjukan for fremstilling av kalksalpeter og andre kvelstoffholdige produkter.

Norsk Transportaktieselskab.

Selskapets aktiekapital er kr. 4 000 000,00 hvorav Norsk Hydro eier aktier til samlet pålydende kr. 3 997 800,00. A/S Rjukanfoss eier aktier til samlet pålydende kr. 2000,00 og to av selskapets styremedlemmer hver 1 aktie à kr. 100,00.

Selskapet eier jernbanelinjen Rjukan—Mæl samt jernbaneferger på Tinnsjø for strekningen Mæl—Tinnoset.

A/S Tyinfaldene.

Selskapets aktiekapital er kr. 12 000 000,00 hvorav Norsk Hydro eier aktier til samlet pålydende kr. 11 998 000,00 og to av selskapets styremedlemmer hver 1 aktie à kr. 1000,00.

Selskapet eier Tyinfaldene i Aardal. Vannfallet er for tiden under utbygning og er beregnet å ville yde ca. 75 000 kW.

A/S Norske Tjæreprodukter.

Selskapets aktiekapital er kr. 1 050 000,00 hvorav Norsk Hydro eier aktier til samlet pålydende kr. 1 048 250,00 og to av Hydros direktører hver 1 aktie à kr. 875,00.

Selskapet eier impregneringsfabrikk og sekkefabrikk i Oslo, hvilke fabrikker leverer sekkeemballage til Hydros produkter.

A/S Labrador.

Selskapets aktiekapital er kr. 2 000 000,00 hvorav Norsk Hydro eier aktier til samlet pålydende kr. 1 900 000,00, Rjukanfoss kr. 50 000,00, Tyinfaldene kr. 50 000,00.

Selskapet blev i sin tid stiftet for å utnytte en oppfindelse angående fremstilling av lerjord fra labrador (granitt).

Selskapet eier for tiden intet annet enn endel patentrettigheter samt den gjenstående del av selskapets aktiekapital.

Følgende herrer er for tiden medlemmer av Norsk Hydros styre:

H. Finaly, Generaldirektør i Banque de Paris et des Pays-Bas, Paris, E. Moret, Direktør i samme bank, G. Griolet, President i samme bank, Härads höfding Marc. Wallenberg, adm. direktør i Stockholms Enskilda Bank, Stockholm, Dr. Ing. S. Eyde, for tiden bosatt i utlandet, Dr. Axel Aubert, Generaldirektør i Norsk Hydro, Oslo, Ths. Fearnley, Skipsreder, Oslo.

Styret i A/S Svælgfoss, A/S Rjukanfoss, Norsk Transportaktieselskab og A/S Tyinfaldene består av Generaldirektør Axel Aubert som eneste styremedlem.

Styret i A/S Norske Tjæreprodukter består av: Generaldirektør Axel Aubert, Professor B. F. Halvorsen og Direktør H. v.

Kervel Barth — de to sistnevnte avdelingsdirektører i Norsk Hydro.

Styret i A/S Labrador består av Generaldirektør Axel Aubert og Professor B. F. Halvorsen.

Det nuværende antall funksjonærer og arbeidere i Norsk Hydro og datterselskaper utgjør ca. 2 900. Det er opplyst underhånden at ved den utvidede produksjon vil der trenges flere arbeidere, dog ikke i så stort forhold som produksjonen økes.

*Interessengemeinschaft Farbenindustrie
Aktiengesellschaft*

(I. G.) Frankfurt a/Main.

Selskapet er et tysk aktieselskap med en aktiekapital på 1100 millioner Riksmark, dannet ved sammenslutning av en rekke større industriselskaper i Tyskland, hvorav de viktigste er:

Badische Anilin- und Sodafabrik, Ludwigshafen,
Farbenfabriken vorm. Friedr. Bayer & Co.,
Leverkusen,
Farbwerke vorm. Meister, Lucius & Brüning, Höchst a/Main,
Aktiengesellschaft für Anilinfabrikation,
Berlin,
Chemische Fabrik Griesheim-Elektron,
Frankfurt a/Main.
Chemische Fabriken vorm. Weiler-ter-Meer,
Uerdingen.

Selskapets formål er fabrikasjon og salg av farvestoffer, farmaceutiske og fotografiske artikler, kvelstofforbindelser og kemiske produkter av forskjellig art. Disse produkter fremstilles i meget store fabrikker på forskjellige steder i Mellem- og Syd-Tyskland.

Den vesentlige del av de nødvendige kull til driften skaffer de sig fra egne gruber i og i nærheten av Halle og Bitterfeld i Tyskland.

Firmaet eier et samlet grunnareal av ca. 7500 hektar, hvorav 1350 hektar er bygget grunn, mens 6150 ubebygget.

Utenom sine egne anlegg er selskapet dessuten interessert for betydelige beløp i en rekke andre industrielle virksomheter i Tyskland, hvilke hovedsakelig fremstiller kjemiske produkter, hvorunder sprengstoffer, kunstsilke og cellulosederivater.

I spissen for foretagnetet står generaldirektør, Geheimrat Professor Dr. Carl Bosch. Det ledes forøvrig av en Vorstand, et Verwaltungsrat og et Aufsichtsrat, hvori finnes en rekke av de mest fremtredende industrielle herrer i Tyskland.

Selskapet hadde i 1926 en nettofortjeneste av ca. 69 millioner Mark og utdelte 10 pct. dividende på den daværende ordinære aktiekapital, som utgjorde ca. 650 millioner Mark.

Som nevnt under vår konferanse igår er det ikke korrekt såfremt man av de forelagte kontrakter mellom Hydro og I. G. har fått det inntrykk at kontraktene i realiteten begrenser Hydros utvikling. En av hovedhensiktene med kontraktens oprettelse er tvertimot å sikre en raskest mulig omlegning av Hydros fabrikkasjon fra de nåværende metoder til de nye betydelig forbedrede metoder. Saken er nemlig den at uten I. G.s assistanse vilde den ombygning, som nu forutsettes foretatt på 2 år, sikkerlig ha måttet strekke sig over en lang årrekke — hvis den da i det hele tatt hadde kunnet gjennomføres. Ved siden av at mange kostbare år på denne måte vilde gå tilspille, før Hydro hadde kunnet øke sin produksjon betydelig, vilde en sådan ombygning uten I. G.s assistanse falle betydelig kostbarere, både med hensyn til direkte utbetalinger og også på grunn av de store tekniske vanskeligheter en sådan ombygning uten I. G.s kyndige assistanse vilde medføre og de derav følgende tapbringende driftsvanskeligheter («barnesykdomme»).

I anledning av Deres spørsmål om hvor meget av den kapital på 70 å 80 millioner kroner, som 1ste utbygning anslagsvis er beregnet til vil bli nedlagt her i landet — har vi foretatt en tilnærmelsesvis beregning og vi antar at ca. 50 millioner kroner vil bli anvendt til innkjøp ved norske verksteder

etc. samt på annen måte vil bli nedlagt her i landet.»

Ved siden herav har advokat Eriksen innsendt til orientering kopi av spørsmålskrift fra direktør Thagaard samt av advokat Eriksens svarskrivelse av 13de september 1927.

Det bemerkes at man ikke har antatt det nødvendig å forelegge saken for distriktet, jfr. erhvervslovens § 24, næst siste ledd.

Hovedstyret skal bemerke følgende:

Efter lov om erhvervelse av vannfall, bergverk og annen fast eiendom av 14de desember 1917 dens § 36 kan et selskap med begrenset ansvar som innehar eiendomsrett eller annen rettighet til vannfall som ved regulering kan utbringes til mere enn 5000 naturhestekrefter ikke utvide sin grunnkapital gjennom utstedelse av nye aktier eller parter uten tillatelse av Kongen eller den han bemyndiger. Nærværende andragende blir å behandle på grunnlag av denne lovbestemmelse.

Norsk Hydro har efter underhåndsoplysning allerede gått igang på Notodden med fremstilling av kvelstoff efter nye metoder. Man forstår det så at overgangen til bruk av sådanne er en nødvendig følge av utviklingen på området og at det gjelder med rimelig hurtighet å komme over til disse, der skulde betinge en lønnende bedrift. Det påtenkte samarbeide med I. G. vil medføre at overgangen blir rask og sikker, hvad selskapet legger megen vekt på.

Hovedstyret anser det å være av betydning at Norsk Hydro får anledning til å treffe ordninger så det kan få arbeide efter metoder som kan gi nødvendig økonomisk grunnlag for en fortsettelse av selskapets omfangsrike virksomhet. En betydelig fordel for landet ligger også i økningen av produksjonen, det plus som vår eksport derved skulde få vil komme godt med i disse tider.

Ved siden herav vil selve anleggsvirkosomheten i adskillig grad trenge arbeidskraft, såvel på stedet som ved de bedrifter som måtte få leveranser. Utvidelsen er oppgitt å legge beslag på 70 å 80 millioner kroner, hvorav ca. 50 millioner er antatt å ville bli brukt til innkjøp ved norske verksteder og på annen måte nedlagt her i landet. Også denne omstendighet må tillegges betydning, nu når arbeidslivet for øvrig ligger nede. — Når omlegningen er ferdig trenges der til selve driften flere folk enn nu, dog ikke i forhold til produksjonens økning.

Hovedstyret er i det hele kommet til at den omsøkte tillatelse bør meddeles.

Efter oven nevnte lovparagraf kan der ved meddelelse av tillatelse fastsettes sådanne betingelser som finnes påkrevet av almene hensyn. Der er betingelsesvis adgang til å kreve at aktiene eller partene i sin tid uten vederlag skal tilfalle staten. Når man skal ta stilling til spørsmålet om hvorvidt tillatelsen bør gjøres avhengig av vilkår må man prøve å gjøre sig klart om utvidelsen vil medføre sådanne endringer i forholdene sammenlignet med de som nu består at det av den grunn skulde være nødvendig å oppstille vilkår.

Den samfundsmessige risiko vil selvfølgelig økes ved at arbeiderantallet blir større og hovedstyret har derfor vært inne på å foreslå et fond til avvergelse av arbeidsledighet i tilfelle av hel eller delvis driftstans. Samtidig har man overveiet hvorvidt der burde knyttes en betingelse om plikt til å stille til disposisjon for det norske jordbruk gjødningsstoffer til billig pris. I den konsesjon A/S Rjukanfoss fik ved Kgl. resolusjon av 14de mars 1924 til å erverve deler av Frøystaufoss er der pålagt dette selskap hvis det anvender kraften til frembringelse av kunstige gjødningsstoffer å avgi inntil 1000 tonn efter en pris som ligger 10 pct. under selskapets eksportpriser på den tid betalingen finner sted. Efter A/S Tyinfaldenes konsesjon av 15de januar 1926 er dette selskap pliktig til å stille til disposisjon for det norske jordbruk til redusert pris inntil 1 pct. av selskapets samlede produksjon av gjødningsstoffer. Det vilde selv-

følgelig være i høi grad ønskelig om disse kvanta kunde økes.

Imidlertid mener hovedstyret at forholdene ligger slik an at man ikke bør kreve de omhandlede betingelser stillet.

Nygardsvold finner på grunn av forskjellige bestemmelser i kontrakten mellem I. G. og Hydro at det er samfundsmessig påkrevet at tillatelsen gjøres avhengig av vilkår, f. eks. avsettelse av et fond til bekjempelse av eventuell arbeidsledighet på Rjukan, Menstad og Notodden, samt forpliktelse til å stille et nærmere bestemt kvantum av kunstige gjødningsstoffer til disposisjon for det norske jordbruk til redusert pris.

Sakens dokumenter vedlegges.

Behandlet i møte den 27de september 1927.»

Man vedlegger den i andragendet nevnte kontrakt mellem Norsk Hydro og I. G. Farbenindustrie Aktiengesellschaft. Det opplyses å foreligge full enighet mellem forhandlerne om de enkelte bestemmelser i kontrakten, uten at denne dog er formelt avsluttet.

Som det fremgår av andragendet og sakens øvrige dokumenter er det Norsk Hydros hensikt å gå til en betydelig omlegning av sin bedrift ved overgang til nye og mere lønnende metoder for fremstilling av kvelstoff, i hvilket øiemed der er truffet avtale med I. G. Farbenindustrie Aktiengesellschaft om samarbeide og benyttelse av dette selskaps norske patenter. Den første del av Norsk Hydros ombygning forutsettes foretatt i løpet av de to førstkomende år og vil medføre et øket kapitalbehov på 70 å 80 millioner kroner. Den ansøkte tillatelse til utvidelse av aktiekapitalen fra kr. 57 639 600,00 til kr. 76 852 800,00 vil ikke direkte skaffe midler til ombygningen, idet de nye aktier er forutsatte byttet i et antall stamaktier i det tyske selskap, men utvidelsen av aktiekapitalen er av Norsk Hydro ansett hensiktsmessig for å hitføre et rimeligere forhold mellem aktiekapital og lånekapital, og den inngår som et ledd i avtalen med I. G. Farbenindustrie Aktiengesellschaft.

Departementet antar at den påtenkte omlegning og utvidelse av Norsk Hydros fabrikkasjon vil være av vesentlig betydning for selskapet, likesom den antas å ville gavne almene interesser på forskjellig vis.

Man henviser til hvad der i så henseende er anført av hovedstyret og vil i tilslutning til dette anbefale den ansøkte tillatelse gitt.

Med hensyn til spørsmålet om å gjøre tillatelsen avhengig av betingelser skal man bemerke at utvidelsen og overdragelsen av de nye aktier til det tyske selskap ikke medfører nogen forandring av Norsk Hydros karakter. Den nuværende kapital kan i ubegrenset utstrekning eies av utlendinger og er for den allerverdensdel på utenlandske hender. Ifølge selskapets vedtekter består styret av en generaldirektør og 4—6 andre medlemmer valgt av generalforsamlingen. Minst 2 av styrets medlemmer skal alltid være norske statsborgere. Representantskapet skal bestå av minst 6, høist 20 medlemmer (ingen bestemmelse om norske medlemmer).

Departementet finner etter omstendighetene med hovedstyret å burde anbefale tillatelsen gitt uten betingelser. Man forutsetter overensstemmende med Trustkontrollrådets vedtak av 19de september 1927 at avtalen mellom Norsk Hydro og I. G. Farbenindustrie Aktiengesellschaft ikke legger nogetsomhelst bånd på de priser Norsk Hydro fastsetter for salg her i riket.

Man tillater sig således å

innstille:

«Det tillates i medhold av den almindelige konsesjonslov av 14de desember 1917 § 36, annet ledd, Norsk Hydro-Elektrisk Kvælstoffaktieselskap å utvide sin grunnkapital fra kr. 57 639 600,00 til kr. 76 852 800,00 ved utstedelse av 106 740 nye ordinære aktier à kr. 180,00.

5. A/S Granfos Bruk Ltd.

(Leie fra A/S Glommens Træsliperi av inntil 600 el. HK. + 550 kW.).

Kgl. resol. av 21de oktober 1927.

Fra advokat Ingar Skavlan, Oslo, har departementet mottatt et på vegne av A/S Granfos Bruk Ltd. inngitt andragende, dattert 22de november 1926 om konsesjon på leie av elektrisk energi fra A/S Hafslund.

Angående dette andragende har Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet avgitt en uttalelse av 20de juni 1927, sålydende:

«Med skrivelse av 27de november 1926 fra det ærede departements vassdragsavdeling har man til uttalelse mottatt et andragende av 22de s. m. fra advokat Ingar Skavlan på vegne av Aktieselskapet Granfos Brug Ltd. om konsesjon på leie av inntil 600 kW. fra Aktieselskapet Glommens Træsliperi.

Dette andragende er sålydende:

«På vegne av Granfos Bruk A/S, Lysaker, tillater jeg mig herved ærbødigst at andrage om at nævnte selskap meddeles konsesjon paa en kraftleiekontrakt med A/S Glommen Træsliperi (Kykkelsrudanlægget) omfattende 5—600 kW. paa 10 aar fra 1ste januar 1927. Man er enige om vilkaarene for kraftleiekontrakten, som skal bli oversendt departementet sammen med selskapets vedtægter en av de aller første dage. Jeg vedlægger erklæring fra selskapets styre i henhold til koncessionsloven.

Kraften skal anvendes til drift av et i tillæg til den nu igangværende papirfabrik ved Lysaker nyopførte træsliperi til fremstilling av mekanisk træmasse, overveiende til eget bruk.

Bedriften sysselsætter nu ca. 150 funktionærer og arbeidere. Ved den forestaaende utvidelse vil arbeidsstyrken bli øket med ca. 8 Mand. Det bemærkes at bedriften arbeider med praktisk talt samme arbeidsstyrke aaret rundt, og siden kriseaaret 1921 har der ikke forekommet nogen arbeidsopsigelse som følge av arbeidsindskrænkning. For tiden arbeides ogsaa med fuld drift og

man venter heller ikke at der skal indtræne nogen forandring heri.

Selskapets hele kapital er norsk, og det elektriske materiale som trænges i anledning av oprettelsen av træsliperiet er kjøpt fra norske verksteder.»

Man vedlegger en avskrift av selskapets vedtekter vedtatt i generalforsamlinger den 26de april 1915 og 20de november 1918 samt en av dets styre i henhold til erhvervslovens § 24, 2net ledd, avgitt erklæring av 20de november 1926. Enn videre vedlegger man avskrift av kontrakt av 10de og 11te juni 1927 mellom selskapet og Aktieselskapet Glommens Træsliperi, hvorav vil sees (kontraktens § 1) at leien gjelder 550 kW.

Bærum elektrisitetskomité har i skrivelse av 5te januar 1927 til Bærum formannskap uttalt følgende:

«Anbefales til innvilgelse. Såfremt der i konsesjonene inntas bestemmelser om kraftavståelse, avgitt m. v. til kommuner, forutsettes disse rettigheter stillet til Bærum kommunes disposisjon. Man tillater sig å be oversendt en avskrift av de eventuelt meddelte konsesjoner.»

Det bemerkes at uttalelsen også gjelder et hertil innsendt andragende om konsesjon på et elektrisk anlegg.

Bærum formannskap har i skrivelse av 17de januar 1927 til Elektrisitetsforsyningen i Akershus fylke henholdt sig til elektrisitetskomiteens foranstående uttalelse.

Overingeniøren for Elektrisitetsforsyningen i Akershus fylke har i skrivelse av 22de januar 1927 til fylkesmannen i Akershus fylke anbefalt andragendet innvilget, idet han forbeholder sig å komme tilbake til det av formannskapet nevnte spørsmål om kraftavståelse, avgift m. v. når konsesjonen er meddelt.

Fylkesmannen har i skrivelse hertil av 26de januar 1927 anbefalt andragendet.

Ved underhåndshenvendelse til selskapet har man fått opplyst, at det også tidligere uten konsesjon har leiet elektrisk energi av A/S Glommens Træsliperi, nemlig i henhold til kontrakt av 3dje og 11te juli 1913. Den-

ne kontrakt, hvorav avskrift vedlegges gjelder leie av inntil 600 HK.

Kraftleien etter sistnevnte kontrakt er således også konsesjonspliktig.

Hovedstyret vil anbefale at der meddeles Aktieselskapet Granfos Bruk Ltd. tillatelse til å leie av Aktieselskapet Glommens Træsliperi inntil 600 el. HK i henhold til kontrakt av 3dje og 11te juli 1913 og inntil 550 kW. i henhold til kontrakt av 10de og 11te juni 1927 på følgende betingelser:

1. Leietid.

Tillatelsen gjelder forsåvidt de 600 el. HK. angår så lenge kontrakten av 3dje og 11te juli 1913 står ved makt dog ikke lenger enn til 1ste januar 1939 og forsåvidt de 550 kW. angår så lenge kontrakten av 10de og 11te juni 1927 står ved makt — dog ikke lenger enn til 1ste januar 1939.

2. Styre og kapital.

Selskapets styre skal ha sitt sete her i riket og skal til enhver tid utelukkende bestå av norske statsborgere.

Av selskapets aktier skal minst to tredjedeler til enhver tid befinne sig på norske hender.

3. Overdragelse av kraft.

Den kjøpte energi kan ikke overdras videre uten samtykke av vedkommende regjeringsdepartement eller for nogen del avgis til utlandet uten tillatelse av Kongen.

Handler selskapet herimot skal det for hver gang erlegge en konvensjonalbot av inntil kr. 1,00 — en krone — pr. døgn efter departementets nærmere bestemmelse.

4. Kraftens anvendelse.

Forsåvidt selskapet anvender energien til bedrift, som ved røk, giftige gassarter eller på annen måte virker skadelig på omgivelsene skal vedkommende regjeringsdepartement, såfremt det av almene hensyn finner føie til å gripe inn, anerkjennes som rett saksøker i anledning av mulige overtredelser av nabolovgivningen.

5. *Norske arbeidere og funksjonærer.*

Selskapet skal ved bygning og drift av anlegget såvidt mulig benytte arbeidere og funksjonærer som har norsk innfødsrett eller statsborgerrett. Dog kan tillates benyttet fremmede arbeidere og funksjonærer når de har hatt fast bopel her i riket det hele siste år, likesom vedkommende departement kan tilstede undtagelser fra denne regel, når spesiell fagkunnskap eller øvelse eller lignende hensyn gjør det nødvendig eller særlig ønskelig.

For hver dag nogen i strid med foranstående bestemmelser er i selskapets tjeneste erlegges til statskassen efter departementets nærmere bestemmelse en løpende mulkt stor inntil 50 — femti — kroner for hver person.

6. *Norsk arbeide og materiell.*

Selskapet skal ved bygning og drift av det elektriske anlegg fortrinnsvis anvende norsk arbeide og norsk materiell forsåvidt dette kan fåes like godt, tilstrekkelig hurtig og for en pris som ikke overstiger prisen på utenlandsk med mere enn 10 — ti — procent.

I tilfelle av tvist herom avgjøres spørsmålet av vedkommende departement.

Departementet kan tilstede undtagelser fra regelen om anvendelse av norsk arbeide og materiell, når særegne hensyn gjør det påkrevet.

For overtredelse av den i nærværende post omhandlede bestemmelse erlegger selskapet for hver gang efter avgjørelse av departementet en mulkt av inntil 15 — femten — procent av verdien. Mulkten tilfaller statskassen.

7. *Forsikring.*

Tegning av nye forsikringer skal fortrinnsvis skje i norske selskaper hvis disse byr like fordelaktige betingelser som utenlandske.

8. *Avgift.*

Fra konsesjonens datum erlegges til staten en årlig avgift av kr. 1,00 — en

krone — pr. kW. som gjennomsnittlig er benyttet i årets løp.

Avgiften forfaller til betaling ved årets utgang. Erlegges den ikke til forfallstid svares derefter 6 pet. årlig rente. Den kan inndrives ved utpantning.

De nærmere bestemmelser om avgiftens beregning og erleggelse fastsettes av vedkommende departement.

9. *Kraftavståelse.*

Selskapet er forpliktet til å avstå inntil 10 pct. av den leiede kraft til de kommuner, derunder også fylkeskommuner som Kongen bestemmer.

Kraften leveres til samme pris og på samme vilkår som efter leiekontrakten gjelder for selskapet og kan forlanges uttatt efter departementets bestemmelse i kraftstasjonen eller fra fjernledningen eller fra ledningsnettets enten dette tilhører selskapet eller vannfallets eier.

Forårsaker kraftens uttagelse økede utgifter, bæres disse av den som uttar kraften. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen som ikke skyldes vis major, streik eller lockout må ikke skje uten departementets samtykke.

Selskapet har rett til å forlange et varsel av ett år for hver gang kraft uttas.

Opsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel. Opsagt kraft kan ikke senere forlanges avgitt.

10. *Kontroll.*

Selskapet har å underkaste sig de bestemmelser som til kontroll med overholdelsen av de foranstående betingelser måtte bli truffet av vedkommenle departement.

De med kontrollen forbundne utgifter erstattes det offentlige av selskapet efter nærmere bestemmelse av departementet.

11. *Overtredelse av konsesjonsbetingelser.*

Overtredelse av postene 2 og 10 medfører tap av konsesjonen, hvis ikke forholdet blir bragt i orden efter reglene i lov om erhvervelse av vannfall, bergverk og annen

fast eiendom av 14de desember 1917 nr. 16 §§ 31 og 32.

Det bemerkes at man har forhandlet med selskapet angående betingelsene og at disse er vedtatt av dette.

Behandlet i hovedstyremøter den 6te april og 17de juni 1927.»

Man vedlegger avskrift av selskapets kraftleiekontrakter, datert henholdsvis juli 1913 og juni 1927, likeledes selskapets vedtekter og en i henhold til konsesjonslovens § 24 avgitt erklæring fra selskapets styre om at der ikke foreligger nogen avtale, sikende til å overdekke det virkelige forhold med hensyn til selskapets bestyrelse.

Departementet vil anbefale at der i henhold til ovennevnte lovs kap. IV meddeles selskapet tillatelse til å leie de i omhandlede leiekontrakter innbefattede kraftmengder, henholdsvis 600 el. HK. og 550 kW. fra A/S Glommens Træsliperi.

Man antar at der for tillatelsen bør oppstilles vilkår overensstemmende med det av hovedstyret avgitte forslag. Konsesjonstiden anbefales således maksimumsbegrenset til 1ste januar 1939. Kraftavgivelse til kommuner foreslås betinget med lovens ordinære sats og avgift til staten etter en sats av 1 krone pr. kW. som gjennomsnittlig er benyttet i årets løp. Man vil med hovedstyret etter omstendighetene kunne anbefale at avgiften også for den i 1913 inngåtte kraftleie bestemmes å løpe fra konsesjonens datum.

Man tillater sig således å

innstille:

Det tillates A/S Granfos Bruk Ltd. i medhold av kap. IV i lov av 14de desember 1917 om erhvervelse av vannfall, bergverk og annen fast eiendom å leie de i selskapets kontrakter av juli 1913 og juni 1927 med A/S Glommens Træsliperi avtalte kraftmengde, henholdsvis inntil 600 el. HK. og 550 kW. på de i Arbeidsdepartementets foredrag av 21de oktober 1927 anførte betingelser.

6. Saugbruksforeningen.

(Endring vedr. kraftleiekonsesjon).

Jfr. bind XIII, side 116.

Kgl. resol. av 21de oktober 1927.

Ved kgl. resolusjon av 29de oktober 1926 blev der tillatt Saugbruksforeningen, Fredrikshald, i medhold av lov av 14de desember 1917 nr. 16 kap. IV å leie inntil 6000 el. HK. fra Fredrikshalds Lysverker.

Man tillater sig herom å henvise til «Meddelte vassdragkonsesjoner» XIII, hvor det til grunn for resolusjonen liggende foredrag samt konsesjonsbetingelsene finnes inntatt (jfr. s. 116—119).

Fra Saugbruksforeningen er til departementet innkommet et andragende, datert 9de desember 1926 om at avgift til staten i henhold post 9 i konsesjonsbetingelsene må bli frafalt.

Av andragendet hitsettes følgende:

«Med det ærede Departements skrivelse av 6te november mottok vi meddelelse om at der ved kongelig resolution av 29de oktober 1926 er git os tilladelse til en kraftleie av indtil 6000 HK. fra Fredrikshalds Lysverker, paa nærmere fastsatte betingelser.

Koncessionen har været forelagt vor Direktion. Efter grundig overveielse finder imidlertid vort selskap ikke at kunne godta koncessionen i den foreliggende form.

Gjennem et brev fra Hovedstyret av 2den september 1926 blev vi i sin tid gjort bekjendt med betingelserne for denne koncession. I vort brev av 8de september rettet vi en henstilling til Hovedstyret om at frafalde kraftavgiften. De grunde som vi i vort brev fremførte gjælder fremdeles idag. Vi tillater os derfor at henvise til ovenfor nævnte brev, hvorav gjenpart vedlægges.

Vi vil gjerne i denne forbindelse faa lov til at tilføie at vi vilde finde det rimelig om myndighetene frafaldt enhver kraftavgift i dette tilfælde, hvor vi utnytter den forhaandenværende kraft i de omkringliggende vandfald, istedetfor at anvende vor egen elektriske dampturbin, der i tilfælde maa drives med engelske kul.

Vi tillater os derfor i ærbødighet at anmode det ærede Departement om at konces-

sionen maa bli meddelt os uten avgift til Staten.»

Den av Saugbrugsforeningen påberopte gjenpart av dets skrivelse til Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet av 8de september 1926 vedlegges.

Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet har i en på foranledning avgitt uttalelse av 12te mars 1927 anført følgende:

I anledning av andragendet har man innhentet nærmere opplysninger fra Saugbrugsforeningen.

Med skrivelse av 17de januar 1927 fra selskapet har man mottatt en redegjørelse for bedriftens kraftbehov og krafttilgang. Denne skrivelse er sålydende:

«Efter anmodning fra herr Ingeniør Finne oversender vi vedlagt en grafisk sammenstilling av kraftbehov og krafttilgang for vor industri her i Fredrikshald.

Vi sender 2 blade.

Det første viser omtrent forholdene saaledes som de er og har været. (Cfr. Tistas Brugseierforeningens opgave for aarene 1915—1926. Denne blev sendt Dem med brev av 9de juni 1926).

Det andet blad viser hvorledes forholdene skulde bli efter at forskjellige reguleringer i Vasdraget er foretat, og efter at nævnte ombygning av Tistedalens Træsliperi, som er planlagt, er utført.

Det fremgaar av opgaverne at vi har egen kraft for den største del av aaret og egne dampreserver til at dække den aller største del av de kraftmangler som aar om andet vil indtræ. Det blir derfor til erstatning av den tilstedeværende dampkraft vi kommer til at anvende den spildkraft, som vi kan faa fra Fredrikshalds Lysverker, overensstemmende med vort leieandragende.»

De i skrivelsen nevnte grafiske sammenstillinger vedlegges.

Hovedstyret skal til disse bemerke følgende:

Ad bedriftens nuværende kraftbehov og krafttilgang.

Det fremgår av blad I at Saugbrugsforeningens fabrikanlegg på Kaken i Fred-

rikshald tiltrenger ved normal drift i 300 dager av året ca. 8000 el. HK., tilsvarende 5900 kW., eller ca. 42,5 mill. kWh. Herav leveres 87,5 pct. (ca. 37,2 mill. kWh.) fra Saugbrugsforeningens kraftstasjon i Tistedalen og 10,1 pct. (ca. 4,3 mill. kWh.) fra fabrikkens dampcentraler. Det resterende behov — ca. 1 mill. kWh. — er for tiden udekket.

Selskapet akter nu å erstatte dampkraften med spillkraft leiet fra Fredrikshalds Lysverker, likesom det for tiden udekkede behov vil bli dekket ved leiet spillkraft.

Ad bedriftens fremtidige kraftbehov og krafttilgang.

Det fremgår av blad II at efterat selskaps tresliperi i Tistedalen er ombygget for elektrisk drift vil der ved normaldrift av dette og fabrikanlegget på Kaken i 300 dager av året kreves tilsammen ca. 10 500 el. HK., tilsvarende ca. 7750 kW. eller 55,7 mill. kWh. Herav vil kraftstasjonen i Tistedalen kunne levere ca. 88,3 pct. (ca. 49,15 mill. kWh.) ved full utnyttelse av gamle og nye magasiner, efterat ombygningen av tresliperiet er tilendebragt. Det resterende behov 11,7 pct. (ca. 6,55 mill. kWh.) aktes dekket ved leiet kraft fra Fredrikshald.

For det tilfelle at selskapet benytter sine dampcentraler vil disse kunne levere 5,15 mill. kWh. I så fall må der kjøpes ca. 1,4 mill. kWh. fra Fredrikshald.

I skrivelse hertil av 4de mars 1927 meddeler selskapet at det under utarbeidelsen av omhandlede grafiske sammenstilling (blad II) over bedriftens fremtidige krafttilgang fra eget vannkraftanlegg ikke har tatt tilstrekkelig hensyn til vassdragets vannføring i vannfattige år.

Selskapet antar at dets eget vannkraftanlegg i sådanne år kun vil formå å dekke bedriftens kraftbehov helt ut i 75 av årets arbeidsdager (jfr. blad III) istedenfor i 200 arbeidsdager som blad IV viser.

Selskaps dampreserveanlegg (2400 kW.) måtte i dette tilfelle supplere med ca. 10,15 mill. kWh. — svarende til ca. 1200 kW. jevnkraft — medmindre denne energimengde kjøpes fra Fredrikshald.

Hovedstyret er av den opfatning at selskapet bør fritas for å erlegge avgift av den del av den leiede kraft som erstatter kull.

Inntil tresliperiet i Tistedalen er ombygget for elektrisk drift vil den energimengde som må leies fra Fredrikshald for å erstatte dampkraft utgjøre ca. 4,3 mill. kWh. pr. år eller 490 kW. jevnkraft. Senere vil den tilsvarende energimengde utgjøre ca. 5,15 mill. kWh. eller ca. 590 kW. jevnkraft under forutsetning av at vannføringen tillater selskapets eget vannkraftanlegg å dekke bedriftens kraftbehov fullt ut i 200 av årets arbeidsdager. Hvis full dekning kun kan opnåes i 75 arbeidsdager vil den energimengde som må leies fra Fredrikshald utgjøre ca. 10,15 mill. kWh. eller ca. 1200 kW. jevnkraft.

Hovedstyret vil derfor anbefale at post 9 om avgift i konsesjonsbetingelsene for Saugbrugsforeningens konsesjon av 29de

$$\text{kW.} = \frac{\text{kWh. som mottas fra Fredrikshald} \div \text{kWh. som leveres til Fredrikshald}}{8760}$$

Avgiften forfaller til betaling ved årets utgang. Erlegges den ikke til forfallstid svares derefter 6 pct. årlig rente. Den kan inndrives ved utpantning. De nærmere bestemmelser om avgiftens beregning og erleggelse fastsettes av Arbeidsdepartementet.»

De av Hovedstyret påberopte bilag vedlegges.

I skrivelse til Saugbrugsforeningen av 21de mars 1927 meddelte departementet at man antok å ville kunne anbefale at ovennevnte post 9 i konsesjonsbetingelsene blev endret overensstemmende med Hovedstyrets forslag.

Man utbad sig selskapets uttalelse om hvorvidt det vedtok den foreslåtte endrede betingelse.

Man har derefter mottatt en skrivelse fra Saugbrugsforeningen av 1ste september 1927, hvorav hitsettes følgende:

«Vi tillater oss å komme tilbake til Departementets brev av 21de mars 1927 angående punkt 9. Vi vil gjerne her ha en tekstforandring inntatt, da det ikke er helt avgjort enten den påtenkte utvidelse av sliperibedriften vil bli lagt i Tistedalen eller på

oktober 1926 på leie av inntil 6000 el. HK. fra Fredrikshalds Lysverker endres til å lyde således:

«9. Avgift.

Inntil ombygning av Tistedalens Træsliperi har funnet sted er 490 kW. avgiftsfri. Derefter er 590 kW. avgiftsfri hvis selskapets eget vannkraftanlegg i minst 200 arbeidsdager kan levere minst 10 500 el. HK. Kan ikke selskapets vannkraftanlegg på grunn av vannføringsforholdene levere denne kraftmengde i så lang tid økes det avgiftsfrie kvantum med 5 kW. for hver arbeidsdag som mangler på de nevnte 200.

Av den øvrige nettospillkraft som Saugbrugsforeningen kjøper fra Fredrikshald erlegges — efter at de nevnte avgiftsfrie kraftmengder er fratrukket — en avgift til staten av 1 kr. pr. kW. beregnet efter formlen

Kaken. Begge steder ligger som bekjent i Fredrikshald. Vi vil derfor gjerne stå fritt i valget og ha den nuværende tekst «inntil ombygningen av Tistedalens Træsliperi har funnet sted» forandret til «inntil utvidelsen av selskapets tresliperier i Fredrikshald og eller Tistedalen har funnet sted.»

Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet har i en på foranledning avgitt fornyet uttalelse av 28de september 1927 meddelt, at det intet har å innvende mot den av Saugbrugsforeningen foreslåtte tekstforandring.

Departementet har for sitt vedkommende heller intet å innvende mot denne tekstforandring og vil således anbefale at post 9 i selskapets kraftleiekonsesjon av 29de oktober 1926 endres til å lyde således:

«Inntil utvidelsen av selskapets tresliperier i Fredrikshald og/eller Tistedalen har funnet sted er 490 kW. avgiftsfri. Derefter er 590 kW. avgiftsfri hvis selskapets eget vannkraftanlegg i minst 200 arbeidsdager kan levere minst 10 500 el. HK. Kan ikke selskapets vannkraftanlegg på grunn av vannføringsforholdene levere denne

kraftmengde i så lang tid økes det avgiftsfrie kvantum med 5 kW. for hver arbeidsdag som mangler på de nevnte 200.

Av den øvrige nettospillkraft som Saugbruksforeningen kjøper fra Fredrikshald

$$\text{kW.} = \frac{\text{kWh. som mottas fra Fredrikshald} \div \text{kWh. som leveres til Fredrikshald}}{8760}$$

Avgiften forfaller til betaling ved årets utgang. Erlegges den ikke til forfallstid svares derefter 6 pct. årlig rente. Den kan inndrives ved utpantning. De nærmere bestemmelser om avgiftens beregning og erleggelse fastsettes av Arbeidsdepartementet.»

Man tillater sig således å

innstille:

Post 9 i betingelsene for den Saugbruksforeningen, Fredrikshald, ved kgl. resolusjon av 29de oktober 1926 meddelte tillatelse til kraftleie fra Fredrikshalds Lysverker endres således som angitt i Arbeidsdepartementets foredrag av 21de oktober 1927.

7. Stavanger kommune.

(Benyttelse av den A/S Flørli Kraft- og Elektrosmelteverk meddelte konsesjon til erhverv og regulering av Flørlivassdraget m. v.).

Jfr. bind IV, side 218.

Kgl. resol. av 21de oktober 1927.

Ved kgl. resolusjon av 16de november 1917 blev der i medhold av lov av 18de september 1909 meddelt A/S Flørli Kraft- og Elektrosmelteverk konsesjon til erhverv av Flørlivassdraget i Forsand herred, Rogaland fylke. Samtidig blev der i medhold av lov om vassdragsreguleringer i industrielt øiemed av 4de august 1911 meddelt nevnte selskap tillatelse til å regulere omhandlede vassdrag overensstemmende med fremlagte planer.

Herom henvises til «Meddelte Vassdragskonsesjoner» bind IV, side 218 ff.

Nevnte selskap har senere solgt sine

erlegges — efter at de nevnte avgiftsfrie kraftmengder er fratrukket — en avgift til staten av 1 kr. pr. kW. beregnet efter formlen

vannrettigheter med det i 1918 ferdigbyggede kraftanlegg til Stavanger kommune.

Med skrivelse fra Justisdepartementet av 9de september 1927 er til nærværende departement innkommet et av borgermesteren i Stavanger under 11te januar s. å. innlagt andragende om overdragelse til Stavanger kommune av den A/S Flørli Kraft- og Elektrosmelteverk meddelte vassdragskonsesjon.

Dette andragende er sålydende:

«I møte den 20de desember f. å. beslutet Stavanger bystyre å kjøpe av A/S Flørli Kraft- og Elektrosmelteverk i likvidasjon, og Stavanger Handels- og Industribank i likvidasjon u. o. a. det førstnevnte selskaps tilhørende kraftanlegg m. v. i Fløyrlie i Forsand herred.

Såvel kjøpekontrakten som hvad der forøvrig ved nevnte anledning blev forelagt bystyret, vil finnes inntatt i vedlagte trykte hefte, hvortil henvises.

Under 16de november 1917 er A/S Flørli Kraft- og Elektrosmelteverk meddelt konsesjon på erhverv av eiendommen g.nr. 25, b.nr. 1, Flørli med tilhørende vannrettigheter i Forsand herred, og rett til regulering av Flørlivassdraget.

I henhold til nevnte konsesjons avsnitt III 5, ansøkes herved om i fornøden utstrekning samtykke til at konsesjonen overdras Stavanger kommune.»

Man vedlegger avtrykk av Stavanger formannskaps innstilling til bystyret angående kjøp av Flørli kraftanlegg m. v., hvori bl. a. er inntatt den vedrørende kjøpet opsatte kontrakt.

På Stavanger bystyres beslutning av 20de desember 1926 angående det omhandlede kjøp er der på ansøking ved kgl. resolusjon av 9de september 1927 meddelt stadfestelse i henhold til kommunelovgivningen.

Kjøpesummen er kr. 3 750 000,00, hvorav kr. 3 657 000,00 er tillatt dekket ved lån, som skal være innfridd i sin helhet i løpet av høist 17 år.

Såvel før som etter den kongelige stadfestelse har der været ført forhandlinger mellem Stavanger by og endel av de nærmestliggende landkommuner om felles utbygning av Maudal kraftanlegg samt envidere om kraftlevering fra Flørli kraftanlegg. — Disse forhandlinger har imidlertid hittil ikke ført til istandbringelse av en tilfredsstillende ordning av vedkommende distrikters elektrisitetsforsyning.

Stavanger kommune har gjennom leiekontrakt med A/S Flørli erhvervet disposisjonsretten over dette kraftanleggs ydeevne inntil 4de mars 1928. Den derigjennem til disposisjon erholdte energi er for en større del utnyttet til Stavanger bys eget bruk, men den er gjennom kontrakter med en rekke av de nærmestliggende kommuner disponert også for vedkommende herreders elektrisitetsforsyning. Omhandlede kommuner er inntil videre henvist til Flørli kraftanlegg som eneste større kraftkilde og da Stavangers leiekontrakt med dette kraftanlegg utløper 4de mars 1928 vil der nu måtte treffes en fornyet ordning om disposisjon av nevnte anleggs kraft.

I det til grunn for ovennevnte kgl. resolusjon om stadfestelse på Stavangers kjøp av Flørli kraftanlegg liggende departementsforedrag har Justisdepartementet anført følgende:

«Departementet skal bemerke at man finner det meget beklagelig at det ikke er lykkedes å opnå enighet mellem Stavanger kommune og Maudal kraftanlegg. Slik som forholdene ligger an finner man imidlertid at man nu må komme til en avgjørelse av saken. Departementet finner å måtte tilråde at Stavanger bystyres vedtak om kjøp av Flørli kraftanlegg godkjennes. Det er imidlertid departementets forutsetning herfor at de forskjellige tilbud fra kommunens vedkommende til Maudal kraftanlegg om et oppgjør med dette avgitt i skrivelse til Maudal kraftanlegg av 9de april d. å. og i skrivelser til Justisdepartementet av 1ste og

19de juli næstefter, blir vedtatt av Stavanger bystyre, således at det blir overlatt til kraftanlegget å bestemme hvilket av de forskjellige tilbud kraftanlegget vil godta. Som det vil ses har Stavanger i de tilbud om fortsatt kraftleie til Maudalskommunene som foreligger forpliktet sig til å levere disse kommuner hvad det svarer til det nuværende konsum + 15 pct. Det er av Stavangers vedkommende under forhandlingene derhos fremholdt at disse tilbud er så å forstå, at Maudalskommunene vil få sitt kraftforbruk dekket utover nevnte kvantum i den utstrekning Stavanger elektrisitetsverk har ledig kraft. Med hensyn til det ved nevnte skrivelse fra Stavanger Elektrisitetsverk til Maudal Kraftanlegg av 9de april 1927 omhandlede alternativ 2, forutsetter man at den i forslaget omhandlede frist til fullførelse av Maudal kraftanlegg vil bli forlenget i den utstrekning dette må ansees påkrevet, i tilfelle av at Maudal kraftanlegg skulde komme til å velge dette alternativ.»

Idet man henviser til det av Justisdepartementet tatte forbehold om at de fra Stavanger kommunes vedkommende avgitte tilbud til Maudal kraftanlegg blir å vedta av Stavanger bystyre, tilføies at sådan vedtagelse ifølge underhånden mottatt meddelelse fra Justisdepartementet nu foreligger.

Nærværende departement skal angående det foreliggende konsesjonsandragende bemerke følgende:

Den A/S Flørli Kraft- og Elektrosmelteverk meddelte erhvervs- og reguleringskonsesjon kan ifølge de til samme knyttede betingelser, avsnitt III post 5, ikke overdras til andre rettssubjekter uten tillatelse av Kongen. Dette følger forøvrig også direkte av konsesjonslovgivningen. Ifølge lov om erhvervelse av vannfall, bergverk og annen fast eiendom av 14de desember 1917 § 2 punkt 22 utkreves der nemlig til videre overdragelse av vannfall konsesjon selv om den nye hverver er norsk kommune. Erhververen må i ethvert tilfelle underkaste sig de i den oprindelige konsesjon fastsatte betingelser.

I lov om vassdragsreguleringer av 14de

desember 1917 § 14 punkt 2 er bestemt at reguleringstillatelse ikke kan overdras.

Det utførte reguleringsanlegg kan ikke avhendes uten i forbindelse med vannfall i samme vassdrag nedenfor anlegget.

Tilsvarende bestemmelse fantes i reguleringsloven av 1911, i henhold til hvilken A/S Flørli's tillatelse er gitt.

Forsand herredsstyre har i møte 12te mars 1927 anbefalt overdragelse av omhandlede konsesjon til Stavanger kommune.

Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet har under 4de juni 1927 i forbindelse med sin uttalelse angående spørsmålet om stadfestelse på bystyrets beslutning om kjøp av Flørli kraftanlegg avgitt følgende erklæring angående konsesjonsspørsmålet:

«Såfremt den ansøkte approbasjon på bystyrets beslutning blir meddelt, vil Hovedstyret anbefale at den til A/S Flørli Kraft- og Elektrosmelteverk meddelte konsesjon av 16de november 1917 på erhvervelse av g.nr. 25, b.nr. 1, Flørli med tilhørende vannrettigheter i Forsand herred og på regulering av Flørlivassdraget overdras Stavanger kommune. Hovedstyret vil derefter meddele tillatelse til overdragelse av de anleggskonsesjoner som salget av Flørli måtte foranledige.

Idet departementet henviser til det ovenfor anførte, finner man å kunne anbefale at heromhandlede erhvervs- og reguleringskonsesjon overdras Stavanger kommune. Man antar at de til konsesjonen knyttede betingelser bør bibeholdes uforandret.

De i betingelsene satte frister bl. a. for hjemfall og innløsning, reguleringsstid fortsetter sitt løp fra de i den oprindelige tillatelse gitte utgangspunkter. De i post 1, 8 omhandlede fond til sikring av vedkommenne fattigkommune samt den i post III, 1 omhandlede sikkerhetsstillelse har det været almindelig ikke å avkreve kommuner. Departementet går ut fra at det også i dette tilfelle eventuelt vil kunne forholdes på samme måte.

I henhold til det anførte tillater man sig å

innstille:

Den A/S Flørli Kraft- og Elektrosmelteverk ved kgl. resolusjon av 16de november 1917 meddelte tillatelse til erhverv og regulering av Flørlivassdraget i Ryfylke tillates benyttet av Stavanger kommune på uforandrede vilkår.

8. Mesna Kraftselskap.

(Regulering av Næren samt benyttelse av den Moelven Cellulosefabrik meddelte konsesjon).

Jfr. bind I, side 159.

Kgl. resol. av 11te november 1927.

Fra det av Lillehammer, Ringsaker og Nes kommuner dannede Mesna kraftselskap er til departementet innkommet et andragende datert 26de oktober 1922 om tillatelse til å foreta en regulering av Næren sjø i Ringsaker for utnyttelse av Moelvns samlede fall mellem Næren og Mjøsen.

Andragendet er sålydende:

«Ved kgl. resolution av 25de november 1921 er det bestemt:

I medhold av landsformandskapslovens § 39 (byformandskapslovens § 40) stadfæstes Ringsaker herredstyres beslutning av 29de mai 1920, Nes herredstyres beslutning av samme dag og Lillehammer bystyres beslutning av 11te juni 1920 om at danne «Mesna kraftselskap m. v.»

Forutsætningen for dannelsen av Mesna Kraftselskap var bl. a. at selskapet skulde erhverve samtlige fald i Moelven for at foreta en samlet utbygning av disse under anvendelse av Nærens sjø i Ringsaker som indtaks- og reguleringsbassæng.

Ringsaker kommune har derefter dels underhaanden dels ved ekspropriation erhvervet samtlige vandrettigheter i Moelven fra dens utløp av Næren sjø til lavvandsstand i Mjøsen, herunder ogsaa indbefattet Moelvns Cellulosefabriks fald med tilhørende reguleringsdam og koncession for regulering av Nærens sjø. Beslutningen om

disse erhvervelser er approbert ved kgl. resolution av december 1921.

Formaalet for Mesna Kraftselskap er, som det vil fremgaa av de planer som er forelagt departementet, paa bedste og billigste maate at sikre den almindelige elektricitetsforsyning av de interesserte kommuner og omliggende distrikter.

Til opnaaelse herav er projektert en utbygning av Moelvans fald mellem Nærensjøen og Mjøsen som topdriftsanlæg for en samkjøring med Lillehammer kommunes anlæg i Mesna. Herom har Hovedstyret i sin paategning i anledning beslutningen om selskapets dannelse bl. a. uttalt:

«Hovedstyret finder at den paatenkte sammenslutning mellem kommunerne efter de fremlagte opplysninger gir en brukbar løsning av distrikternes fremtidige elektricitetsforsyning. Den tekniske side av saken synes at kunne forsvares, idet de her omhandlede kraftkilder særlig egner sig for en felles regulering, utbygning og drift. Man har forøvrig bragt i erfaring at disse utbygninger ikke vil kollidere med fylkenes elektricitetsforsyningsplaner.

Efter de foreliggende beregninger blir det mulig selv med de nuværende høie byggeomkostninger at producere kraften til rimelige priser. De planlagte utbygninger maa derfor ansees for økonomisk forsvarlige.»

Som bekjent leverer Lillehammer Kraftanlæg allerede nu elektrisk kraft — foruten til de interesserte kommuner — ogsaa til Faaberg, Biri, Vardal og Gjøvik kommuner og til Raufoss Patronfabrik.

Man antar at elektricitetsforsyningen ialfald av Faaberg, Biri og muligens begge Gausdalsbygder for en aarrække fremover paa den fordelagtigste maate kan ske fra fra vort kraftselskap.

Med Hamar, Vang og Furnes Kraftselskap er der avsluttet kontrakt om levering av indtil 4 400 hestekræfter elektrisk energi efter en pris synkende fra kr. 136,00 til kr. 82,00 pr. kW.-aar.

For at opfylde den med Hamar, Vang og Furnes indgaaede kontrakt er det nød-

vendig snaarest mulig at gaa til den projekterte utbygning av «Næren Kraftanlæg».

Om den dertil nødvendige regulering av Næren sjø skal man tillate sig at anføre:

Sjøen er i sin helhet beliggende i en av de i selskapet interesserte kommuner — Ringsaker —. Ved utløpet av Nærensjøen har Moelven efter rektangelkartet et samlet nedslagsdistrikt av 170 km.².

Moelven Brukseierforening har fra gammelt av en reguleringsret i Næren med 1 m. tapningshøide fra den nuværende dams overløp, som paa vedlagte karter er beliggende paa cote 328,77.

Ved høiesteretsdom av april 1903 er dog denne reguleringsret saaledes begrænset at tapningsløpet skulde være helt aapent fra 14de april til 29de september.

Ved kgl. resolution av 14de november 1908 har derefter Moelven Cellulosefabrik erholdt koncession for en yderligere sänkning av Næren med 2 m. under tidligere regulert lavvandstand.

Av koncessionæren blev da utgravet en tapningskanal og opsat den nuværende dam. Denne siste er utført i huggen sten efter tegning av vasdragsvæsenet. Dammen er beregnet for en yderligere hævning av vandstanden med 0,50 m.

Denne dam — som har været undergit vasdragsvæsenets kontrol — agtes paabygget med forannævnte 0,50 m. og forøvrig bibeholdt uforandret, mens der i nordre ende av vandet som direkte tilløpsledning for det nye kraftanlæg sprænges en tappe-tunnel ind i Næren sjø, saaledes at denne kan sänkes indtil 12,0 m. under nuværende overløp, cfr. vedlagte kartskisse.

Idet tapningen fra Næren for fremtiden vil ske gjennem den nye tappetunnel i sjøens nordre ende, mens dammen i Nærenoset normalt holdes stængt, vil Moelven kun faa tilløp fra det nedenfor Næren beliggende ca. 27 km.² store nedslagsdistrikt.

Der har i den anledning været uttalt frygt for vanskeligheter for den almindelige vandforsyning av Moelven bygningskommune. Denne har for tiden intet vandverksanlæg, men har sin væsentligste vandforsyning fra almindelige brønde.

Man anser det imidlertid ganske utvilsomt at det nedenfor Næren liggende nedslagsdistrikt er mere end rikelig for denne vandforsyning og at der saaledes kun kan bli spørsmål om mindre foranstaltninger for om nødvendig at samle elvens reducere vandføring, f. eks. ved anlæg av et indtaksbasseng for et eventuelt vandverksanlæg.

For imidlertid at avskjære enhver diskussion herom har Mesna Kraftselskap i sine love og Ringsaker kommune som ekspropriationsforutsætning vedtatt at garantere «en mindstevandføring i Moelven tilstrækkelig for den almindelige vandforsyning av Moelven brand- og bygningskommune.»

I skrivelse av 14de mai 1918 har vassdragsdirektøren beregnet den nu regulerede vandføring til 1,7 m.³/sek. Elvens vandføring før reguleringen av 1908 er beregnet til 0,6 m.³/sek.

Ved den nu projekterte regulering er elvens gjennomsnittsavløp beregnet til 2,6 m.³/sek. med et indvundet magasin av 85 mill. m.³.

Alle beregninger er basert paa størrelsen av nedslagsdistriktet og paa nedbørsmaalinger i Lillehammer og Mesnalien, idet der ikke foreligger direkte avløpsmaalinger.

Idet tappetunnelen med tilhørende avstængningsluker m. v. indgaar som et direkte led i det projekterte kraftanlæg, har man antatt det uten interesse at utarbeide detaljplaner og overslag herfor i forbindelse med denne reguleringsansøking.

Ifølge et av vassdragsvæsenet optat niveauement — sign. 14 juni 1902, Collett Vogt — har Moelven paa en strækning av ca. 7 km. en samlet faldhøide mellem Næren og Mjøsen av 216,65 m.

Ved reguleringen kan anlægget utbygges for ca. 5600 døgnehøestekræfter, mens der for tiden kun er utbygget ca. 1500 HK.

Imidlertid skal anlægget som meddelt tjene som topdriftsanlæg og er forutsatt utbygget for en maksimal ydeevne av ca. 16000 HK.

Om de fordele som saaledes opnaaes ved den projekterte regulering av Næren sjø kan henvises til de av det ærede departement approberte planer for dannelsen av Mesna Kraftselskap.

Desuten er av overingeniørkontoret for Hedmark fylkes elektricitetsforsyning utarbeidet planer for en tilsvarende utbygning av Moelven under anvendelse av prisnivaaet høsten 1919. Disse planer er medtatt i elektricitetskommissionens behandling av elektricitetsforsyningen for østlandsområdet.

Efter den tid er Moelven erhvervet for tilsammen ca. kr. 600 000,00. Regnes med overingeniørkontorets priser ÷ 20 pct., men tillagt erhvervelse av Moelven, grunderstatninger og forsterkning av fjernledning m. v., vil en færdig utbygning av Moelven med 2 rørledninger og 4 maskinsatser à 5000 HK. for en beregnet maksimal ydeevne av 15 000 HK. koste tilsammen kr. 7 000 000,00. Mesna Kraftselskap vil altsaa da kunne levere indtil 27 000 HK. maksimalbelastning med en samlet anlægssum av kr. 12 800 000,00 eller kr. 470,00 pr. eff. HK. Herunder er da medtatt færdig ledningsnet til Hamar.

En foreløbig utbygning av Moelven med 1 rørledning og 2 maskinsatser à 5000 HK. er beregnet til kr. 5 450 000,00 eller ca. kr. 530,00 pr. eff. HK.

I forhold til de i 1919 anvendte priser er imidlertid prisnivaaet nu sunket med meget mere end 20 pct., hvorefter formentlig en yderligere besparelse bør kunne opnaaes.

Man antar imidlertid at allerede de ovenfor neynte tal vil være mere end tilstrækkelig til klarleggelse av anlæggets nytte og berettigelse for distriktets elektricitetsforsyning.

Det areal som ifølge forannævnte høiesteretsdom skal holdes tørlagt fra 29de april til 29de september, men som nu efter reguleringen vil bli oversvømmet ogsaa i denne tid, utgjør ca. 900 maal. Paabygningen av dammen med 0,50 m. bevirker desuten yderligere oversvømmelse av ca. 600 maal. Det

oversvømmede areal bestaar i alt væsentlig av mindre god skogmark og av myr. Kun en ubetydelighet er dyrket mark. Nærens sjøens areal ved nuværende regulert høivand utgjør ca. 11 300 maal.

Fløtning foregaar ikke i vasdraget. Heller ikke er der i Næren noget fiske av betydning, likesom vinterveie ikke antaes at bli nævneværdig berørt av reguleringen.

Under henvisning til foranstaaende tillater undertegnede Mesna Kraftselskap sig at ansøke det ærede departement om tilladelse til at regulere Næren sjø, saaledes at regulert høivandstand tillates hævet 0,50 m. over flomløp av nuværende dam og regulert lavvandstand sænket 12 m. under samme vandstand, motsvarende en regulering mellem cote 329,27 og 316,77 paa det vedlagte kart over Næren sjø. Av samme vil fremgaa at den hele sänkning kun blir effektiv for nordre del av vandet.

Utbygningen av Næren Kraftanlæg i forbindelse med de to anlæg i Mesna vil som før nævnt utelukkende komme den almindelige elektricitetsforsyning av distriktet rundt Mjøsens nordende tilgode, og vil sikre dette den bedst og billigst mulige tilførsel av elektrisk energi.

Idet reguleringen helt skal utføres i samarbeide med de kommuner hvori anlæggene er beliggende og helt ut skal tjene til den almindelige elektricitetsforsyning av distriktet, tør man gaa ut fra at koncessionen blir git paa ubegrænset tid og paa de lempeligste vilkaar loven hjemler.

Bilag:

1. Utredning om forslaget om sammenslutning mellem Lillehammer, Ringsaker og Nes til et kraftselskap.
2. Rektangelkart med indpaategnet alternativer for Næren Kraftanlæg.
3. Kart over Nærensjøen med høide- og dybdekurver.
4. Kart over damstedet ved Nærenoset.
5. Tegning av Næren dam.
6. Forslag til tapningsreglement.»

De med andragendet fulgte bilag vedlegges.

Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet har i skrivelse til departementet av 29de juli 1925 avgitt en erklæring i saken, hvorav man tillater sig å hitsette:

«Regulering av Næren sjø, Moelven.

Ved kgl. resolusjon av 25de november 1921 er der meddelt approbasjon paa Ringsaker herredsstyres beslutning av 29de mai 1920, Nes herredsstyrets beslutning av s. d. og Lillehammer bystyres beslutning av 11te juni 1920 om å danne Mesna kraftselskap m. v.

Forinnen approbasjon blev meddelt blev saken forelagt hovedstyret, som i skrivelse av 7de oktober 1921 anbefalte den projekterte sammenslutning med sikte paa en felles utbygning og drift av de i saken omhandlede kraftkilder.

Saken blev ogsaa forelagt Elektrisitetsforsyningskommisjonen, som i skrivelse av 5te november 1921 uttalte, at den ikke fant å burde fraråde approbasjon meddelt, dog under den uttrykkelige forutsetning at der herved ikke måtte foregripes noget med hensyn til nabokommunenes kraftforsyning.

Arbeidsdepartementet sluttet sig i skrivelse til Justisdepartementet av 23de november 1921 til den av Elektrisitetsforsyningskommisjonen anførte forutsetning og tilføiet at der til en eventuell approbasjon paa beslutningene om dannelse av Mesna kraftanlegg burde knyttes en lignende betingelse om samarbeide med kraftanlegg som den der var inntatt i tilladelsen av 13de august 1920 om regulering av Mesnavatn. Arbeidsdepartementet uttalte videre at der ved approbasjonen forutsattes intet å være foregrepet med hensyn til overdragelse av meddelte konsesjoner eller meddelelse av eventuelle nye konsesjoner vedkommende omhandlede kraftkilders utnyttelse.

I det foredrag som lå til grunn for den ovennevnte resolusjon av 25de november 1921 uttalte Justisdepartementet at det vilde tilråde, at der meddeltes stadfestelse paa de anførte kommunestyres beslutninger, idet departementet dog uttrykkelig tok de samme forbehold som var anført i Arbeids-

departementets foran anførte skrivelse av 23de november 1921. Med disse forbehold blev Ringsaker og Nes herredsstyrer samt Lillehammer bystyre gjort bekjent.

Formålet med sammenslutningen var på beste og billigste måte å sikre den almindelige elektrisitetsforsyning av de interesserte kommuner og de omliggende distrikter, og det var meningen i dette øiemed å erverve og utbygge underrett Moelvns samlede fall mellom Næren og Mjøsen. Ringsaker kommune har så dels underhånden og dels ved ekspropriasjon erhvervet samtlige vannrettigheter, herunder også Moelven Cellulosefabrikks fall med tilhørende reguleringsdam og konsesjon av 14de november 1908 på regulering av Næren.

Ved denne fikk Moelvns Cellulosefabrikk tilladelse — overensstemmende med en samtidig fremlagt plan — til å foreta en 2 m. senkning fra daværende laveste reguleringsgrense som lå 1,0 m. under den nuværende dams overløp. Den tidligere reguleringsrett — som altså omfattet 1,0 m. høide og som tilhørte Moelvns Brukseierforening — var ved høiesterettsdom av april 1903 begrenset således at tapningsløpet skulde være helt åpent fra 14de april til 29de september.

Med departementets skrivelse av 13de januar 1923 oversendtes til hovedstyrets behandling et fra styret for «Mesna Kraftselskap» innkommet andragende, datert 26de oktober 1922 med bilag om konsesjon til regulering av Næren sjø.

Den nu omsøkte plan forutsetter tilveiebragt et betydelig større magasin i Næren, idet nuværende øverste reguleringsgrense heves 0,5 m. samtidig med at den laveste reguleringsgrense senkes så meget, at man får en samlet reguleringshøide på 12,5 m. Denne blir dog fullt effektiv bare i sjøens nordre del, hvor inntaket tenkes lagt. Til orientering kan opplyses at Nærens vannstand under de nuværende forhold og under flom i

almindelighet stiger vel 1,0 m. over nuværende øverste reguleringsgrense.

Ved hjelp av det samlede magasin, som er beregnet til 85 mill. m.³, regner ansøkeren å få en regulert vannføring på 2,6 sm.³, der i det ca. 216 m. høie fall representerer ca. 5600 døgn HK. Da den nuværende regulering er antatt å gi 1,7 sm.³ får man således en økning på 0,9 sm.³ motsvarende 1950 eff. døgn HK. Hertil kommer så økningen i vassdraget nedenfor Mjøsen.

Anlegget der skal tjene som topdriftsanlegg i samkjøring med kraftanlegget i Mesna, er forutsatt utbygget for en maksimal ydelse på ca. 16 000 HK. full utbygning omfattende 2 rørledninger og 4 maskinsatser à 5000 HK. og er inkl. erhvervelse, grunnerstatninger og forsterkninger av fjernledning m. v. beregnet å koste kr. 7 000 000,00. En foreløbig utbygning med 1 rørledning og 2 maskinsatser à 5000 HK. er anslått til ca. kr. 5 500 000,00. Disse overslag er bygget på prisnivået høsten 1919 med fradrag av 20 pct. likesom erhvervelse av Moelven inngår med kr. 600 000,00.

Det areal som ifølge forannevnte høiesterettsdom ikke kan holdes kunstig neddemmet fra 14de april til 29de september, men som efter den planlagte regulering vil bli oversvømmet også i denne tid, antas å utgjøre ca. 900 dekar. Påbygningen av dammen med 0,5 m. bevirker dessuten ytterligere oversvømmelse av ca. 600 dekar. Det oversvømmede areal består angivelig i alt vesentlig av mindre god skogmark og myr, kun en ubetydelighet er ifølge andragendet dyrket.

Efter andragendet foregår der ikke fløtning i vassdraget og ikke noget fiske av betydning i Næren, likesom heller ikke vinterveier er antatt å bli nevneverdig berørt av reguleringen.

Av hensyn til den almindelige vannforsyning av Moelvns brand- og bygningskommune, som nu for en vesentlig del foregår ved brønder, men senere kan bli henvist til elven, har kraftselskapet i sine lover

og Ringsaker kommune som ekspropriasjonsforutsetning garantert en minstevannføring i Moelven tilstrekkelig for den almindelige vannforsyning av nevnte bygningskommune. Denne mener ansøkeren vil fås fra nedbørområdet nedenfor Nærendammen.

Kraftselskapet søker om tilladelse til å regulere Næren etter den nevnte plan. Da den skal gjennomføres i samarbeide med de kommuner, hvori selskapets anlegg ligger, og helt ut skal tjene til den almindelige elektrisitetsforsyning, går ansøkeren ut fra at konsesjonen blir gitt på ubegrenset tid og på de lempeligste vilkår loven hjemler.

Moelven brand- og bygningskommune mener i motsetning til kraftselskapet at avløpet fra nedbørområdet nedenfor Næren ikke er tilstrekkelig til å sikre den nok og godt vann og at det derfor må slippes i alle fall noget fra sjøen. Den går ut fra at vannforsyningsspørsmålet bringes fullt på det rene før reguleringstilladelse meddeles.

Hedmark fylkesting besluttet i møte i april 1923 med 17 mot 12 stemmer at fylket skulde overta kraftforsyningen i fylket. Forutsetningen var da at der fremtidig ikke uten fylkets anbefaling skulde gis andre enn fylket approbasjon på beslutninger og konsesjoner på nye foretagender for kraftforsyningen. En approbasjon på fylkestingsbeslutningen vilde derfor etter fylkesmannens mening måtte medføre at konsesjon på Nærens regulering ikke vilde bli gitt (jfr. fylkesmannens skrivelse til Arbeidsdepartementet av 10de april 1923).

Fylkestinget vedtok videre at fylket skulde leie kraft fra staten i overensstemmelse med et fremlagt forslag til leiekontrakt og fordele den til de forskjellige kommuner.

Mindretallet, som representerte ca. halvparten av fylkets befolkning, foreslog at saken skulde utsettes og at fylkets myndighe-

ter skulde søke å opnå gunstigere betingelser for kraftleien fra staten og samtidig arbeide for at kommuner som naturlig hører sammen slutter sig sammen om kraftforsyningen.

Arbeidsdepartementet fant etter omstendighetene ikke å kunne approbere denne fylkestingsbeslutning, men anbefalte undersøkt om der skulde kunne opnåes nogen annen ordning med fylkesforsyning, der lot sig forene med vedkommende kommuners interesser. Flertallet i Stortingets skog- og vassdragskomite var enig med departementet heri, jfr. side 12—13 i Innst. S. LVI, 1924, og ved Stortingets beslutning av 5te mai 1924 blev der gitt bemyndigelse til at der med Kongens samtykke kunne avsluttes en eventuell overenskomst med Hedmark fylke om kraftlevering.

I henhold hertil har der været ført fortsatte forhandlinger om kraftlevering fra staten til fylket, derunder også om utveksling av strøm gjennom bestående anlegg og ledninger. Man henviser herom til en annen skrivelse herfra av d. d.

Fylkestinget vedtok i juni 1924 enstemmig at spørsmålet om fylkets overtagelse av kraftforsyningen skulde utsettes og at forhandlingene med statsmyndighetene om kraftlevering til fylket blev å fortsette. Videre blev med 26 mot 2 stemmer vedtatt å anmode om at konsesjonen på regulering av Næren utsettes inntil videre og at ingen foranstaltning iverksettes som kan legge hindringer i veien for et senere fylkestings eventuelle beslutning om fylkets overtagelse av kraftforsyningen.

Fylkesmannen har under 12te november 1924 sendt hovedstyret en forestilling fra overingeniøren i Hedmark angående overføring av statskraft til fylket, hvori han fremholder, at det skritt som nu må tas må være at der optas forhandlinger mellem statens vedkommende og fylket om kraftlevering, derunder også om utveksling av strøm gjennom bestående anlegg og ledninger. Fylkesmannen erklærer sig enig heri og henstiller at der til en foreløbig klarlegning av spørsmålet først avholdes en muntlig konferanse mellem på den ene side ho-

vedstyret og på den annen fylkesmannen og overingeniøren.

Sådan konferanse har senere funnet sted, hvorunder det fra fylkets side blev oplyst, at det har funnet å burde tilråde at der midlertidig, dog ikke utover 1ste oktober 1928, søkes levert kraft fra staten direkte til visse kraftselskaper eller kommuner i Hedmark fylke. Samtidig fremholdt fylkets vedkommende påny at spørsmålet om konsesjon på regulering av Næren bør utsettes inntil videre. — Hovedstyret svarte at det under de foreliggende omstendigheter fant det rimelig at staten forhandlet med Hamar, Vang og Furnes og Mesna Kraftselskaper om levering av elektrisk kraft direkte til disse. Kraften vilde i tilfelle bli søkt overført ved utveksling over Gjøvik—Lillehammer og det kvantum, der kunde bli spørsmål om å levere utgjør 1500 å 2000 kW. Man meddelte videre at hovedstyret ikke har noget å erindre mot at leieforholdet blev midlertidig og begrenset som foreslått av fylket. Hovedstyrets standpunkt er bekreftet ved en skrivelse til fylkesmannen datert 31te desember 1924.

Spørsmålet om Hedmark fylkes kraftforsyning er senere behandlet i ekstraordinært fylkesting i januar 1925. Dette beslutet med 17 mot 10 stemmer, at det ikke vil gjøre innvendig mot at staten leverer kraft direkte til vedkommende kraftselskaper eller kommuner, dog ikke utover 1ste oktober 1930. Videre at fylkets myndigheter op tar forhandlinger med staten om levering av kraft til fylket for et lengere tidsrum, og at der ikke legges hindringer i veien for et senere fylkestings eventuelle beslutning om fylkets overtagelse av den videre kraftforsyning til kommunene. Endelig henstillet fylkestinget bestemt at spørsmålet om konsesjon på regulering av Næren utsettes inntil videre.

Mindretallet foreslog at der ikke skulde gjøres innvendig mot at der leveres kraft fra staten eller fra kommunale kraftselskaper direkte til vedkommende kraftselskaper eller kommuner i fylket samt at de av foregående års fylkesting vedtatte beslutninger om utsettelse av Nærens regulering og om

at fylket skulde forhandle om kraftleveranse fra staten, blev å annullere.

Mesna kraftselskap har i skrivelse av 31te april 1923 fremholdt bl. a. at myndighetene har tatt endelig standpunkt til dannelse av Mesna kraftselskap ved approbasjon av de resp. kommunestyrers beslutninger gitt ved kgl. resolusjon av 25de november 1921 og ved sin approbasjon av Ringsaker kommunes innkjøp av Moelven ved kgl. resolusjon av desember 1921. Ved sistnevnte beslutning har Ringsaker kjøpt Moelven for ialt ca. kr. 600 000,00 med forpliktelse til innen 1927 å levere ca. 1600 HK. til de tidligere eiere av vannfallene etter en pris av kr. 20,00 å 25,00 pr. el. HK. tilsammen ca. kr. 35 000,00 pr. år. Uten regulering av Næren kan ikke Ringsaker nyttiggjøre sig sitt innkjøp av elven og heller ikke opfylle sin forpliktelse til kraftlevering.

Kraftselskapet fremholder videre at utbygningen av Moelven er det fordelaktigste og derfor det første ledd i selskapets planlagte utbygninger. Hvis der blir gjort vanskeligheter for utbygningen av Moelven blir ansøkeren av hensyn til sin kontrakt med Hamar, Vang og Furnes kraftselskap nødt til å ta under overveielse å gå til å utnytte Tyrilielven, hvortil reguleringstilladelse allerede er gitt. Selskapet kan imidlertid ikke være i tvil om at approbasjonsmyndighetene vil ta konsekvensen av sine tidligere avgjørelser og innvilge den ansøkte reguleringstilladelse. Det fremhever at hele Hedemarksdistriktet er enstemmig om at energiforsyningen fra Mesna kraftselskap er den for distriktet fordelaktigste.

I skrivelsen av 11te oktober 1924 har selskapet erklært sig villig til å fortsette forhandlingene om kraftforsyning, men under disse og før inngåelse av kontrakt herom, krever selskapet å få vite om hvorvidt og i tilfelle på hvilke betingelser Næren kan ventes tillatt regulert.

Lillehammer formannskap anfører i en skrivelse av 28de mars 1924 at den allerede stedfundne forsinkelse av reguleringssakens behandling har voldt betydelige praktiske og økonomiske vanskelighe-

ter for distriktet og kommunen, som derfor må ta ethvert forbehold om erstatningsansvar i denne anledning.

Hamar, Vang og Furnes kommunale kraftselskap henstiller i skrivelse av 17de januar 1924 innstendig at reguleringsandragendet fremmes så snart som mulig, da selskapets krafttilførsel fra Mesna kraftselskap er avhengig av Moelvns utbygning.

Overingeniøren for Hedmark fylkes elektrisitetsforsyning har under 15de april 1925 avgitt en lengere uttalelse som i likhet med de som tidligere er fremkommet fra fylkets vedkommende går ut på at spørsmålet om regulering av Næren må utsettes inntil videre. Fylkets myndigheter har følt sig så meget sikrere på at en henstilling om utsettelse vilde bli imøtekommet som de finansielle hensyn absolutt tilsier at Moelven foreløbig ikke blir utbygget. Både Norges Bank og statsmyndighetene har gjentagende fremholdt at nye gjeldsstiftelser må undgås. Det vilde da være en bemerkelsesverdig uoverensstemmelse mellom dette og den foreslåtte konsesjon, hvorefter arbeidet må påbegynnes innen en frist av 2 år etter at tilladelse er gitt og fullføres innen en ytterligere frist av 5 år.

Får kraftselskapet den omsøkte konsesjon vil denne være et middel til i dets hånd å fremtvinge en løsning av kraftforsynings-spørsmålet på Hedemarken som er overensstemmende med selskapets interesser. Om disse i fremtiden vil falle sammen med statens og det samlede fylkes eller de forskjellige distrikters interesser har man ingen garanti for.

Han anser det tvilsomt om det er overensstemmende med loven å meddele en tillatelse som søkeren foreløbig ikke ønsker å benytte sig av. At selskapet ikke akter å gå til utbygning fremgår av muntlige uttalelser bl. a. under fylkestingsforhandlingene i januar i år og Mesna Kraftselskaps skrivelse til hovedstyret av 11te oktober 1924.

Skulde konsesjon tiltross for fylkestingets bestemte henstilling bli git, mener overingeniøren at der må tilknyttes betin-

gelsler som om mulig i nogen grad kan etterkomme hvad fylkestinget har uttalt i sin beslutning av 17de januar d. å. Det heter nemlig i dens punkt 3: «Fylkets myndigheter anmodes om videre i sin almindelighet å forberede kraftsaken samt å søke foranlediget at mulige nødvendige kraftforsyningsforanstaltninger innen fylket skjer på en økonomisk og planmessig måte og således at der ikke legges hindringer i veien for et senere fylkestings eventuelle beslutning om fylkets overtagelse av den videre kraftforsyning til kommunene.»

Efter å ha redegjort for hvad der ved tidligere approbasjoner m. v. vedkommende Mesna kraftselskap er anført tilråder han at der til en eventuell reguleringstilladelse knyttes en betingelse omtrent sålydende:

«Konsesjonæren skal ikke kunne selge kraft innen Hedmark fylke utenfor Ringsaker og Nes herreder til andre enn fylkeskommunen, uten samtykke for hvert enkelt tilfelle av vedkommende regjeringsdepartement.»

Denne betingelse mener han dog ikke vil tilfredsstille hvad fylkestinget krever. For ytterligere å etterkomme dette samt for i nogen grad å gi andre kommuner adgang til billigst mulig kraft vil det være påkrevet at fylkeskommunen får adgang til å delta i utbygningen. Han tilråder at der optas en bestemmelse av omtrent følgende innhold:

«Konsesjonæren plikter å gi Hedmark fylkeskommune adgang til å delta med en anpart av inntil 25 pct. i regulering av Næren og utbygning av Moelven med tilhørende kraftoverføringsanlegg. De nærmere betingelser herfor fastsettes i sin tid av vedkommende regjeringsdepartement efter forutgående forhandlinger mellom partene.»

Av hensyn til spørsmålet om utveksling av kraft både fra staten over Gjøvik—Lillehammer og fra Kamfoss (Vinstraselskapet) over Lillehammer for forsyning av Mjøsens østside, kunde det ansees ønskelig å ha en bestemmelse om plikt til samarbeide med andre kraftverker. Imidlertid henviser overingeniøren til følgende avsnitt i Arbeidsdepartementets foran nevnte skrivelse til Justisdepartementet av 23de november 1921:

«I konsesjonen på regulering av Mesnavåtnene meddelt ved kgl. resolusjon av 13de august 1920 er der som § 13 inntatt en sålydende bestemmelse om plikt til samarbeide med andre kraftanlegg. Konsesjonæren er forpliktet til etter bestemmelse av vedkommende departement og på vilkår som dette fastsetter å samarbeide med andre kraftanlegg, når dette finnes hensiktsmessig av hensyn til den almindelige kraftforsyning.

Kraftstasjon og ledningsnett skal etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement utføres således at anlegget kan sammenslutes og drives underrett med andre lignende kraftanlegg

Av hensyn til planene for omhandlede distrikts kraftforsyning vil man anbefale at der til en eventuell approbasjon på beslutningen om dannelse av Mesna kraftselskap knyttes en lignende betingelse om samarbeide med andre kraftanlegg»

Forsåvidt sådanne betingelser kan sies å være fastsatt ved den kgl. approbasjon mener overingeniøren at det ikke skulde være nødvendig å innta nogen særbestemmelse herom i reguleringsbetingelsene for Næren.

Angående betingelsene forøvrig slutter kan sig til hvad der er fremholdt av ansøkeren, særlig hvad angår avgiften som han henstiller nedsatt til det minst mulige beløp.

I Hedmark fylkes elektrisitetskomite som hadde møte 15de april 1925 har flertallet (Berg og Vorum) sluttet sig til overingeniøren.

Et mindretall (Ousdal) anbefaler konsesjon på regulering av Næren. En innskrenkning av Mesna distribusjonsområde til alene å gjelde Ringsaker og Nes, vil være ensbetydende med et avslag. Med hensyn til når Næren vil bli utbygget vil dette avhenge av om der vil være adgang til på annen måte å skaffe distriktet billig kraft. Som saken for øieblikket ligger an mener han at utbygning av Næren må påbegynnes før utløpet av den i konsesjonsutkastet satte frist. Med hensyn til konsesjonsbetingelsene henviser minoriteten til kraftselskapets uttalelse.

Fylkesmannen i Hedmark holder sig i skrivelse av 18de april d. å. til

fylkestingets beslutninger i 1924 og 1925 om at alle spørsmål som vedrører kraftforsyningen, derunder konsesjon på regulering av Næren, fremdeles bør utsettes inntil de økonomiske forhold er mere avklaret. Han går derfor ikke nærmere inn på mulige betingelser for konsesjon.

I tiden efter fylkestingets beslutning i januar iår er fylkesmannen blitt ytterligere bestyrket i at utsettelse er det eneste riktige. Han peker på at det efter det foreliggende synes som om Mesna kraftselskap ikke akter å utføre arbeidet innen de satte frister. Det må derfor antagelig søke om utsettelse. Efter meddelelse til fylkesmannen er der oppe spørsmål om overføring av kraft fra Kamfoss til Hedemarken og der har været forhandlet mellem Mesna kraftselskap og Vinstraselskapet om at det førstnevnte under visse forutsetninger skulde medvirke til en sådan overføring. Hvis Kamfossprosjektet fremmes vil en utbygning av Næren foreløbig ikke være påkrevet.

Fylkesmannen mener at man uten hensyn til Mesna kraftselskap antagelig vil kunne gjennomføre såvel en midlertidig kraftlevering fra staten til Hedmark som en overførsel av kraft fra Kamfoss til Hedmark, begge dele ved utveksling gjennom Lillehammer, da det i konsesjonen for regulering av Mesnavåtnene, meddelt ved kgl. resolusjon av 13de august 1920, er bestemt at konsesjonæren er forpliktet til efter bestemmelse av vedkommende departement og på vilkår som dette fastsetter å samarbeide med andre kraftanlegg når dette finnes hensiktsmessig av hensyn til den almindelige kraftforsyning. Fylkesmannen går da ut fra at der fra Ringsaker og Nes kraftanleggs side ikke i tilfelle vil bli gjort vanskeligheter mot sådan kraftoverføring.

Som det vil erindres hadde endel representanter fra Hedmark, nemlig opmann i fylkestinget gårdbruker Myrvang, formann i fylkets elektrisitetskomite distriktslæge Bergh, formann i Solørdistriktets elektrisitetskomite gårdbruker P. Aasnes, formann for mindretallet i Ringsaker og Nes elektri-

sitetskomite gårdbruker Opsahl samt overingeniør Braaten foretrede for hovedstyret den 29de april 1925, hvorunder de sterkt frarådet at reguleringstilladelse f. t. blev gitt. Deres begrunnelse herfor var i det vesentlige den samme som tidligere har været fremholdt fra myndighetene i Hedmark fylke.

På anmodning herfra om å uttale sig angående spørsmålet om regulering av Næren har fylkesmannen i Oppland i skrivelse av 4de juni 1925 bl. a. anført følgende:

«I anledning av det ærede hovedstyres skrivelse av 3dje juni sistleden tillater jeg mig å meddele, at jeg, da Næren er beliggende utenfor fylket, ikke kan ha nogen mening om hvorvidt tilladelse til regulering av denne sjø bør gis eller nektes av hensyn til forholdene ved sjøen, men at jeg — som også uttalt under det foretrede som jeg den 24de januar sistleden hadde for det ærede hovedstyre sammen med representanter fra Mesna kraftselskap — av hensyn til Lillehammer bys og formentlig også de omliggende distrikters interesse, på det beste må anbefale at tilladelse meddeles.»

Da den påtenkte senkning av Næren er ganske betydelig har hovedstyret latt en av sine ingeniører besiktige forholdene på stedet for å søke bragt på det rene om reguleringen kan antas å forårsake skadelige utglidninger i terrenget rundt sjøen. Det fremgår av hans rapport at den projekterte senkning på 9 m. i forhold til den nuværende lavvannstand blir effektiv bare i Nærens nordre del nordenfor Kongssund. Full utnyttelse av senkningen i søndre del av Næren vil nødvendiggjøre en ca. 2 km. lang kanal gjennom Kongssund som efter hvad der er opplyst ikke vil bli iverksatt. Den ved de naturlige forhold bestemte senkning av søndre del av sjøen andrar til 1,5 å 2 m.

Terrenget omkring sjøens nordre del består vesentlig av fjell som tildels ligger i dagen. Bebyggelsen ligger overalt noget op fra vannet og jordsmonnet er opgitt å være stenet, tildels med hårdt lerlag i noen

dybde, hvorunder der er fast stenet bakke. Det skulde efter det foreliggende ikke være grunn til å frykte nogen utglidning som følge av den omsøkte senkning. På enkelte steder hvor terrenget har forholdsvis sterk heldning anbefaler vedkommende ingeniør, at der innen arbeidet iverksettes blir foretatt borer og lodninger. Senkningen av nordre del av sjøen vil bevirke utdypning av bekkeutløpene, hvori der efter terrengforholdene neppe vil forårsakes skade av betydning. En skadelig utglidning kan også begrenses ved enkle midler.

Den forholdsvis ubetydelige senkning av søndre del av Næren mener vedkommende ingeniør ikke vil fremkalle skadelige terrengglidninger.

Hovedstyret har efter den stilling Hedmark fylke har inntatt hittil ventet med å behandle nærværende sak.

Da noen fylkesforsyning imidlertid ikke synes å være kommet nærmere virkeliggjørelse og da der innen fylket fremdeles synes å herske den samme strid som tidligere om dette spørsmål, finner hovedstyret i betraktning av alt som ligger forut med hensyn til approbasjon på beslutningene om dannelselse av Mesna kraftselskap m. v. at man ikke bør utsette lenger med å behandle nærværende sak.

Fordelene ved reguleringen representeres av kraftøkningen som i Moelven er beregnet til 1950 døgn HK. Da man ved den påtenkte utnyttelse, spesielt ved samarbeide med Lillehammer bys anlegg, opnår betraktelig mere som maksimum, blir fordelene tilsvarende øket.

Skaden og ulempen består efter det opplyste vesentlig i neddemning av ca. 1500 dekar grunn bestående av mindre god skogmark, myr og en ubetydelig del dyrket mark. Hertil kommer skaden på det areal som ligger ned til sjøen og som berøres ved forsumpning. Fløtning foregår efter hvad der er opplyst ikke i vassdraget.

Hovedstyret antar efter det foreliggende at betingelsene for at reguleringstillatelse efter reguleringslovens § 8 kan meddeles er

tilstede, og hovedstyret anbefaler tillatelsen gitt.

I og for sig skulde visstnok reguleringen av Næren kunne avgjøres uten at man samtidig tok standpunkt til spørsmålet om Mesnaselskapets fordelingsområde, som rimeligst søkes ordnet gjennom anleggskonsesjoner. Det er imidlertid etter hele sammenhengen på det rene, at Mesnaselskapet forutsetter adgang til å utleie kraft også utenfor de tilknyttede kommuners eget område. Dette skjer allerede nu i nogen grad for disse kommuners vedkommende enkeltvis sett. Således leier Lillehammer nu kraft til Faaberg, Vardal, Biri, Gjøvik m. fl. og Ringsaker og Nes til Hamar, Vang og Furnes, likesom der er opprettet kontrakt mellom Mesnaselskapet og Hamar, Vang og Furnes om større leveranse for lang tid, når Næren er regulert og Moelven utbygget. Det vil derfor ha liten mening å uttale sig om Nærens regulering uten samtidig å ta standpunkt til Mesnaselskapets fremtidige levering av kraft også til Hamar, Vang og Furnes.

Hovedstyret mente at man måtte gå ut fra at der blir gitt Mesnaselskapet anledning til å overta sådan leveranse. Dette må medføre at selskapet i sin tid får fornødne anleggskonsesjoner for å kunne gjennomføre leveransen. Men hovedstyret mente at der samtidig må sørges for så langt som gjørlig å holde Hedmark fylke adgang åpen for gjennomføring av fylkesforsyning. Dette bør skje ved å tilknytte anleggskonsesjonene rett for fylket direkte eller gjennom staten til hel eller delvis innløsning av Mesnaselskapets eller dets enkelte medlemmers eller dets leietakeres lednings- og transformatoranlegg innen fylkets grenser for kraftlevering til andre enn Mesnaselskapets egne medlemmer. Den nærmere utformning av denne innløsningsrett også forsåvidt angår fylkets rett og (eller) plikt til å tre inn i de da bestående kraftleiekontrakter, som er tilknyttet vedkommende anlegg kan formentlig utstå til senere.

Hovedstyret behandlet saken foreløbig i februar og på grunnlag herav blev der sendt selskapet til uttalelse et forslag til betingelser for en eventuell tillatelse. Man skal gjengi en del av disse samt de bemerkninger som selskapet har kommet med.

1. *Reguleringstid.*

Med parallell i de senere behandlede reguleringskonsesjoner anbefales tillatelsen gitt for kommuner på ubegrenset tid og for private falleiere for 50 år.

Hertil har selskapet bemerket at det gjennom Ringsaker kommune har erhvervet samtlige fall mellem Næren og Mjøsen. Regulering og utbygning forutsetter en samlet utnyttelse av disse fall. Der vil således i nærværende tilfelle ingen andre vannfall kunne delta i reguleringen, hvorfor motsvarende bestemmelse i punkt 1 samt hele punkt 2 forsåvidt antas å være overflødig.

Hovedstyret var under behandlingen opmerksom på det forhold som kraftselskapet peker på. Det er imidlertid ikke utelukket at vannfall nedenfor Mjøsen, hvorav som bekjent endel er i privat eie, kan bli medeier i reguleringsanlegget. Vilkåret bør derfor opprettholdes.

3 og 4. *Avgifter.*

Avgiftene til kommuner og staten foreslåes satt til henholdsvis kr. 2,00 og kr. 0,50 pr. innvunnen natur HK. Hovedstyret er opmerksom på at de i kraftselskapet deltagende kommuner efter dets love (§ 12) frafaller alle skatter og avgifter av kraftselskapet. Man finner dog ikke av denne grunn å kunne innstille på at ansøkeren fritas for avgift til kommuner, idet det ikke på forhånd er gitt at avgiften skal tildeles disse kommuner.

Næren har efter rektangelkartet et areal på 11,3 km.² og en største bredde av ca. 2 km. Hovedstyret antar at den ikke i sin helhet er undergitt eiendomsrett og har derfor i henhold til reguleringslovens § 13 medtatt vilkår om godtgjørelse til staten en gang for alle. Den foreslåes satt til kr. 2,00 pr. innvunnen natur HK.

Selskapet har herom anført:

«De stipulerte avgifter er etter vår opfatning for høie. I den anledning tør vi minne om at såvel reguleringsanlegget som hele kraftanlegget er beliggende innen Ringsaker kommune, som selv er interessert i vårt kraftselskap.

Moelven har nedenfor Næren et 26 km.² stort nedslagsdistrikt, rikelig stort for almindelig vannforsyning. Fløtning, ferdsløp eller fiske finner ikke sted i eller på elven. Alle vannrettigheter i vassdraget er erhvervet og betalt.

Reguleringen finner sted ved senkning av Næren gjennom en tunnell som direkte munder ut i kraftanleggets inntaksbasseng.

Det er således kun en ubetydelig del av Ringsaker kommune som i det hele tatt berøres av reguleringen, og såvidt vi kan forstå blir ingen almene interesser skadelidende.

Heller ikke berøres nogen annen kommune av reguleringen.

Selv sammenlignet med de høie avgifter for Bygdinreguleringen er de foreslåtte avgifter etter vår opfatning urimelige. Det må jo erindres at Bygdinreguleringen skjer til fordel for anleggene helt nede i Glommen og at store almene interesser gjennom 7 kommuner fra Bygdin helt ned til Mjøsen ved denne regulering er meget sterkt skadelidende.

Ennvidere må det erindres at vårt kraftselskap utelukkende har til formål å sikre det omliggende distrikts almindelige elektrisitetsforsyning på den best mulige måte.

Ved våre nærliggende reguleringsanlegg i Mesnavatnene og Tyrilivassdraget er avgiftene fastsatt til kr. 0,50 pr. nat. HK. til staten og kr. 0,25 til kommuner for først nevnte regulering og til kr. 0,10 resp. 0,10 for sistnevnte. Vi mener forholdene ikke er mindre gunstige for Nærenreguleringen. Ringsaker kommune har da også anbefalt reguleringstillatelse gitt på best mulige betingelser.

Vi mener derfor at der i nærværende tilfelle er alle betingelser tilstede for lovens

laveste avgifter, og tør henstille at avgiftsansettelsen såvel i punkt 3 som 4 nedsettes.»

Hovedstyret skal bemerke at:

Medvirkende til de foreslåtte avgiftsatser har vært den omstendighet at kraftøkningen er liten uttrykt i HK. døgnet og året rundt, idet den etter oppgjort beregning skulde dreie om 1950 eff. døgn HK. motsvarende ca. 2600 natur HK. Når kraftøkningen ikke blir større har det bl. a. sin grunn i at Næren er regulert i nogen utstrekning før. Videre tok man i betraktning at den planlagte reguleringshøide i Næren er meget stor, nemlig 12,5 m. hvorav det alt overveiende er tilveiebragt ved senkning.

Når disse forhold tas i betraktning kan man ikke skjønne det er rimelig å sette satsene lavere enn skjedd.

10. Læge, sykehus og politi.

Man hadde vedrørende denne post foreslått den vanlige bestemmelse som lyder så:

«Konsesjonæren er forpliktet til etter nærmere bestemmelse av medicinalstyrelsen å skaffe arbeiderne den til enhver tid nødvendige lægehjelp og å holde et for øiemedet tjenlig sykehus med isolasjonslokale og tidsmessig utstyr.

Såfremt særskilt politiopsyn i anledning av arbeidernes utførelse av det offentlige finnes nødvendig, plikter konsesjonæren å utrede utgiftene derved.»

Selskapet har anført:

«Bestemmelsen antagelig unødvendig. Der er i det nærliggende Moelven nytt tidsmessig kommunalt sykehus. På Lillehammer haves stort fylkessykehus. Til begge steder er det adgang fra anlegget såvel med automobil som med jernbanen. Selskapet tør derfor henstille at bestemmelsen utgår eller at den ialfall får en mindre bestemt form, som f. eks.: «Såfremt departementet finner sådant nødvendig, plikter konsesjonæren etter nærmere bestemmelse av medicinalstyrelsen o. s. v.»

Hovedstyret skal bemerke at etter de fremkomne opplysninger kan der ikke

være nogen betenkelighet ved å imøtekomme kraftselskapet ved å begynne således:

«Såfremt departementet finner det nødvendig plikter konsesjonæren etter nærmere bestemmelse av medicinalstyrelsen o. s. v.»

13 Fattigfond.

Hovedstyret hadde foreslått følgende bestemmelse:

«Konsesjonæren er forpliktet til etter avgjørelse av vedkommende departement å erstatte vedkommende fattigkommune dens utgifter til fattigunderstøttelse av de ved reguleringsanlegget ansatte arbeidere og deres familier.»

Selskapet har anført at det ikke er klar over rekkevidden av denne bestemmelse. Således som ordlyden er kan den få betydelige konsekvenser. Nærmere premisser for eller en omformning av bestemmelsen er derfor ønskelig.

Hovedstyret skal bemerke at forpliktelsen til å erstatte vedkommende kommune dens utgifter til fattigunderstøttelse av de ved anlegget ansatte arbeidere og deres familier er vanlig i konsesjoner også når sådan meddeles til kommuner. Den bør derfor opprettholdes.

19. Kraftavståelse.

Efter reguleringslovens § 12,15 skal der ordinært avgis 10 pct. av den innvundne kraft til kommuner likesom der også kan forbeholdes staten 5 pct. Hovedstyret foreslår disse satser bragt i anvendelse.

Man gjør oppmerksom på at den ved reguleringen innvundne kraft i fallene nedenfor Mjøsen og dermed avgifter og kraftavståelse fra disse fall vil bli forholdsvis ubetydelig, spesielt hvad kraftavståelsen angår. Sammen med avgifter og kraftavståelse vedkommende andre lignende reguleringsanlegg vil de dog kunne få praktisk betydning.

Selskapet har intet hatt å bemerke.

20. Vannforsyning til Moelven brand- og bygningskommune.

Av hensyn til Moelven brand- og bygningskommune foreslås betinget plikt for ansøkeren til å sørge for tilstrekkelig vann til den almindelige vannforsyning til nevnte kommune, jfr. reguleringslovens § 12,18. Hvorledes dette skal skje bør i mangel av overenskomst fastsettes ved skjønn på konsesjonærens bekostning.

Bestemmelsen var gitt følgende ordlyd:

Reguleringsanleggets eier plikter å avgi tilstrekkelig vann til den almindelige vannforsyning av Moelven brand- og bygningskommune. Spørsmålet om hvilke foranstaltninger der i så henseende skal treffes, derunder størrelsen av den avgivendes vannmengde fastsettes i mangel av overenskomst ved skjønn overensstemmende med reguleringslovens § 20, tredje ledd og på konsesjonærens bekostning.

Selskapet har herom anført:

«Denne bestemmelse er det nødvendig får en noget annen ordlyd. Ved den projekteerte senkning av Næren blir avløpet til Moelven tørlagt. Man kan derfor ikke til enhver tid avgi vann herfra. Moelven har imidlertid nedenfor Næren et 26 km.² stort nedslagsfelt, tilstrekkelig for Moelven bygningskommunes vannforsyning også under lavvannføring.

Kraftselskapet har overtatt ansvaret for at lavvannføringen blir tilstrekkelig for den almindelige vannforsyning av bygningskommunen og må altså foreta sådanne foranstaltninger som måtte finnes nødvendig.

I henhold hertil foreslås at ordene «å avgi tilstrekkelig vann» forandres til «å sørge for en minstevannføring i Moelven tilstrekkelig for» og at der lengere nede istedetfor «avgivendes vannmengde» settes «nødvendige vannmengde».

Hovedstyret anbefaler de av selskapet nevnte endringer.

21. Vannfallseier som ikke er medeier i reguleringsanlegget.

Der var oppstillet følgende bestemmelse: Departementet kan under særlige om-

stendigheter gi en vannfalls- eller brukseier som ikke er medeier i reguleringsanlegget, tillatelse til å benytte driftsvann, som er innvunnet ved reguleringen mot en årlig godtgjørelse til reguleringsanleggets eier. Denne godtgjørelse skal i tilfelle av tvist fastsettes av departementet.

Selskapet mener at denne bestemmelse må kunne utgå.

Hovedstyret skal bemerke, at betingelsen er ordlydende som reguleringslovens § 9 punkt 7. Uaktet det vel er på det rene, at vilkåret har sin gyldighet selv om det ikke inntas i betingelsene, antar man at det etter vanlig praksis bør oppstilles. At det kan få betydning fremgår av bemerkningen ad p. 1 ovenfor.

De øvrige vilkår som antas å burde oppstilles trenger antagelig ikke nogen nærmere begrunnelse.

Således som forholdene ligger an synes der ikke å være grunn til å oppstille betingelser etter reguleringslovens § 12,4 om midlertidig forsamlingslokale og om penger til almindelig virksomhet. Videre har man da søkeren er en sammenslutning av kommuner ment at der ikke er behov for sikkerhetsstillelse etter samme lov § 12,16.

Som det vil sees har overingeniøren for Hedmark fylkes elektrisitetsforsyning i sin skrivelse av 15de april 1925 foreslått at der til en eventuell tilladelse burde knyttes en betingelse om at konsesjonæren ikke skal kunne selge kraft innen Hedmark fylke utenfor Ringsaker og Nes herreder til andre enn fylkeskommunen uten samtykke for hvert enkelt tilfelle av vedkommende regjeringsdepartement. Hovedstyret finner ikke tilstrekkelig grunn til å oppstille nogen betingelse herom. Man henviser i den anledning til hovedstyrets bemerkninger under side 40 foran, hvori man har anført som en forutsetning for tilladelsen at fylket får rett, direkte eller gjennom staten, til helt eller delvis å innløse Mesnaselskapets eller dets enkelte medlemmers eller dets leietagers lednings- og transformatoranlegg innen fyl-

kets grenser for kraftlevering til andre enn Mesnaselskapets egne medlemmer.

Videre har overingeniøren foreslått at Hedmark fylkeskommuner skal gis adgang til å delta med en andel av inntil 25 pct. i regulering av Næren og utbygning av Moelven med tilhørende kraftoverføringsanlegg.

I anledning herav skal man gjøre oppmerksom på at det her alene er spørsmål om tilladelse til en tilleggsregulering, hvorved vannføringen er antatt å bli øket fra 1,7 m.³/s. til 2,6 m.³/s., altså med 0,9 m.³/s. motsvarende 1950 eff. HK. døgnet og året rundt. Ved samarbeide med andre anlegg kan opnåes betydelig mer. Under henvisning her til er man kommet til at det ikke er rimelig å innta et vilkår som det av overingeniøren foreslår. — Endelig har overingeniøren foreslått, at der til tilladelsen skal knyttes en lignende bestemmelse om plikt til samarbeide med andre kraftverker som den der er inntatt i konsesjonen for regulering av Mesnavatn § 13.

I anledning herav henviser man til den foran nevnte resolusjon av 25de november 1921, hvorved der er meddelt approbasjon på dannelsen av Mesna kraftanlegg. Man forstår det til grunn for resolusjonen liggende foredrag således, at der ved resolusjonens meddelelse er tatt forbehold om at selskapet skal være forpliktet til å samarbeide med andre elektriske anlegg, jfr. Arbeidsdepartementets skrivelse til Justisdepartementet av 23de november 1921.

Samtidig som hovedstyret oversendte det før nevnte utkast til betingelser vedla man også forslag til manøvreringsreglement. Selskapet har intet hatt å bemerke til dette. Imidlertid antar man at hvis reguleringsbetingelsenes punkt 20 endres således som av kraftselskapet nu foreslått og av hovedstyret anbefalt, bør manøvreringsreglementets § 2 få følgende ordlyd: «Der sørges for en minste vannføring i Moelven tilstrekkelig til den almindelige vannforsyning av Moelven brand- og bygningskom-

muner overensstemmende med de ved overenskomst eller skjønn fastsatte betingelser.

I henhold til ovenstående vil hovedstyret anbefale at Mesna kraftselskap får tillatelse til å regulere Næren i det vesentlige overensstemmende med den foreliggende plan og på de betingelser som er opstillet i vedliggende utkast.

Behandlet i hovedstyremøte den 15de juli 1925.»

Landbruksdepartementet har på foranledning under 30te september 1925 avgitt sådan uttalelse angående den ansøkte regulering:

«Med det ærede departements skrivelse hertil av 8de ds. har man mottatt dokumentene angående regulering av Næren sjø.

Saken har vært forelagt inspektøren for ferskvannsfiskeriene, som i en påtegnings-skrivelse hertil av 15de ds. anfører:

«Fisket i Næren sjø er ikke av så stor betydning, at reguleringstillatelse bør nektes.

Den samlede reguleringshøide er imidlertid stor, så man kan gå ut fra, at der vil opstå skadevirkning både på fiskebestanden og på fiskets utøvelse, men hertil vil der selvsagt bli tatt tilbørlig hensyn ved avgivelsen av erstatningstaksten.»

Nærværende departement finner å kunne henholde sig hertil.»

Efterat saken hadde vært drøftet i regjeringskonferanse, meddelte departementet under 2nen november 1925 hovedstyret at forskjellige punkter antokes å måtte undergis nærmere behandling forinnen reguleringssspørsmålet optokes til avgjørelse. Herom tilskrev man hovedstyret som følger:

«Idet man henviser til hovedstyrets skrivelse hertil senest av 7de august d. å., skal man, efterat saken har vært drøftet i regjeringskonferanse, meddele at forskjellige punkter antas å måtte optas til nærmere behandling før reguleringssspørsmålet optas til avgjørelse.

Efter det standpunkt Stortinget har inntatt avvikte sommer med hensyn til behandlingen av endel vassdragsreguleringer, finner man således at der bør foretas geologiske undersøkelser av strandbreddene langs reguleringsbassenget og forøvrig i den utstrekning som eventuell regulering antas å gjøre det påkrevet, hvorfor man skal anmode hovedstyret om å treffe forføininger til iverksettelse herav ved henvendelse til Norges geologiske undersøkelse.

Departementet antar derhos at den av hovedstyret opstilte konsesjonsavgift til staten i analogi med de av Stortinget i den senere tid truffne avgjørelser må forhøies til kr. 1,50 pr. nat. HK. Man går ut fra at det forhandles herom med selskapet.

Av vesentlig betydning ved sakens avgjørelse er ordningen av forholdet til Hedmark fylkeskommune.

Hovedstyret sees av skrivelse av 29de juli 1925 å ha tenkt sig at det for å holde adgangen for Hedmark fylke til fylkesforsyning åpen bør tilknyttes de senere anleggskonsesjoner til Mesnaselskapet betingelse om rett for fylket direkte eller gjennem staten til hel eller delvis innløsning av Mesnaselskapets eller dets enkelte medlemmers eller dets leietageres lednings- og transformatoranlegg.

Efter departementets mening bør spørsmålet om en sådan innløsningsrett og forholdet i det hele til Hedmark fylke være ordnet før reguleringsandragendet avgjøres.

Man skal anmode hovedstyret om å foranledige at dette punkt blir optatt til behandling hvorefter man imøteser hovedstyrets meddelelse i saken.

Man vedlegger en fra fylkesmannen i Hedmark mottatt skrivelse av 27de oktober 1925 med bilag.»

Efterat den således foranledigede yderligere bearbeidelse av saken hadde funnet sted, har hovedstyret under 15de oktober 1926 avgitt følgende tilleggsuttalelse:

«I anledning det første spørsmål — forholdet til Hedmark fylke — anmodet man under 16de november 1925 fylkesmannen i Hedmark om å opta for-

handlinger med Mesna Kraftselskap om den på bane bragte innløsningsrett for fylket. Resultatet av disse forhandlinger foreligger i vedliggende skrivelse fra fylkesmannen av 31te mars 1926 med bilag.

Fylkesmannen henholder sig prinsipalt til beslutning av Hedmark fylkesting av 17de januar 1925, hvori henstilles at spørsmålet om konsesjon på regulering av Næren utsettes inntil videre. Denne beslutning var vesentlig begrunnet i at fylket fant at kraftforsyningsspørsmålet for fylket burde utstå inntil de økonomiske forhold var mere avklart.

De av fylkesmannen førte forhandlinger med Mesna Kraftselskap har gått ut på å komme til en ordning, hvorefter fylkesmannen subsidiært kunde anbefale konsesjon meddelt. En ordning med innløsningsrett for fylket av visse kraftledninger m. v. — således som anbefalt av hovedstyret — viste sig ikke å føre frem, da ledningene i hovedsaken allerede er ferdige og delvis er på utenforståendes hender. Forhandlingene har derfor gått ut på å få rett for Hedmark fylke til å innløse en anpart av Mesna Kraftselskap og om fortrinsrett til leie av ledig kraft fra selskapet.

Forhandlingene har resultert i følgende forslag — datert 25de mars 1926 — fra fylkesmannen i Hedmark:

1. Innløsningsrett for Hedmark fylke til $\frac{1}{4}$ i Mesna Kraftselskap. Forlangende herom skal fremsettes med 1 års varsel og innen utgangen av 1933, eller 1 år efterat Næren kraftanlegg er satt i drift. Innløsningssummen fastsettes ved skjønn. Efterat Hedmark fylkeskommune er blitt medeier inntreer den i forhold til sin andel på like fot med selskapets øvrige kommuner med hensyn til forpliktelser og rettigheter. Hedmark fylkeskommune forsynes med elektrisk energi efter dennes andel og står fritt med hensyn til anvendelsen av denne kraft, dog med fortrinsrett for Ringsaker og Nes.
2. Hedmark fylke skal ha fortrinsrett til leie av inntil halvparten av den energi som Mesna til enhver tid har ledig.

Det fremgår av de av fylkesmannen fremlagte dokumenter at Mesna Kraftselskap under 27de mars 1926 har motsatt sig innløsningsrett efter punkt 1. Den vesentligste årsak hertil er at innløsningsretten kommer i strid med Mesna Kraftselskaps kontrakt med Hamar, Vang og Furnes kommunale kraftselskap samt at fylket er forutsatt å få energi i forhold til sin anpart i selskapet, hvad ingen av de andre interessenter har. Derimot har kraftselskapet gått med på den i punkt 2 omhandlede fortrinsrett til kraftleie.

Fylkesmannen anfører at han har det inntrykk av sakens stilling at der nu blir spørsmål om enten å nekte konsesjon eller å meddele sådan. Han tilføier at hvis konsesjon meddeles uten fortsatte forhandlinger, finner han at det vil være en fordel for fylket om man får tilknyttet konsesjonen den ovenfor under 2 omhandlede bestemmelse om fortrinsrett for fylket til kraftleie.

Hedmark fylkes elektrisitetskomite har i møte 30te mars 1926 uttalt at de av fylkesmannen under forhandlingene opstilte betingelser er særdeles imøtekommende. Komiteens flertall henstiller at der søkes tilveiebragt en ordning, hvorved statskraft kan overføres til Hedmark fylke og den kapitalkrevene utbygning av Næren undgås. Et mindretall av komiteen anbefaler reguleringstillatelsen for Næren meddelt snarest mulig uten betingelser, subsidiært med betingelse om fortrinsrett til kraftleie.

Mesna Kraftselskap har i vedliggende skrivelse til hovedstyret av 12te april d. å. bl. a. anført at Hedmark fylkes krav om innløsningsrett til en andel i selskapet ikke med hjemmel i loven kan oppstilles som konsesjonsbetingelse og at innløsningsretten vilde nødvendiggjøre hel omorganisasjon av selskapet. Dette har allerede bortkontrahert all den kraft som innvinnes ved regulering og utbygning av Næren til distrikter i Hedmark fylke. Halvparten av selskapets kraftproduksjon vil bli anvendt i Hedmark. Videre anføres at den av fylkesmannen foreslåtte fortrinsrett til ledig kraft vil være mere tjenlig for fylkets formål og at for-

handlerne har erklært sig villig til å anbefale denne fortrinsrett vedtatt.

Både kraftselskapet og fylkesmannen i Opland — den siste i påtegningskrivelse hertil av 14de april 1926 — fremhever sterkt ønskeligheten av reguleringsspørsmålets avgjørelse uten opphold.

Mot den av Arbeidsdepartementet på bane bragte forhøielse av konsesjonsavgiften til staten protesterer Mesna Kraftselskap i den nevnte skrivelse av 12te april. Det anføres at det gjelder en liten regulering, som faktisk talt ikke berører andre offentlige interesser — at selskapet utelukkende har til formål å sikre den best mulige almindelige elektrisitetsforsyning, og at Ringsaker kommune og fylkets vedkommende har anbefalt at avgiften settes lavest mulig.

Om de geologiske forhold uttaler Norges Geologiske Undersøkelse i vedliggende rapport fra statsgeolog dr. Gunnar Holmsen av 8de juni 1926 i det vesentlige følgende:

Sjøens bredder består i almindelighet av storstenet lergrus. Ler finnes neppe. Sjøens bund er i 3—4 m. dybde for en vesentlig del stenet, på større dybder antagelig finkornige avsetninger. Opdemningen kan neppe forårsake nevneverdig nedbrytning av det motstandsdyktige materiale i breddene. Endel skog vil kunne ødelegges av den planlagte opdemning om sommeren. Etter de foretatte grunnundersøkelser i Kongssund vil søndre del av sjøen kun senkes et par meter under naturlig sommervannstand. Det eneste større tilløp til denne del av sjøen, Børra, vil senke sig noget på den ca. 900 m. lange strekning op til vei-broen, hvor en mindre forsterkning av elveleiet kan bli nødvendig av hensyn til broens fundamenter. I nordre del av bassenget vil senkningen bli henved 10 m. under naturlig sommervannstand og dette vil fremkalle et betraktelig erosjonsarbeide av tilløpene, fremfor alt av Mysuholta, hvor

der bør bygges en kunstig terskel ved utløp av Lontjern. I Hølbekken samt i endel andre mindre tilløp vil senkningen fremkalle nedskjæringer, som vil medføre jordskade ovenfor reguleringsgrensen.

Hovedstyret skal bemerke følgende:

Efter den fra N. G. U. foreliggende redegjørelse for de geologiske forhold er der kun spørsmål om mindre vesentlig skadevirkninger og foranstaltninger som man går ut fra blir tatt i betraktning under eventuelle skjønn. Denne side av saken antas derfor ikke å påkalle videre oppmerksomhet.

Man har underhånden konferert med fylkesmannen i Hedmark samt med kraftselskapets vedkommende og er kommet til at ytterligere forhandlinger om en ordning med innløsningsrett for Hedmark fylke til en andel av selskapet ikke for nærværende vil føre til noget. Det samme gjelder anledning til å innløse lednings- og transformatoranlegg tilhørende kraftselskapets enkelte medlemmer eller leietagere — de er heller ikke for tiden ansøkere til nogen konsesjon. — Hvis fylket får fortrinsrett til leie av ledig kraft fra Mesna Kraftselskap, hvorom der som nevnt er opnådd enighet, antas Hedmark fylkes interesser å være tilgode sett så langt som man kan vente å komme. Når der blir spørsmål om fremtidige konsesjoner til lednings- og transformatoranlegg får man da ha for øie spørsmålet om innløsning med henblikk på en eventuell fremtidig fylkesforsyning.

Ett vilkår om adgang for fylket til fortrinsrett til leie av kraft antas å burde få følgende ordlyd, jfr. skrivelse fra Hedmark fylke til Mesna Kraftselskap av 25de mars 1926:

«Hedmark fylkeskommune eller den kommune eller kommunesammenslutning innen fylket hvortil fylket henviser, skal ha fortrinsrett til leie av inntil halvparten av den energimengde som Mesna Kraftselskap til enhver tid har ledig, på vilkår som partene etter forhandlinger blir enige om. Til grunn for forhandlingene skal legges de pri-

ser og betingelser som selskapet på vedkommende tidspunkt holder for nye kraftleiekontrakter. Selskapet skal underrette fylkesmannen i Hedmark når der i henhold hertil er kraft til disposisjon, hvorpå forhandlinger mellom partene optas.

Denne bestemmelse skal ikke være til hinder for at Mesna Kraftselskap treffer avtale med Hamar, Vang og Furnes kommunale kraftselskap om ytterligere leie av energi til dekkelse av dette kraftselskaps eget behov.

Videre skal bestemmelsen ikke være til hinder for at Mesna Kraftselskap fornyer gamle kraftleiekontrakter eller at halvparten av selskapets samlede kraftmengde (utbygget eller leiet) disponeres innen Oppland fylke.

Tvistspørsmål om forståelsen av bestemmelsene i dette punkt avgjøres med bindende virkning av vedkommende regjeringsdepartement.»

Efterat saken var behandlet i hovedstyremøte 19de juni 1926 tilstillet man Mesna Kraftselskap gjennom fylkesmannen i Hedmark vedliggende utkast til reguleringsbetingelser og manøvreringsreglement til eventuell vedtagelse. I betingelsene var årsavgiften til staten i punkt 3 inntatt med kr. 1,50 overensstemmende med departementets skrivelse av 2nen november 1925, likesom den forannevnte bestemmelse om fortrinsrett til kraftleie var medtatt som nytt punkt 19 a. Utkastet til betingelser var forøvrig overensstemmende med det forslag som sendtes Arbeidsdepartementet 29de juli 1925. — I manøvreringsreglementets punkt 1 var gjort et par mindre vesentlige forandringer som tilsikter å gjøre bestemmelsene klarere.

Mesna Kraftselskap har ved påtegning av 4de oktober 1926 vedtatt utkastet til reguleringsbetingelser og manøvreringsreglement. Saken er tilbakesendt med vedliggende ekspedisjon av 11te oktober d. a. fra fylkesmannen i Hedmark. Med denne fulgte den likeledes vedlagte forestilling fra kraft-

selskapet av 4de s. m. om nedsettelse av de stipulerte avgifter.

Idet nærværende hovedstyre forøvrig henholder sig til skrivelse til det Kongelige Departement av 29de juli 1925, anbefales den ansøkte reguleringsstillatelse meddelt på de av Mesna Kraftselskap nu vedtatte betingelser.

Det av selskapet vedtatte utkast til manøvreringsreglement anbefales approbert.»

Man vedlegger de av hovedstyret påberopte bilag, hvoriblandt Norges Geologiske Undersøkelses innberetning angående de forutseelige virkninger av den projekterte regulering.

*

Departementet skal bemerke:

Lillehammer bystyre samt Ringsaker og Nes herredsstyret besluttet i 1920 å danne et kraftselskap i den hensikt ved felles utbygning av gunstig beliggende vannfall å opnå vesentlige fordeler fremfor en utbygning hver for sig. Forutsetningen var at kraftselskapet skulde overta Lillehammer bys kraftanlegg og fall m. v. i Mesnavassdraget, Tyrilielven, som for en vesentlig del eies og i sin helhet disponeres av Ringsaker og Nes almenninger, og vannrettighetene i Moelven, som forutsattes erhvervet gjennom Ringsaker kommune. Tillatelse til regulering av Mesnavassdraget og Tyrilielven er gitt henholdsvis Mesnavassdragets Bruks-eierforening ved kgl. resolusjon av 13de august 1920 og de nevnte almenninger ved kgl. resolusjon av 2nen juli 1920. I sistnevnte resolusjon er bl. a. betinget rett for Ringsaker og Nes kommuner til å innløse almenningenes andeler av reguleringsanlegget og almenningenes kraftanlegg i Tyrilielven (ennu ikke bygget). Innløsning som nevnt kan alene skje i forbindelse med innløsning av almenningenes kraftfordelingsnett innen nevnte herreder.

Kraftselskapet var spesielt basert på å skaffe øket krafttilgang ved utbygning av fallene mellom Næren og Mjøsen i forbindelse med den ansøkte ytterligere regule-

ring av Næren. I og med overtagelsen av Lillehammers kraftanlegg i Mesna skulde selskapet overta de av kraftanlegget inngåtte kontrakter om energilevering til forskjellige kommuner i Opland fylke samt Ringsaker og Nes kommuners leie av inntil 4000 el. HK., kontrahert for tidsrummet inntil 1ste januar 1938.

Kraftselskapets stiftelse blev approbert i henhold til kommunelovgivningen ved kgl. resolusjon av 25de november 1921 efter foredrag av Justisdepartementet. Nærværende departement, hvem saken på forhånd blev forelagt, fant i tilslutning til uttalelse fra Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet samt Elektrisitetsforsyningskommisjonen ikke å burde fraråde sådan approbasjon meddelt. Man anbefalte imidlertid at der til en eventuell approbasjon på beslutningene om dannelsen av Mesna Kraftanlegg blev knyttet en lignende betingelse om samarbeide med kraftanlegg som den der var inntatt i tillatelsen av 13de august 1920 om regulering av Mesnavatn. Man anbefalte derhos tatt forbehold om at der ved stadfestelsen forutsettes intet å foregripes med hensyn til

- 1) kraftforsyningen i de utenfor selskapet stående nabokommuner,
- 2) overdragelse av meddelte konsesjoner og
- 3) meddelelse av eventuelle nye konsesjoner vedkommende omhandlede kraftkilders utnyttelse.

I sitt foredrag som ligger til grunn for nevnte resolusjon av 25de november 1921 optok Justisdepartementet disse forbehold.

I den av nærværende departement fra Elektrisitetsforsyningskommisjonen innhentede uttalelse datert 15de november s. å. var anført at de utenfor Mesnaselskapet stående kommuner antokes å burde forsynes med kraft fra andre kraftkilder. I sin senere (i oktober 1923) avgitte innstilling om en landsplan for elektrisitetsforsyningen har kommisjonen henført omhandlede kommuner til østlandsområdet, for hvilket Nore kraftanlegg er foreslått som hovedkraftkilde.

De approberte kommunestyrebeslutninger angående kraftselskapets stiftelse gjorde forøvrig selv stiftelsen bl. a. betinget av:

1. at samtlige vannrettigheter i Moelven kunde erhverves, således at bygningen av Næren Kraftanlegg ikke forhindredes av den grunn,
2. at Ringsaker og Nes kommuner opnådde å erhverve Tyrilielven med nødvendige vannrettigheter og de innen Nes Almenning liggende rettigheter i Brumundelven på antagelige vilkår,
3. at der opnåddes en rimelig overenskomst med Ringsaker og Nes almenninger om eventuell nødvendig benyttelse av deres kraftledninger for samdrift mellem stasjonene og for eventuell kraftlevering utenbygds,
4. at de for utbygning av Næren og for selskapets start nødvendige tillatelser opnåddes hos myndighetene på vilkår som de interesserte kommuners styrer finner å kunne akseptere.

Ringsaker kommune har erhvervet samtlige vannrettigheter i Moelven fra dens utløp av Næren sjø til lavvannstand i Mjøsen, herunder også Moelven Cellulosefabrikks fall med tilhørende reguleringsdam i Næren. Beslutningen om disse erhvervelser blev stadfestet i henhold til kommunelovgivningen ved kgl. resolusjon av 15de desember 1921 efter foranledning av Justisdepartementet uten spesiell foreleggelse for nærværende departement.

Den av kraftselskapet projekterte utbygning av Moelven og regulering av Næren har på grunn av den allerede kontraherte kraftleveranse av inntil 4 400 el. HK. til Hamar, Vang og Furnes kraftselskap, møtt sterk motstand i Hedmark, hvor fylkestinget i møte den 7de april 1923 med 17 mot 12 stemmer bl. a. besluttet at fylket skulde overta kraftforsyningen i fylket og at det skulde leie kraft fra staten og fordele den til de forskjellige kommuner. Forutsetningen var at der fremtidig ikke uten fylkets anbefaling skulde gis andre enn fylket approbasjon på beslutninger om og konsesjon på nye foretagender for kraftforsyningen. Med hensyn til de senere av fylkestinget fattede beslutninger og de med fylket

førte forhandlinger, finner man å kunne hen- vise til hovedstyrets foran inntatte rede- gjørelser av 29de juli 1925 og 15de oktober 1926. Nogen overenskomst om kraftlevering fra staten til Hedmark fylke er, som det vil sees, ikke kommet istand. Derimot har man — etter fylkestingets beslutning av januar 1925 — samme år avsluttet overenskomst med Mesna kraftselskap om kraftutveks- ling, således at staten inntil 1930 overtar dette selskaps energilevering til Raufoss Ammunisjonsfabrikker, Toten Cellulosefa- brik og eventuelt Vardal kommune, hvorved Mesna kraftselskap kan disponere den der- ved frigjorte kraftmengde for levering til vedkommende kraftnødlidende distrikter i Hedmark.

Som det videre vil fremgå, har departementet senere under 2den november 1925, for å holde adgangen åpen for Hedmark fylke til fylkesforsyning, henstillet at Mesna- selskapet vedtar at de senere anleggskonse- sjoner til selskapet skal tilknyttes betin- gelse om rett for fylket direkte eller gjen- nem staten til hel eller delvis innløsning av Mesna Kraftselskaps eller dets leietage- res lednings- og transformatoranlegg.

Hverken forhandlingene herom eller om et av fylkesmannen i Hedmark fremsatt forslag om innløsningsrett for fylkeskom- munen til en anpart av Mesnaselskapet har dog ført frem.

Overfor et av fylkesmannen foreslått konsesjonsvilkår om fortrinsrett for fylket til leie av inntil halvparten av den energi som Mesnaselskapet til enhver tid har ledig har derimot selskapet stillet sig imøtekom- mende.

Kraftselskapet forbeholder sig dog å treffe avtale med Hamar, Vang og Furnes kommunale kraftselskap om ytterligere leie av energi til dekkelse av sistnevnte kraft- selskaps eget behov. Dessuten forbeholdes rett til å fornye gamle kraftleiekontrakter og til å disponere halvdelen av selskapets samlede kraftmengde innen Opland fylke. Etterat der således ved de førte lang- varige forhandlinger er tilsikret Hedmark fylke opsjon på en andel av den kraft- mengde som Mesna Kraftselskap til enhver

tid har ledig, finner departementet med hovedstyret at det foreliggende andragende om tillatelse til regulering av Næren bør optas til realitetsavgjørelse, idet ytterligere forhandlinger for tiden ikke kan antas å ville bringe saken i nogen vesentlig annen stilling.

Mesnaselskapet har nemlig gjentagende fremholdt som sin mening at nogen avgjø- relse med hensyn til elektrisitetsforsyningen av distriktene på Mjøsens østside ikke vil kunne treffes forinnen spørsmålet om ad- gang til å regulere og utbygge Moelven er avgjort. På den annen side har selskapet anført at det, selvom reguleringstillatelse blir gitt på antagelige vilkår, allikevel vil opta til grundig undersøkelse spørsmålet om tidspunktet for utbygningens gjennomførelse og i forbindelse dermed muligheten av, som en foreløbig ordning, å leie den nødven- dige kraft i de nærmeste år fremover.

Selskapet har i skrivelse av 27de mars 1926 under visse nærmere angitte forutset- ninger om bortleie beregnet sin disponible energi i 1938 til ca. 4 000 HK. Hertil kom- mer, anføres der, adgangen til utbygning av Tyrilielven, overføring av Kamfoss eller fortsatt utveksling fra staten.

Departementet har mottatt forskjellige forestillinger fra det interesserte distrikt, gående ut på å fraråde konsesjonen med- delt, idet foretagendet formenes å ville med- føre uforholdsmessige økonomiske byrder for de deltagende kommuner Ringsaker og Nes. Etterat reguleringsandragendet over- ensstemmende med reguleringslovens § 6 var bekjentgjort i Norsk Kunngjørelses- tidende den 16de februar 1927, er der såle- des innlevert til departementet en masse- henvendelse undertegnet av en flerhet av de nevnte herreders stemmeberettigede inn- vånere. I henvendelsen påberopes de uhel- dige økonomiske følger for herredene av å inngå i selskapet. Selve reguleringsspør- målet er derimot ikke berørt.

Man har likeledes mottatt forskjellige motforestillinger som imøtegår de argumen- ter som således er anført mot konsesjonens innvilgelse.

Departementet skal bemerke at de enkelte deltagende kommuners rettigheter og forpliktelser overfor kraftselskapet er bestemt ved den inngåtte selskapskontrakt og selskapets vedtekter, som begge er inn tatt i de enslydende kommunestyrebeslutninger av 1920, der blev stadfestet ved kgl. resolusjon av 25de november 1921. Det er kraftselskapet, — ikke de enkelte kommuner — som søker om og eventuelt vil få reguleringstillatelse. Man finner således ikke anledning til påny å opta til overveielse spørsmålet om hensiktsmessigheten eller forsvarligheten av de enkelte kommuners deltagelse i selskapet. Man er opmerksom på at Nes herredsstyre flere ganger senere har behandlet spørsmålet om sin deltagelse, og at herredsstyret senest i møte den 9de mars 1923 har besluttet å delta i sammen slutningen under endrede forutsetninger (nedsettelse av herredets andel). Nes formannskap har i skrivelse av 1ste april 1925 anført «at kommunen ved den omhandlede beslutning ikke har påtatt sig nogen større forpliktelse — tvertimot — og Lillehammer har erklært å ville overta den part Nes ønsker å avstå». Opnåes der enighet mellom kommunene om de nødvendige forandringer i selskapskontrakten og vedtektene, blir det spørsmål om ytterligere approbasjon på beslutningen forsåvidt angår den kommune som påtar sig større forpliktelser enn oprinnelig forutsatt og forsvarligheten herav må da veies ved approbasjonssakens behandling. Opnåes ikke enighet mellom kommunene, blir spørsmålet om hver kommunes pligtige andel å løse av domstolene. Eventuelt kan selskapet tenkes å bli oppløst. Det kan under ingen omstendighet skjønnes at det omhandlede forhold er til hinder for at reguleringstillatelse meddeles Mesna Kraftselskap selvom dette, som det synes å fremgå, av kommunene betraktes som kun foreløbig stiftet.

Departementet antar på grunnlag av de foreliggende erklæringer og redegjørelser med hovedstyret, at betingelsene efter reguleringslovens § 8 for at reguleringstillatelse kan meddeles er tilstede. Man antar således at skaden og ulempene ved regule-

ringen vil være av mindre betydning i sammenligning med fordelene ved samme, her ved også tatt i betraktning de påregnelige omkostninger ved gjennomførelsen av foretagendet. Der vil ved den omsøkte regulering tilveiebringes 12,5 m. tappehøide i Næren (mot tidligere 3 m.) motsvarende en økning i vannfallets ydeevne av 1950 døgn-HK. Ved samarbeide mellom Næren Kraftanlegg og Mesnaanleggene opnåes betraktelig mer, hvorved fordelene tilsvarende økes. Hertil kommer økningen i vassdraget nedenfor Mjøsen. Skaden og ulempene består efter det oplyste vesentlig i neddemning av ca. 1500 dekar grunn, hvorav ca. 40 dekar dyrket mark og resten mindre god skogmark og myr. Ifølge de foretatte geologiske undersøkelser må der påregnes endel mindre vesentlige utglidninger som følge av vannets senkning.

Ifølge stadsingeniør Linds overslag av 1919, lydende på 6 millioner kroner for full utbygning av Næren kraftanlegg, er reguleringsarbeider og erstatninger opført med kr. 300 000,00.

Efter de foreliggende opplysninger om kraftøkningen og de interesser som efter ovenanførte vil berøres antas det unødvendig å forelegge saken for Stortinget.

Man vil i henhold til foranstående anbefale den ansøkte reguleringstillatelse gitt, idet man som sedvanlig forutsetter at departementet vil være bemyndiget til å gjennomføre mindre vesentlige endringer i planen.

Herved forutsettes dog intet å være foregrepet med hensyn til godkjennelse fra administrasjonens side i henhold til kommunelovgivningen av eventuelle beslutninger av de interesserte kommuner om garanti for lån til selskapet i anledning av foretagendets utførelse eller eventuelle andre forpliktelser som kommunene måtte påta sig i anledning av sammenslutningen.

De av hovedstyret for tillatelsen foreslåtte betingelser er vedtatt av kraftselskapet, som dog har søkt om nedsettelse av de stipulerte avgifter. Departementet finner, således som forholdene i det hele ligger an ved heromhandlede regulering, at der er grunn til å sette de årlige avgifter lavere

enn tidligere antydnet. Man vil anbefale avgiften til staten fastsatt til kr. 1,00 pr. natur HK og til kommuner likeledes kr. 1,00. I henhold til reguleringslovens § 13 antas der å måtte bli å betinge en godtgjørelse en gang for alle til staten stor kr. 2,00 pr. natur HK.

Forøvrig tiltrer man i det vesentlige de av hovedstyret foreslåtte betingelser, idet man alene har gjort mindre tilføielser til punkt 10 om lægehjelp og til punkt 19 om kraftavståelse (jfr. siste ledd om opsigelse) samt forandret størrelsen av den i post 16 stipulerte tvangsmulkt til kr. 2000,00.

Ved avfattelsen av betingelsene er tatt hensyn til at anlegget er kommunalt og at kraften for den vesentligste del vil bli anvendt i den almindelige elektrisitetsforsynings tjeneste.

Forsåvidt angår vannfall, som tilhører norske kommuner, vil man således anbefale konsesjonen gitt på ubegrenset tid. For private vannfallseiere er foreslått en konsesjonstid av 50 år, jfr. post 1.

Innløsningsrett for staten i det 35te år forsåvidt angår de deler av anlegget som måtte tilhøre dem for hvem tillatelsen er tidsbegrenset er opstillet overensstemmende med reguleringslovens § 10,5, jfr. utkastets post 2.

Efter reguleringslovens § 12,15 skal der ordinært betinges avgitt inntil 10 pct. av den innvundne kraft til kommuner, likesom der kan forbeholdes 5 pct. til staten. Man foreslår at disse satser gjøres gjeldende, jfr. utkastets post 19.

Som post 20 er ytterligere inntatt det ovenfor omhandlede av ansøkeren vedtatte vilkår om fortrinsrett for Hedmark fylkeskommune eller kommuner innen fylket hvortil denne henviser til leie av inntil halvparten av den energimengde som Mesna kraftselskap til enhver tid har ledig, dog således at selskapet uhindret herav skal kunne fornye gamle leiekontrakter samt treffe avtale med Hamar, Vang og Furnes kraftselskap om ytterligere kraftleie samt likeledes disponere halvparten av sin samlede kraftmengde innen Opland fylke.

Som post 21 er i medhold av regule-

ringslovens § 12 punkt 18 opstillet plikt for ansøkeren til å sørge for tilstrekkelig vann til den almindelige vannforsyning av Moelven brand- og bygningskommune.

Under henvisning til post 16 bemerkes, at man finner at utferdigelse av reglement for manøvrering av reguleringsdammen bør utstå inntil det foreliggende utkast overensstemmende med reguleringsloven har vært forelagt vedkommende kommune til uttalelse.

Det i henhold til ovenanførte opstilte utkast til betingelser er sålydende:

Betingelser

for tillatelse for Mesna Kraftselskap til regulering av Næren sjø i Ringsaker.

1.

Reguleringskonsesjonen gjelder i ubegrenset tid.

Dersom vannfall, der ikke tilhører staten eller norske kommuner, deltar i reguleringen eller blir medeier i reguleringsanlegget gjelder konsesjonen for disses vedkommende i 50 år fra konsesjonens datum.

Ved konsesjonstidens utløp tilfaller disse vannfallseieres andele i reguleringsanlegget staten uten vederlag.

Reguleringskonsesjonen kan ikke overdras.

Det utførte reguleringsanlegg eller andel deri kan ikke avhendes, pantsettes eller gjøres til gjenstand for arrest eller utlegg uten i forbindelse med vannfall i samme vassdrag nedenfor anlegget.

Anlegget må ikke nedlegges uten statsmyndighetenes samtykke.

2.

I det 35te år efter at konsesjon er gitt, skal staten kunne innløse de andele i reguleringsanlegget som måtte tilhøre eiere for hvem reguleringstillatelsen er tidsbegrenset. Benytter staten sig ikke herav, skal den i det 10de år derefter ha samme adgang. Bestemmelsen om innløsning må være meldt reguleringsanleggets eier 5 år i forveien. Innløsningssummen blir å beregne under hensyn til at grunnstykker og rettigheter

samt vannbygningsarbeider og hus har en verdi svarende til hvad de bevislig har kostet ved erhvervelsen med fradrag for amortisasjon i 50 år. For annet tilbehør beregnes den tekniske verdi efter skjønn på statens bekostning.

Anlegget skal ved innløsningen være i fullt driftsmessig stand. Hvorvidt så er tilfelle avgjøres i tilfelle av tvist ved skjønn av uvillige menn på statens bekostning.

Konsesjonæren plikter på sin bekostning å utføre hvad skjønnet i så henseende måtte bestemme.

3.

For den økning av vannkraften som ved reguleringen tilflytter eiere av vannfall eller bruk i vassdraget skal disse erlegge følgende årlige avgifter:

Til staten kr. 1,00 pr. naturhestekraft.

Til de fylkes-, herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer kr. 1,00 pr. naturhestekraft.

Økningen av vannkraften beregnes på grunnlag av den økning av vassdragets lavvannføring som reguleringen antas å ville medføre utover den vannføring, som har kunnet påregnes år om annet med den tidligere bestående regulering. Ved beregningen av økningen forutsettes det at magasinene utnyttes på en sådan måte at vannføringen i lavvannsperioden blir så jevn som mulig. Hvad der i hvert enkelt tilfelle skal ansees som den ved reguleringen innvunne økning av vannkraften avgjøres med bindende virkning av departementet.

Plikten til å erlegge de ovenfor omhandlede avgifter inntreer efterhvert som den ved reguleringen innvundne vannkraft tas i bruk.

4.

For den i punkt 3 omhandlede økning av vannkraften skal der erlegges en godtgjørelse en gang for alle til staten av kr. 2,00 for hver ved reguleringen innvunne naturhestekraft. Godtgjørelsen blir å erlegge efterhvert som den ved reguleringen innvunne vannkraft tas i bruk.

Avgifter og godtgjørelse har samme pantsikkerhet som skatter på fast eiendom

og kan inndrives på samme måte som disse. Efter forfall svares 6 pct. rente.

5.

Nærmere bestemmelser om betalingen av avgifter efter post 3, godtgjørelse efter post 4 og kontroll med vannforbruket samt angående avgivelse av kraft, jfr. post 19, skal forsåvidt de ikke er fastsatt av Kongen med bindende virkning for hvert enkelt tilfelle fastsettes av vedkommende regjeringsdepartement.

6.

Arbeidet må påbegynnes innen en frist av 2 år efter at konsesjonen er gitt og fullføres innen en ytterligere frist av 5 år.

I fristene medregnes ikke den tid, som på grunn av overordentlige tildragelser (vis major) streik eller lockout har vært umulig å utnytte.

7.

Arbeidet skal utføres ved funksjonærer og arbeidere som har norsk innfødsrett eller statsborgerrett.

Konsesjonæren skal ved bygning og drift av anlegget bruke norsk materiell, forsåvidt dette kan fåes like godt, tilstrekkelig hurtig og for en pris som ikke med mere enn 10 — ti — procent overstiger den pris hvortil materiell kan fåes fra utlandet. I tilfelle av tvist herom avgjøres spørsmålet av departementet.

Vedkommende departement kan tilstede undtagelse fra disse regler når særegne hensyn gjør det påkrevet.

8.

Forsikring tegnes fortrinsvis i norske selskaper, hvis disse bør like fordelaktige betingelser som utenlandske.

9.

Arbeiderne må ikke pålegges å motta varer istedetfor penger som vederlag for arbeide eller pålegges nogen forpliktelse med hensyn til innkjøp av varer (herunder dog ikke sprengstoff, verktøi og andre arbeidsmaterialer). Verktøi og andre arbeidsred-

skaper som utleveres arbeiderne til benyttelse, kan bare kreves erstattet når de bortkastes eller ødelegges og da bare med deres virkelige verdi beregnet efter hvad de har kostet konsesjonæren med rimelig fradrag for slitasje. Hvis konsesjonæren holder handelsbod for sine arbeidere, skal nettooverskuddet efter revidert årsregnskap anvendes til almennyttig øiemed for arbeiderne. Anvendelsen fastsettes efter samråd med et av arbeiderne opnevnt utvalg, som i tilfelle av tvist kan forlange saken forelagt for vedkommende regjeringsdepartement til avgjørelse.

Konsesjonæren skal være ansvarlig for at hans kontraktører oppfyller sine forpliktelser overfor arbeiderne ved anlegget.

10.

Såfremt vedkommende departement finner det nødvendig, plikter konsesjonæren på den måte og på de vilkår som departementet bestemmer å skaffe arbeiderne den til enhver tid nødvendige lægehjelp og å holde et for øiemedet tjenlig sykehus med isolasjonslokale og tidsmessig utstyr.

Såfremt særskilt politiopsyn i anledning av arbeidernes utførelse av det offentlige finnes nødvendig plikter konsesjonæren å utrede utgiftene derved.

11.

Konsesjonæren er i fornøden utstrekning forpliktet til på rimelige vilkår og uten beregning av nogen fortjeneste å skaffe arbeiderne og funksjonærene sunt og tilstrekkelig husrom efter nærmere bestemmelse av vedkommende regjeringsdepartement.

Konsesjonæren er ikke uten vedkommende regjeringsdepartements samtykke berettiget til i anledning av arbeidstvister å opsi arbeiderne fra bekvemmeligheter eller hus leiet hos ham. Uenighet om hvorvidt opsigelse skyldes arbeidstvist avgjøres med bindende virkning av departementet.

12.

Konsesjonæren er forpliktet til i den utstrekning som fylkesveistyret bestemmer, å erstatte utgiftene til vedlikehold og istand-

settelse av offentlige veier, broer og kaier, hvor disse utgifter blir særlig øket ved anleggsarbeidet. Veier, broer og kaier, som konsesjonæren anlegger, skal stilles til fri avbenyttelse for almenheten, forsåvidt departementet finner at dette kan skje uten vesentlige ulemper for anlegget.

13.

Konsesjonæren er forpliktet til efter avgjørelse av vedkommende departement å erstatte vedkommende fattigkommune dens utgifter til fattigunderstøttelse av de ved reguleringsanlegget ansatte arbeidere og deres familier.

14.

Konsesjonæren plikter før arbeidet påbegynnes å forelegge vedkommende departement detaljerte planer med fornødne opplysninger, beregninger og omkostningsoverslag vedkommende reguleringsanlegget, således at arbeidet ikke kan iverksettes før planene er approbert av departementet. Anlegget skal utføres på en solid måte og skal til enhver tid holdes i fullt driftsmessig stand. Dets utførelse såvelsom dets senere vedlikehold og drift undergis offentlig tilsyn. De hermed forbundne utgifter utredes av anleggets eier.

15.

Ved damanlegget skal der tillates truffet militære foranstaltninger for sprengning i krigstilfelle uten at anleggets eier har krav på godtgjørelse eller erstatning for de herav følgende ulemper eller innskrenkninger med hensyn til anlegget eller dets benyttelse. Anleggets eier må uten godtgjørelse finne sig i den bruk av anlegget som skjer i krigsøiemed.

16.

Vannslipningen skal foregå overensstemmende med et reglement som Kongen på forhånd utferdiger. En norsk statsborger som vedkommende departement godtar, skal forestå manøvreringen. Ekspropriasjonsskjønn kan ikke påbegynnes før manøvreringsreglementet er fastsatt.

Forsåvidt dammen manøvreres i strid med reglementet kan konsesjonshaveren pålegges en tvangsmulkt til statskassen av inntil kr. 2 000,00 for hver gang efter departementets nærmere bestemmelse.

17.

Reguleringsanleggets eier skal efter nærmere bestemmelse av departementet utføre de hydrografiske iakttagelser som i det offentliges interesse finnes påkrevet og stille det innvunne materiale til disposisjon for det offentlige. Den tillatte opdemningshøide og den tillatte laveste tapningsgrense betegnes ved et fast og tydelig vannstandsmerke som det offentlige godkjenner.

Kopier av alle karter, som konsesjonæren måtte la opta i anledning av anlegget, skal tilstilles Norges Geografiske Opmåling med opplysning om hvordan målingene er utført.

18.

Eieren skal uten vederlag for det utførte anlegg finne sig i enhver ytterligere regulering i vedkommende vassdrag som ikke forringer den tillatte regulerings effekt.

19.

De vannfalls- og brukseiere som benytter sig av det ved reguleringen innvunne driftsvann er forpliktet til å avgi til den eller de kommuner, derunder også fylkeskommuner som departementet bestemmer, efter hvert som utbygning skjer, inntil 10 pct. av den for hvert vannfall innvunne økning av kraften (beregnet som angitt i post 3). Staten forbeholdes rett til å erholde inntil 5 pct. av kraften.

Når 30 år er forløpet fra konsesjonens meddelelse kan de kommuner hvis interesser påvirkes av reguleringen uansett den ovenfor betingede procent for kraftavgivelse og uten hinder av den foran fastsatte begrensning med Kongens samtykke efter hvert som kraft blir ledig kreve avgitt fra de av vassdragets vannfall der tilhører norske kommuner, ytterligere kraft såvidt for-

nødent til å dekke deres eget behov eller til å forsyne deres innvånere med kraft til lys, varme, gårdsdrift, håndverk eller småindustri.

Kraften avgis i den form hvori den produseres. Elektrisk kraft uttas efter departementets bestemmelse i kraftstasjonen eller fra fjernledningen eller fra ledningsnettet hvad enten ledningene tilhører reguleringsanleggets eier eller andre. Forårsaker kraftens uttagelse av ledningene økede utgifter, bæres disse av den som uttar kraften enten dette er staten eller en kommune. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen som ikke skyldes vis major, streik eller lockout må ikke skje uten departementets samtykke.

Kraften leveres efter en maksimalpris beregnet på å dekke produksjonsomkostningene — deri innbefattet 6 procent rente av anleggskapitalen — med tillegg av 20 procent. Hvis prisen beregnet på denne måte vil bli uforholdsmessig høi, fordi bare en mindre del av den kraft vannfallet kan gi er tatt i bruk, kan dog kraften istedet forlanges avgitt efter en maksimalpris som svarer til den gjengse pris ved bortleie av kraft i distriktet. Maksimalprisen fastsettes ved overenskomst mellem vedkommende departement og konsesjonæren eller i mangel av overenskomst ved skjønn. Denne fastsettelse kan såvel av departementet som av konsesjonæren forlanges revidert hvert 5 år. Hvis eieren leier ut kraft, og kraften til kommune eller stat kan uttas fra kraftledning til nogen av leietagerne, kan kommunen eller staten i ethvert tilfelle forlange kraften avgitt til samme pris og på samme vilkår som leierne av lignende kraftmengder under samme forhold.

Eieren har rett til å forlange et varsel av 1 år for hver gang kraft uttas.

Opsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel. Opsagt kraft kan ikke senere forlanges avgitt.

20.

Hedmark fylkeskommune eller den kommune eller kommunesammenslutning innen fylket, hvortil fylket henviser, skal ha for-

trinsrett til leie av inntil halvparten av den energimengde som Mesna kraftselskap til enhver tid har ledig, på vilkår som partene etter forhandlinger blir enige om. Til grunn for forhandlingene skal legges de priser og betingelser som selskapet på vedkommende tidspunkt holder for nye kraftleiekontrakter. Selskapet skal underrette fylkesmannen i Hedmark når der i henhold hertil er kraft til disposisjon, hvorpå forhandlingen mellom partene optas.

Denne bestemmelse skal ikke være til hinder for at Mesna kraftselskap treffer avtale med Hamar, Vang og Furnes kommunale kraftselskap om ytterligere leie av energi til dekkelse av dette kraftselskaps eget behov.

Videre skal bestemmelsen ikke være til hinder for at Mesna kraftselskap fornyer gamle kraftleiekontrakter eller at halvparten av selskapets samlede kraftmengde utbygget eller leiet disponeres innen Opland fylke.

Twistspørsmål om forståelsen av bestemmelsene i dette punkt avgjøres med bindende virkning av vedkommende regjeringsdepartement.

21.

Reguleringsanleggets eier plikter å sørge for en minstevannføring i Moelven tilstrekkelig for den almindelige vannforsyning av Moelven brand- og bygningskommune. Spørsmålet om hvilke foranstaltninger der i så henseende skal treffes, derunder størrelsen av den nødvendige vannmengde fastsettes i mangel av overenskomst ved skjønn overensstemmende med reguleringslovens § 20, tredje ledd og på konsesjonærens bekostning.

22.

Departementet kan under særlige omstendigheter gi en vannfalls- eller brukseier som ikke er medeier i reguleringsanlegget, tillatelse til å benytte driftsvann, som er innvunnet ved reguleringen mot en årlig godtgjørelse til reguleringsanleggets eier.

Denne godtgjørelse skal i tilfelle av tvist fastsettes av departementet.

23.

Reguleringsanleggets eier underkaster sig de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet av vedkommende regjeringsdepartement til kontroll med overholdelsen av de opstilte betingelser.

De med kontrollen forbunne utgifter erstattes det offentlige av reguleringsanleggets eier etter nærmere av vedkommende departement fastsatte regler.

24.

Alle heftelser, som hviler på anlegget, faller bort naar og i den utstrekning det i henhold til reguleringskonsesjonen går over til staten.

25.

Reguleringskonsesjonen skal tinglyses i de tinglag hvor anlegget er beliggende. Et utdrag av konsesjonen skal tinglyses som heftelse på de eiendommer eller bruk i vassdraget, for hvilke reguleringen kan medføre forpliktelser.

Man skal sluttelig bemerke at det antas å måtte være forutsetningen for en eventuell reguleringstillatelse som ansøkt, at Mesna kraftselskap overtar den ved kgl. resolusjon av 14de november 1908 meddelte tillatelse til regulering av Næren med derav flytende forpliktelser i den utstrekning disse etter forholdets natur fremdeles må ansees gjeldende. Man nevner i så henseende den fastsatte konsesjonstid (60 år), plikt til vedlikehold av reguleringsanlegget samt avgifter, jfr. «Meddelte vassdragskonsesjoner» bind I side 159—164.

Man tillater sig således å

innstille:

1. Det tillates i medhold av lov av 14de desember 1917 om vassdragsreguleringer Mesna Kraftselskap å foreta en regulering av Næren sjø i Ringsaker i det

vesentlige i henhold til fremlagte planer og på vilkår som i Arbeidsdepartementets foredrag av 11te november 1927 nevnt.

2. Det tillates Mesna Kraftselskap å overta den Moelven Cellulosefabrik ved kgl. resolusjon av 14de november 1908 meddelte konsesjon til regulering av Næren med derav følgende forpliktelser.

9. A/S Bremanger Kraftselskap.

- 1) tillatelse for A/S Bremanger Kraftselskap til forhøielse av aksjekapitalen
- 2) tillatelse for Bergens Privatbank til å erverve aksjemajoriteten i A/S Bremanger Kraftselskap.

Kgl. resol. av 2den desember 1927.

Ved kgl. resolusjon av 23de april 1915 blev det tillatt A/S Bremanger Kraftselskap å erverve forskjellige eiendommer og rettigheter i Bremanger samt å regulere Svælgenvassdraget sammesteds i det vesentlige overensstemmende med fremlagt plan og på visse nærmere betingelser. Herom henvises til «Meddelte Vassdragkonsesjoner», bind III, side 19—20, hvor det til grunn for nevnte resolusjon liggende foredrag og konsesjonsvilkårene er inntatt. Vilkårene inneholder bl. a.:

«Selskapets styre (direktion og representantskap) skal ha sit sæte her i riket og skal til enhver tid udelukkende bestaa av norske statsborgere.

Selskapets aktier skal lyde paa navn, Aktierne skal ikke med retsvirkning kunne tegnes, erhverves eller eies av eller pantsættes til andre end staten, norske kommuner, norske statsborgere eller med vedkommende departements tilladelse norske banker. Bestemmelse herom skal paaføres aktiebrevene i det norske, tyske, engelske og franske sprog.

Aktiekapitalen skal i løpet av byggetiden bringes op i et beløp av mindst halvparten av anlægsomkostningerne. Dog behøver den ikke at overstige 1,5 million kroner.

Majoriteten av selskapets aktier maa ikke uten særlig kongelig tilladelse tilhøre nogen, som eier eller bruker eller leier energi fra andet vandfald her i riket, eller som sitter inde med aktiemajoriteten i noget andet selskap, der eier eller bruker eller leier energi fra saadant vandfald. Selskapets vedtægter saavel som senere forandringer i disse blir at forelægge vedkommende departement til godkjendelse. Likeledes blir beslutninger i generalforsamling, som fastsetter almindelige eller særlige innskærperinger i styrets virksomhetsomraade, alene gyldige, naar de godkjendes av departementet.»

Selskapets aktiekapital blev i 1918 2 ganger tillatt utvidet, først fra 3 til 10 millioner og så til 13,5 millioner kroner. Den sistnevnte utvidelsesrett blev dog ikke benyttet. Imidlertid har selskapet senere som følge av konjunkturedgangen søkt om og også erholdt tillatelse til atter å nedskrive aktiekapitalen først til 3 millioner, siden til 1 million kroner og endelig til kr. 100 000,00.

Sistnevnte tillatelse blev meddelt ved kgl. resolusjon av 14de mai 1926. idet der blev tatt forbehold om at spørsmålet om utvidelse av kapitalen til det i konsesjonsbetingelsene fastsatte minimumsbeløp 1,5 millioner kroner senere nårsomhelst skulde kunne optas. Man tillater sig herom å henvises til «Meddelte Vassdragkonsesjoner», bind XIII, side 51—53.

Selskapet, som har ferdigbygget et kraftanlegg på 15 000 HK., har fått den i konsesjonsbetingelsene fastsatte frist for fullførelsen av de samlede projekterte anlegg forlenget — siste gang ved kgl. resolusjon av 15de februar 1924 til 23de april 1930.

Man tillater sig herom å henvises til «Meddelte Vassdragkonsesjoner», bind XI, side 20—21.

A/S Bremanger Kraftselskap har under 31te mai 1927 inngitt til departementet et andragende, sålydende:

«Ved generalforsamlingsbeslutning av 20de mai 1927 blev det besluttet enstemmig å forhøie selskapets aktiekapital med kr. 1 400 000,00 ved utstedelse av 140 000

fullt innbetalte på navn lydende nye ordinære aktier à kr. 10,00 således at aktiekapitalen blir kr. 1 500 000,00 fordelt på 150 000 aktier à kr. 10,00.

På samme generalforsamling besluttes enstemmig å forandre vedtektenes § 3, 1ste og 2net avsnitt samt § 9 til følgende:

§ 3. 1ste og 2net avsnitt.

Aktiekapitalen utgjør kr. 1 500 000,00 fordelt på 150 000,00 på navn lydende aktier hver på kr. 10,00 — ti kroner — der er fullt innbetalt. Aktiebrevene kan utstedes på 1—5—10—100—1000 og 10 000 aktier. Aktiebrevene kan på aksjonærenes forlangende opstykkkes.

§ 9.

Representantskapet består av 3 — tre — medlemmer som velges på den ordinære generalforsamling for 2 år ad gangen, første gang i 1927, således at hvert år en eller to medlemmer uttrer. Første gang efter loddtrekning.

For representantskapet velges en varmann. Representantskapets rettigheter og plikter er forøvrig bestemt i lov om aktieselskaper.

På generalforsamlingen erklærte Bergens Privatbank at den som kreditor overtok samtlige nye aktier.

I anledning ovenstående tør vi anmode om det ærede departements tillatelse til forhøielse av aktiekapitalen og approbasjon av foretatte forandringer av vedtektene. To eksemplarer av de nye lover vedlegges.

Samtidig tillater vi oss å ansøke om tillatelse for Bergens Privatbank, Bergen, til å inneha ovenfor nevnte 140 000 aktier à kr. 10,00.

Til orientering vedlegges et eksemplar av direksjonens beretning for generalforsamlingen den 20de mai 1927 og et eksemplar av de gamle vedtekter.

Vi var takknemlig for en hurtig avgjørelse av saken.»

Andragendet har vært forelagt Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet, som har avgitt en

uttalelse, datert 29de oktober 1927, hvorav hitsettes:

«Av selskapets årsberetning fremgår bl. a. at der i regnskapsårene 1925 og 1926 ikke har vært utført noget anleggsarbeide, men kun beskjefteget folk til drift og vedlikehold av anlegget. Selskapets gjeld utgjorde pr. 31te desember 1926 ca. kr. 11 200 000,00, på eiendommen hviler en pantegjeld på ca. kr. 8 005 000,00. Gjeldsrenter er delvis ettergitt. — Den i andragendet omhandlede reduksjon av representantskapets medlemstall skjer for å forenkle selskapets administrasjon.

Bergens Privatbank som er hovedkreditor har erklært sig villig til å overta fullt innbetalte nye aktier til et beløp av kr. 1 400 000,00 hvorved aktiekapitalen vil komme op i det i konsesjonen forbeholdte minstebeløp.

Hovedstyret har innhentet uttalelser fra Bremanger og Davik herredsstyrer og fylkesmannen i Sogn og Fjordane gående ut på at de intet har å innvende mot at selskapets andragende innvilges.

Heller ikke hovedstyret har noget å innvende i sakens anledning og anbefaler andragendet innvilget.

Tillatelse til å utvide aktiekapitalen og til å erhverve aktiemajoriteten blir å behandle på grunnlag av erhvervslovens § 36 og kan tilknyttes sådanne betingelser som finnes påkrevet av almene hensyn. Hovedstyret antar at der ikke er grunn til å gjøre tillatelsen avhengig av betingelser.

Man tillater sig å innstille:

I.

A/S Bremanger Kraftselskaps aktiekapital tillates utvidet fra kr. 100 000,00 til 1,5 million kroner overensstemmende med generalforsamlingsbeslutning av 20de mai 1927.

II.

Det tillates i medhold av erhvervslovens § 36 Bergens Privatbank å erhverve aktiemajoriteten i A/S Bremanger Kraftsel-

skap ved overtagelse av fullt innbetalte nye aktier til et beløp av kr. 1 400 000,00.

III.

Vedtektsforandringene godkjennes.

Sakens dokumenter vedlegges.

Behandlet i møte den 28de oktober 1927.»

Departementet finner med hovedstyret å burde stille sig imøtekommende til det inngitte andragende, som står i forbindelse med selskapets igangsettelse av et rjernsmelteverk i Svelgen.

Ved de av selskapets hovedkreditor, Bergens Privatbank tegnede nye aktier i selskapet vil aktiekapitalen komme op i det i konsesjonsbetingelsene stipulerte minimumsbeløp 1,5 millioner kroner.

Departementet vil i henhold til erhvervskonsesjonslovens § 36, annet ledd anbefale meddelt den ansøkte tillatelse til aktiekapitalens utvidelse samt i henhold til samme lovs § 36, første ledd anbefale at det tillates Bergens Privatbank å erverve aktiemajoriteten i A/S Bremanger Kraftselskap.

Dersom nærværende innstilling bifalles, vil departementet meddele godkjennelse på de i samme forbindelse ansøkte endringer i selskapets vedtekter.

Man antar med hovedstyret at disse tillatelser ikke bør tilknyttes særlige betingelser.

Man tillater sig således å

innstille:

1. Det tillates i medhold av den almindelige konsesjonslov av 14de desember 1917 § 36, annet ledd, A/S Bremanger Kraftselskap å utvide sin grunnkapital ved utstedelse av nye aktier til et beløp av 1,4 million kroner, således at grunnkapitalen vil utgjøre tilsammen 1,5 million kroner.
2. Det tillates i medhold av ovennevnte lovs § 36, første ledd, Bergens Privatbank å erverve nye aktier i A/S Bremanger Kraftselskap til et beløp av 1,4 million kroner.

10. A/S Osa Fossekompani.

(Fristforlengelse).

Jfr. bind III side 22, V side 29, IX side 99.

Kgl. resol. av 9de desember 1927.

Ved kgl. resolusjon av 18de september 1915 blev det tillatt A/S Osa Fossekompani å erverve vannrettigheter i Austdøla i Ulvik samt foreta reguleringsarbeider i vassdraget bl. a. på betingelse av at selskapet skulde påbegynne utbygningen av vannfallene og den projekterte regulering innen 2 år fra konsesjonens datum samt ha utbygget den hele kraft og fullført reguleringen og påbegynt anleggets drift innen ytterligere 5 år.

Ved kgl. resolusjon av 22de september 1922 blev fristen for fullførelse av selskapets utbygnings- og reguleringsarbeider forlenget med 5 år til 18de september 1927.

Med hensyn til sistnevnte resolusjon, tillater man sig å henvise til «Meddelte Vassdragskonsesjoner», bind IX side 99—103.

I foredraget var av departementet uttalt forutsetning om at arbeidsdriften fra selskapets side søktes oprettholdt i så stor utstrekning som efter omstendighetene mulig.

Fra A/S Osa Fossekompani ved advokat Arne Sunde mottok departementet imidlertid en meddelelse datert 27de april 1925 om at selskapet på grunn av finansielle forhold hadde sett sig nødsaget til å innstille arbeidsdriften ved sine anlegg. Meddelelsen er sålydende:

«Paa vegne av A/S Osa Fossekompani tillater jeg mig herved at indmelde til det ærede Departement, at selskapet desværre ser sig nødsaget til at indstille arbeidsdriften ved dets anlegg i Osa i Hardanger.

Under henvisning til selskapets ansøking av 25de november 1921 om forlængelse av fristen for utbygnings- og reguleringsarbeiderne m. v. skal jeg i den anledning videre tillate mig at meddele, at selskapets gjæld til dets bankforbindelse, Den Norske Handelsbank, efterhvert er øket til ca. 7 millioner kroner. Efterat Handelsbanken er

kommet under offentlig administrasjon, har administrasjonsstyret fundet ikke at kunne stille yderligere midler til disposition for utbygningen. For saavidt mulig at mildne følgerne ved arbeidets nedleggelse, gik dog Handelsbanken med paa, at anlægsarbeidet blev fortsat vinteren over.

Osa Fossekompani mener, at de gjenværende arbeidere med lethed vil kunne plasseres ved andre anlæg, saaledes at de ikke vil falde kommunen til byrde.

Under henvisning til det ærede Departments skrivelse av 4de oktober 1922 tillater jeg mig at gaa ut fra, at den nødtvungne indstilling av driften ikke vil medføre nogen følger for selskapets koncessionsforhold, idet det formentlig vil være klart, at «arbeidsdriften fra selskapets side er søkt opretholdt i saa stor utstrækning som efter omstændighetene mulig». Man vilde være meget forbunden for at motta Departementets bekræftelse paa, at det er enig heri.»

Under 19de februar 1927 har derhos advokat Sigurd Fougner på selskapets vegne andratt om ytterligere 5 års forlengelse av fullførelsesfristen altså til 18de september 1932. — Andragendet hitsettes:

«Ved kgl. resolution av 18de september 1915 er der meddelt A/S Osa Fossekompani tilladelse til at erhverve visse vandrettigheter i Austdøla i Ulvik samt til at regulere dette vassdrag overensstemmende med fremlagt plan, alt paa nærmere angivne betingelser. Ifølge disse skulde selskapet bl. a. ha utbygget den hele kraft og fuldført reguleringen samt paabegyndt anlæggets drift inden den 18de september 1922 (betingelsernes avsnit I, post 2). I henhold til selskapets derom ved mig indgivne andragende av 25de november 1921 blev den nævnte frist for fullførelsen av utbygningsarbeidet m. v. ved kgl. resolution av 22de september 1922 forlænget med 5 aar indtil den 18de september 1927.

Paa selskapets vegne skal jeg herved tillate mig at andrage om, at fristen maa bli yderligere forlænget med 5 aar indtil den 18de september 1932.

Til begrundelse av dette andragende kan jeg i det væsentlige indskrænke mig til en henvisning til selskapets fremstilling i vedlagte skrivelse av 8de februar d. a. til mig med den der paaberopte regnskapsoversigt pr. 31te december f. a.

Jeg gjør opmerksom paa, at den skrivelse av 25de oktober 1921 fra Osa Fossekompanis anlægskontor til mig, hvortil der i selskapets hermed følgende skrivelse henvises, medfulgte mit forannævnte andragende av 25de november 1921. Og i forbindelse med opplysningerne om indstillingen av arbeidsdriften i september 1925 som følge av, at Den Norske Handelsbank var gaat under administration, tillater jeg mig at nævne, at meddelelse om arbeidsdriftens indstilling straks blev git Arbeidsdepartementet gjennom skrivelse av 27de april 1925 fra selskapets styremedlem, advokat Arne Sunde, til departementets vassdragsavdeling.

Som det vil fremgaa av hvad der er anført i mit forannævnte andragende av 25de november 1921, var selskapets vedkommende allerede dengang paa det rene med, at det var at anse som helt overveiende sandsynlig, at en yderligere forlængelse utover den da ansøkte vilde vise sig paakrævet. Selskapet er da ogsaa nu klar over, at en yderligere forlængelse av 5 aar under de foreliggende ekstraordinære forhold ikke kan forutsættes at ville vise sig tilstrækkelig til at muliggjøre utbygningen av den hele kraft o. s. v. Men netop fordi forholdene for tiden er saa litet oversigtlige som tilfældet er, har man ment paa dette trin kun at burde andrage om yderligere 5 aars forlængelse.

Jeg tør anta, at de vanskeligheter, som gjennom de forløpne aar har møtt og som fremdeles i fuldt maal gjør sig gjældende for utbyggere av de store vandfald, vil være administrationen saa vel bekjendt, at indvilgelse av det her fremsatte andragende er at betragte som en kurant sak.»

Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet har på departementets foranledning avgitt en erklæring i saken, datert 31te oktober 1927, hvorav man hitsetter:

«Ad *Innstilling av arbeidsdriften.*

Saken har vært til behandling i distriktet og kom først tilbake hertil med departementets skrivelse av 4de mai 1927. Saken har i mellemtiden vært forlagt av Ulvik herredsstyres vedkommende.

Ulvik herredsstyre henholder sig til sin uttalelse av 1922 angående fristforlengelse, hvori det krevet at fattigfondet i tilfelle driftsstans blev øket til kr. 40 000,00. Herredsstyret peker på de økede utgifter foretagendet har medført for herredet og fremholder at kommunen såfremt fattigfondet ikke økes vil få en årlig utgift til selskapets arbeidere på omkring kr. 2 000,00.

Overingeniøren for elektrisitetsforsyningen med tilslutning av fylkesmannen anbefaler herredets krav om forhøielse av fattigfondet til kr. 40 000,00 imøtekommet.

Ad *Fristforlengelsen.*

A/S Osa Fossekompani fikk ved kgl. resolusjon av 18de september 1915 tillatelse til å erverve og regulere Austdøla i Ulvik bl. a. på betingelse av at arbeidet skulde være fullført innen 18de september 1922. Ved kgl. resolusjon av 22de september 1922 blev fristen for fullførelsen forlenget med 5 aar til 18de september 1927, idet departementet forutsatte at arbeidsdriften fra selskapets side søktes oprettholdt i så stor utstrekning som efter omstendighetene mulig.

Det anføres i andragendet at selskapets vedkommende allerede da det forrige gang søkte om fristforlengelse var på det rene med at det var overveiende sannsynlig at en ytterligere forlengelse av 5 år under de foreliggende ekstraordinære forhold ikke kan forutsettes tilstrekkelig, men andrar kun om 5 års forlengelse fordi forholdene for tiden er så lite oversiktlige. Selskapet forutsetter at de vanskeligheter som gjennom de forløpne år har møtt og som fremdeles i fullt mål gjør sig gjeldende for utbyggere av store vannfall er administrasjonen vel bekjent.

Av en vedlagt redegjørelse fra selskapets anleggskontor fremgår at arbeidsdriften

blev innstillet 1ste april 1925 som følge av at selskapets bankforbindelse — Den Norske Handelsbank — først kom under offentlig administrasjon og senere trådte i likvidasjon. Videre at de forskjellige arbeider nu er ført så langt frem at byggetiden for det gjenværende — når tilstrekkelige pengemidler står til rådighet — med sikkerhet vil kunne beregnes. Efter arbeidets innstilling er der sørget for vakthold og vedlikehold av eiendommer og anlegg.

Den i foretagendet pr. 31te desember 1926 nedlagte kapital oppgis til ca. 10,5 millioner kroner. Der har gjennom årene vært forsøkt alle utveier for å tilveiebringe kapital til ferdigbygning og for å finne anvendelse av kraften til industriell virksomhet, men for tiden foreligger intet som kan gi berettiget håp om at anleggsvirksomheten kan gjenoptas i den aller nærmeste fremtid.

Andragendet har vært til behandling i distriktet med i hovedsaken følgende resultat:

Ulvik herredsstyre anbefaler i møte 2den september 1927 andragendet innvilget på betingelse av at herredet blir fri for alle utgifter til understøttelse av arbeiderne ved selskapets anlegg. Det i medhold av konsesjonen av 1915 stipulerte fattigfond på kr. 10 000,00 som snart er opbrukt av en enkelt familie må derfor økes til kr. 40 000,00.

Overingeniøren for Hordaland fylkes elektrisitetsforsyning anbefaler andragendet innvilget på de av Ulvik herredsstyre opstilte vilkår, idet han forutsetter at arbeidsdriften søkes igangsatt så snart som det efter omstendighetene er mulig.

Fylkesmannen i Hordaland fremholder at det er et berettiget krav at Ulvik kommune blir sikret for sine fattigutgifter overensstemmende med konsesjonsvilkårene. Under forutsetning av at kommunen i så henseende tilgodesees i full utstrekning, finner han å kunne anbefale andragendet innvilget. Fylkesmannen opplyser at der av fattigfondet hittil er utbetalt kr. 8 451,39 og at fondet ved utgangen av

1926 med tillagte renter utgjorde kr. 6 556,80.

Hovedstyret skal i anledning de to spørsmål bemerke:

Efter de meddelte opplysninger er der formentlig ikke noget å gjøre ved den skjeddne innstilling av arbeidsdriften. Det anbefales henstillet til selskapet å søke arbeidsdrift gjenoptatt snarest mulig.

Under de foreliggende omstendigheter er det vel heller ikke overfor spørsmålet om fristforlengelse til 1932 annet å gjøre enn å gå med på andragendet.

Det i selskapets konsesjonsbetingelser § 8 betingede fattigfond er ved Socialdepartementets skrivelse til fylkesmannen i Hordaland av 31te januar 1918 fastsatt til kr. 10 000,00 med forbehold om senere forhøielse. Såfremt arbeidsdriften vedvarende blir innstillet og de gjenværende midler av det tidligere fond blir utilstrekkelig, foreslås at man benytter sig av forbeholdet om forhøielse av fondet.

Når man gjør det antar hovedstyret at der i forbindelse med tillatelsen til fristforlengelse ikke bør oppstilles særlige betingelser.

Hovedstyret har til behandling en fra selskapet innsendt revidert reguleringsplan av 15de september 1925 samt andragendet av 25de april s. å. om fornyelse av reguleringstillatelsen. Begge disse spørsmål har man efter avtale med selskapets vedkommende foreløbig stillet i bero.

De to sakers dokumenter vedlegges.

Behandlet i møte den 28de oktober 1927.»

Departementet finner efter det foreliggende å måtte anbefale den omsøkte fristforlengelse innvilget.

Man forutsetter med hovedstyret at arbeidsdriften fra selskapets side søkes gjenoptatt så snart det er mulig, hvorom man vil rette henvendelse til selskapet.

Overensstemmende med hvad hovedstyret foreslår antar man at spørsmålet om forhøielse av det tidligere oprettede fattig-

fond må optas såfremt arbeidsdriften vedvarende blir innstillet og de gjenværende midler av fondet blir utilstrekkelig.

Man antar iøvrig at der ikke i forbindelse med tillatelsen bør oppstilles særlige betingelser.

I henhold til det anførte tillater man sig å

innstille:

Den senest ved kgl. resolusjon av 22de september 1922 fastsatte frist for fullførelse av utbygning og regulering m. v. av Austdøla i Ulvik forlenges således at selskapet skal ha utbygget den hele kraft og fullført reguleringen samt påbegynt anleggets drift innen 18de september 1932.

11. Titan Co. A/S.

(Leie av inntil 1 000 el. HK. fra A/S Hafslund).

Jfr. bind VII side 62.

Kgl. resol. av 23de desember 1927.

Fra Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet har departementet mottatt en skrivelse, datert 13de desember 1927 som hitsettes:

«Med skrivelse av 13de september 1927 fra det ærede departements vassdragsavdeling har man til uttalelse mottatt en skrivelse av 6te s. m. fra advokat Chr. Vogt angående tillatelse for Titan Co. A/S til å leie inntil 1000 HK. fra A/S Hafslund (jfr. vassdragsavdelingens skr. av 19de august 1927).

Advokat Vogts nevnte skrivelse er sålydende:

«Under henvisning til undertegnedes personlige konferanse med ekspedisjonschef Møllerud tillater jeg mig herved å rette følgende henvendelse til det ærede departement:

I andragende til Handelsdepartementet av mars iår om konsesjon for det amerikanske selskap National Lead Co. til å er-

hverve aktiemajoriteten i Titan Co. A/S, Fredriksstad, har jeg bl. a. nevnt at det norske selskap ikke innehadde tidligere konsesjoner av nogen art, men at der i sin tid var blitt forhandlet om konsesjon på kraftleie fra A/S Hafslund. Denne blev ikke noget av da selskapet ikke kom op i det konsesjonspliktige kvantum.

Ved amerikanernes overtagelse av aktiemajoriteten opstår der imidlertid spørsmål om utvidelse av driften og kraftleien, og jeg nevnte derfor som nødvendig at der i og med konsesjonen på aktieoverdragelsen også blev sikret selskapet konsesjon på leie av inntil 1000 HK. fra A/S Hafslund.

I den anledning blev — som det vil erindres — konsesjonsandragendet til Handelsdepartementet også behandlet av det ærede Arbeidsdepartement. Ved Handelsdepartementets meddelelse derefter i skrivelse til mig av 2den juni i år om at der var innvilget konsesjon på det amerikanske selskaps erhvervelse av aktiemajoriteten, blev det samtidig oplyst, at Arbeidsdepartementet — efter dettes skrivelse til Handelsdepartementet av 20de mai i år — vilde anbefale meddelelse av kraftleiekonsesjon på vanlige vilkår.

I henhold hertil tillater jeg mig å forhøre om departementet kan avgi meddelelse om hvilke vilkår dette vil foreslå for en konsesjon som omhandlet.

Samtidig tør jeg gjøre opmerksom på at for National Lead Co.'s erhvervelse av aktiemajoriteten er der bl. a. oppstillet følgende vilkår:

Titan Co. A/S' styre skal ha sitt sete i Norge og dets flertall bestå av norske statsborgere.

Dette er nu fastslått gjennom selskapets statutter.

Videre skal selskapet til anlegg og drift utelukkende anvende norske funksjonærer og arbeidere — dog med adgang til dispensasjon fra vedkommende regjeringsdepartement.

Endelig er det bestemt at norsk materiell skal anvendes når dette kan fåes av samme godhet og i det vesentlige på samme vilkår som utenlandsk, og at forsikring skal

tegnes i norske selskaper, hvis disse byr like gunstige vilkår som utenlandske og tilstrekkelig sikkerhet.

Jeg tør gå ut fra som givet at det ærede Arbeidsdepartement forsåvidt angår disse bestemmelser om selskapets styre og om dets anvendelse av norsk arbeidskraft m. v. vil opprettholde de konsesjonsvilkår, som således allerede er gitt for selskapet.

Jeg vil være takknemlig for å motta departementets uttalelse i saken så snart som mulig.»

Under 22de september 1927 oversendte man advokat Vogt et utkast til konsesjonsbetingelser idet man bad meddelt om han måtte ha noget å bemerke ved utkastet.

Dette inneholder i post 1 en bestemmelse om at tillatelsen skal gjelde sålenge den nuværende kraftleiekontrakt med A/S Hafslund står ved makt og i post 8 en bestemmelse om fattigfond. Ennvidere inneholder det i post 10 en bestemmelse om sikkerhetsstillelse.

Fra advokat Vogt har man derefter mottatt en skrivelse av 5te november 1927 sålydende:

«Under henvisning til Generaldirektorens skrivelse av 22de september sistleden, hvormed fulgte utkast til konsesjonsbetingelser, tillater jeg mig — efterat disse har vært drøftet av selskapets administrasjon — på dettes vegne å meddele:

Ad leietiden.

Selskapet ser helst, at denne blir satt på bestemt tid utover den nuværende kontrakts utløp i 1938. Man må jo gå ut fra, at kontrakten i sin tid vil bli forlenget, og det vil vel da være rimelig, at dette skjer under de allerede etablerte og gjennom en årrekke praktiserte konsesjonsvilkår.

Jeg tør derfor henstille, at der blir satt en konsesjonstid på ialfall 40 år.

Ad fattigfond.

Jeg må på det mest inntrengende henstille, at denne betingelse blir sløfet i det ærede Hovedstyres forslag til Departementet.

Hvad forholdet til kommunen angår går jeg ut fra, at bestemmelsen om fattigfond neppe har vært tenkt anvendt overfor en kommune av den størrelse som Fredriksstads — med et forlengst organisert fattigvesen.

Det turde forsåvidt være tilstrekkelig betegnende, at bestemmelsen er hentet fra Fattigloven, som alene taler om bergverk — og videre at den i konsesjonslovgivningen finnes blandt bestemmelsene angående erhverv av vannfall. Der er med andre ord tenkt på nyanlegg — og sikkerlig fortrinsvis i mindre kommuner, hvor man kunde befrykte en tilførsel av arbeidere, som ved eventuelt fullført arbeide eller nedleggelse vilde falle kommunen uforholdsmessig tilbyrde.

Det er da også alene indirekte, at bestemmelsen er tatt med angående kraftleiekonsesjon.

Dessuten faller det vel også adskillig mindre naturlig eller nødvendig å anvende denslags bestemmelser ved en kraftleie, som alene er et hjelpemiddel til en bedrift.

Hvad dernæst spesielt forholdet til selskapet — og til den deri nu investerte fremmede kapital — angår skal jeg ytterligere bemerke:

Titan Co. A/S — hvis kapital dengang var helt ut norsk — søkte allerede i 1920 om konsesjon på kraftleie. Spørsmålet bortfalt, fordi de opstillede vilkår ikke av selskapet fantes akseptable. Men der var intet stipulert om et fattigfond.

Når spørsmålet nu er optatt, så står det forsåvidt i forbindelse med den amerikanske kapitalinnsats i selskapet, som man gjerne samtidig med erhvervelse av aktiemajoriteten i dette — og derigjennem interessen i ikke alene anlegget i Fredriksstad men også datterselskapet Titanias grube- og vassdragsrettigheter samt driftsbane i Sogndal — har villet ordne sig med konsesjon på eventuell ytterligere kraftleie. Spørsmålet blev derfor tatt op i forbindelse med hovedkonsesjonen — og som et rent tillegg til denne — fordi man gjerne vilde vite hvor man stod for det tilfelle, at man fant det

hensiktsmessig å forbruke mer enn det konsesjonsfri maksimum på 500 HK.

Hvis det i og for sig ved den amerikanske kapitalens inntreden i selskapet skulde ha falt naturlig eller ønskelig å pålegge plikt til opprettelse av et fattigfond også i Fredriksstad, så hadde naturligvis regjeringsmyndighetene reist dette spørsmål allerede da hovedkonsesjonen blev gitt.

Ved denne meddelelse har amerikanerne, som erhvervet aktiemajoriteten, akseptert bestemmelse om oppleggelse av et lignende fond for grubenes vedkommende. Denne bestemmelse kunde de forstå, idet utviklingen av en større bedrift i en avsides dal jo kan forståes å påføre et visst ansvar og forpliktelse til å ta konsekvensene for tilfelle av at man senere finner å måtte nedlegge bedriften.

Forholdet er imidlertid et ganske annet forsåvidt angår anlegget i Fredriksstad. Dette har funnet sted med kommunens fulle samtykke. Tomten er kjøpt av kommunen, og kraften leiet fra Fredrikstad Gas- & Elektrisitetsverk i full forståelse med kommunen.

Hertil kommer, at det er ikke amerikanerne som på eget initiativ er kommet til Norge og har søkt anbringelse av kapital i noget nytt foretagende eller i utvidelse av noget tidligere. På grunn av forholdenes utvikling her i landet var Titan Co. kommet i en sådan situasjon, at driften i Fredriksstad kun med stor vanskelighet kunde fortsettes, og at den sannsynligvis måtte ophøre, hvis man ikke kunde få en kraftig finansiell støtte. Da sådan ikke var påregnelig i Norge, søkte man finansiell støtte ved henvendelse til det amerikanske selskap National Lead Co.

Kort før amerikanerne inntrådte, blev der igangsatt anlegg for egen fremstilling av råmaterialer, som kan medføre økning i forbruket. Men på den annen side er der foretatt endringer i fabrikkasjonsmetoden, som medfører kraftbesparelse — og sådan kan visstnok ytterligere gjennomføres.

Selskapet har imidlertid ønsket ikke å være bundet av grensen på 500 HK., men å opnå adgang til å leie utover dette kvan-

tum — selvom man ikke i og for sig skrider til nogen utvidelse av virksomheten, enn si til nogen risiko for eventuell økning av arbeidsledighet.

Det vil formodentlig lett forståes, at under disse forhold, hvor amerikanernes inn-treden alene har hatt tilfølge muligheten av en fortsettelse av bedriften, så vil det for disse føles som en urimelighet å pålegge dem en ekstra forpliktelse i form av et fattigfond for det tilfelle at bedriften tross alt skulde stoppe — altså et tilfelle som ellers med adskillig større sannsynlighet vilde inntre.

De øvrige betingelser i det ærede Hovedstyres utkast finner man efter omstendighetene ikke å burde opta til diskusjon.

Som Hovedstyret vil kjenne til blev der ved opnåelse av hovedkonsesjonen fra Arbeidsdepartementets side uttrykkelig uttalt, at en eventuell kraftleiekonsesjon vilde bli meddelt uten nogen skjerpelse som følge av at fremmed kapital blev interessert i selskapet. Under disse omstendigheter gikk amerikanerne — da konsesjon blev meddelt den 1ste juni i år — ut fra, at kraftleiekonsesjonen vilde være helt kurant. Det vil derfor være sterkt å ønske, at nærværende sak nu kunde bli definitivt avgjort.

Jeg tør be det ærede Hovedstyre ta den op til behandling på første møte.

Skulde der være opplysninger som ønskes, står jeg selvfølgelig til tjeneste gjennom skriftlige meddelelser eller ved personlig nærvær i Hovedstyret.»

Senere har man fra advokaten mottatt en skrivelse av 9de november 1927 hvori han anmoder om, at hans ovennevnte skrivelse av 6te september s. å. må bli betraktet som et andragende på selskapets vegne om kraftleiekonsesjon på inntil 1000 HK.

Man vedlegger avskrift av «Statutter for Titan Co. A/S» samt avskrift av «Strømløsningskontrakt» datert 16de desember 1916 og 4de januar 1917. Enn videre vedlegger man erklæring av 9de november 1927 fra 2 medlemmer av selskapets styre om at der ikke foreligger nogen avtale siktende

til å overdekke det virkelige forhold med hensyn til selskapets bestyrelse.

Man henleder oppmerksomheten på at selskapets styre i henhold til statuttens § 4 består av 5 medlemmer. Imidlertid er det opplyst at enkelte av disse er bortreist, hvorfor samtliges underskrift ikke har kunnet skaffes for tiden.

Fredrikstad borgermester har i skrivelse av 2den desember 1927 til fylkesmannen i Østfold fylke anført følgende:

«Tilbakesendes med bilag hr. Fylkesmanden i Østfold, Moss, idet man skal faa meddele, at formandskapet i møte 1ste ds. enstemmig besluttet at uttale, at der fra dets side intet er at indvende mot, at koncession blir git til 1968, saafremt det maatte være anledning til det, naar kraftleiekontrakten ikke gjælder for længere tid end til 1938 (forslagets punkt 1, leietid).

Endvidere besluttedes at uttale, at formandskapet ikke i nærværende tilfælde vil fremsætte forlangende om, at der skal opprettes noget fattigfond (forslagets punkt 8, fattigfond).

I anledning punkt 6, kraftavstaaelse, i forslaget til koncessionsbetingelser besluttet formandskapet at uttale som sin bestemte forutsætning, at den kraft som avstaaes blir tildelt Fredriksstad kommune. Kraften tas av den kraftmængde som i henhold til en kontrakt av 1912 mellem A/S Hafslund og Fredriksstad Kommune er sikret kommunen til storindustri.

De 10 pct. gaar direkte av det kvantum Fredriksstad kommune har sikret sig, og det vilde derfor vært helt urimelig om de skulde bli tildelt nogen anden kommune.

Da den kraftmængde, som Fredriksstad ved den ovennævnte kontrakt har sikret sig til industrielt bruk inden byens grænser, er meget knapp, og da Fredriksstad er meget vanskelig stillet med hensyn til sin kraftforsyning med fremtidig behov for øie, vil det være av stor betydning om kommunen kan faa beholde ubeskaaret det kraftkvantum den som nævnt har sikret sig.

Man gaar ut fra, at saken, naar den

kommer til departementet, vil bli sendt bystyret til uttalelse. Etter bemyndigelse av elektricitetsstyret har nemlig Titan Co.'s advokat i skrivelse av 29de f. m. til borgermesteren meddelt, at man nu kun ønsker en forhaandsuttalelse av formandskapet.»

Fylkesmannen har i skrivelse hertil av 10de desember 1927 bl. a. anført følgende:

«Leietiden antages at burde sættes til samme tidsrum hvori kraftleiekontrakten staar ved makt, dog ikke utover et bestemt antal aar.

Fattigfond sees formandskapet i nærværende tilfælde ikke at burde fremsette noget forlangende om.

Om kraftavstaaelsen, punkt 6 sees formandskapet at ha uttalt sin forutsetning at den kraft, som avstaaes blir tildeelt Fredriksstad kommune.

Arbeidsdepartementet har tidligere bestemt at kraft som avstaaes ved kontrakter om kraftleie i henhold til Fredriksstad kommunes storkonsumentkontrakt med A/S Hafslund skal tilfalde Fredriksstad kommune, og der bør derfor formentlig forholdes paa samme maate i nærværende tilfælde, hvor ogsaa kraften gaar av de av kommunen leiede 12 000 HK.»

Hovedstyret vil anbefale at der meddeles Titan Co. A/S tillatelse til å leie inntil 1000 el. HK. fra A/S Hafslund på følgende betingelser:

1. Leietid.

Tillatelsen gjelder sålenge strømleveringskontrakten av 6te desember 1916 og 4de januar 1917 mellem Titan Co. A/S og A/S Fredrikstad Gas- og Elektricitetsverk står ved makt — dog ikke utover 16de oktober 1938.

2. Styre.

Selskapets styre skal ha sitt sete her i riket og dets flertall skal til enhver tid bestå av norske statsborgere.

3. Overdragelse av energi.

Den kjøpte energi kan ikke overdras videre uten samtykke fra vedkommende

departement eller for nogen del avgis til utlandet uten tillatelse av Kongen.

Handler selskapet herimot skal det for hver gang erlegge en konvensjonalbot av inntil 1,00 — en krone — pr. kW. pr. døgn efter departementets nærmere bestemmelse.

4. Kraftens anvendelse.

Forsåvidt selskapet anvender energien til bedrift som ved røk, giftige gassarter eller på nogen annen måte virker skadelig på omgivelsene skal vedkommende departement, såfremt det av almene hensyn finner grunn til å gripe inn, anerkjennes som rett sak søker i anledning av mulige overtredelser av nabolovgivningen.

5. Norske funksjonærer og arbeidere, norsk materiell og norsk forsikring.

Til anlegg og drift skal utelukkende anvendes funksjonærer og arbeidere, som har norsk innfødsrett eller statsborgerrett. Vedkommende regjeringsdepartement kan dog tillate undtagelse fra hovedreglen, når behovet for spesiell fagkunnskap eller øvelse eller andre avgjørende hensyn gjør dette nødvendig eller særlig ønskelig.

Norsk materiell skal anvendes, når dette kan fåes av samme godhet og i det vesentlig på samme vilkår som utenlandsk.

Forsikring tegnes i norske selskaper, hvis disse byr like gunstige vilkår som utenlandske og tilstrekkelig sikkerhet.

Tvist angående forannevnte bestemmelser avgjøres av vedkommende regjeringsdepartement, som ogsaa kan tilstede undtagelser fra regelen.

6. Kraftavståelse.

Selskapet er forpliktet til å avstå inntil 10 pct. av den leiede kraft til de kommuner, derunder ogsaa fylkeskommuner som Kongen bestemmer.

Kraften leveres til samme pris og på samme vilkår som efter leiekontrakten gjelder for selskapet og kan forlanges uttatt efter departementets bestemmelse i transformatorstasjonen eller fra fjernledningen eller fra ledningsnettets enten dette tilhører selskapet eller kraftleverandøren.

Forårsaker kraftens uttagelse økede utgifter bæres disse av den som uttar kraften. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen som ikke skyldes vis major, streik eller lockout må ikke skje uten departementets samtykke.

Selskapet har rett til å forlange et varsel av ett år for hver gang kraft uttas.

7. Avgift.

Av den kraft hvorav der skal betales leie erlegges til statskassen en årlig avgift av kr. 1,50 — en krone og femti øre — pr. kW. Avgiften forfaller til betaling ved årets utgang. Erlegges den ikke til forfallstid svares derefter 6 pet. årlig rente. Avgiften kan inndrives ved utpantning.

De nærmere bestemmelser om avgiftens beregning og erleggelse fastsettes av vedkommende departement.

8. Kontroll med betingelsenes overholdelse.

Selskapet har å underkaste sig de bestemmelser som til kontroll med foranstående betingelsers overholdelse måtte bli truffet av vedkommende departement.

De med kontrollen forbundne utgifter erstattes det offentlige av selskapet efter nærmere bestemmelse av departementet.

9. Overtredelse av konsesjonsbetingelser.

Hvis selskapet overtrer nogen av forannevnte bestemmelser skal det for hver gang erlegge en konvensjonalbot stor inntil kr. 5 000,00. Boten kan i tilfelle gjentas med 1 måneds mellomrum inntil forholdet er rettet.

Boten ilegges av vedkommende regjeringsdepartement som fastsetter dens størrelse. Boten tilfaller statskassen.

I de nu foreslåtte betingelser har man efter den av Fredrikstad formannskap avgitte uttalelse i møte den 1ste desember 1927

ikke medtatt utkastets bestemmelse om fattigfond. Heller ikke har man medtatt dets bestemmelse om sikkerhetsstillelse. Forøvrig er de nu foreslåtte betingelser overensstemmende med utkastet.

Behandlet i Hovedstyremøte den 17de november og 12te desember 1927.»

Man vedlegger de i hovedstyrets skrivelse påberopte bilag, deriblandt en i henhold til konsesjonslovens § 24 avgitt erklæring fra selskapets styre om at der ikke foreligger nogen avtale siktende til å overdekke det virkelige forhold med hensyn til selskapets bestyrelse.

Departementet vil efter det foreliggende anbefale at der i medhold av ovennevnte lovs kap. IV meddeles Titan Co. A/S tillatelse til å leie inntil 1000 el. HK. fra A/S Hafslund.

Som det vil sees har hovedstyret foreslått betinget en avgift til staten, derimot ingen avgift til kommunen. Der er foreslått betinget vanlig kraftavståelse til kommuner.

Hovedstyret har efter forhandling med ansøkeren og Fredrikstad formannskap funnet å kunne undlate å betinge opletning av fattigfond.

Departementet finner å kunne slutte sig til de av hovedstyret foreslåtte betingelser, idet man dog i § 6 som siste passus vil foreslå følgende tilføiet:

«Opsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel. Opsagt kraft kan ikke senere forlanges avgitt.»

Man tillater sig således å

i n n s t i l l e :

I henhold til lov av 14de desember 1917 nr. 16 kap. IV tillates det Titan Co. A/S, Fredrikstad, å leie inntil 1000 elektriske HK. fra A/S Hafslund på de i Arbeidsdepartementets foredrag av 23de desember 1927 anførte betingelser.